

Beschermde natuurmonumenten

Stand van zaken 2010 en toekomstige bescherming

Alterra-rapport 2132
ISSN 1566-7197

M.E.A. Broekmeyer, R.J. Bijlsma en W. Nieuwenhuizen

Beschermde natuurmonumenten

Dit onderzoek is uitgevoerd als helpdeskvraag binnen het thema 'Terrestrische EHS en Natura 2000'
van het BO-domein Natuur, Landschap en Platteland
Projectcode BO-11-006-007

Beschermde natuurmonumenten

Stand van zaken 2010 en toekomstige bescherming

M.E.A. Broekmeyer, R.J. Bijlsma en W. Nieuwenhuizen

1 Alterra

Alterra-rapport 2132

Alterra, onderdeel van Wageningen UR
Wageningen, 2011

Referaat

Broekmeyer, M.E.A., R.J. Bijlsma en W. Nieuwenhuizen, 2011. *Beschermde natuurmonumenten: stand van zaken en toekomstige bescherming*. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 2132. 137 blz.; 4 fig.; 12 tab.; 14 ref.

Beschermde natuurmonumenten vallen onder een categorie wettelijk beschermde gebieden, die vanaf de jaren '70 van de vorige eeuw zijn aangewezen. Een groot deel valt binnen de grenzen van Natura 2000-gebieden. Dit rapport gaat over de exclusieve beschermde natuurgebieden: 64 gebieden met een totaal oppervlak van 3422 hectare die buiten deze grenzen vallen. Het rapport geeft informatie over de stand van zaken ten aanzien van ligging, oppervlak, beheer en eigendom. De meeste exclusieve beschermde natuurmonumenten vallen binnen de grenzen van de EHS.

Wat betreft natuurwaarden is vooral gekeken naar de floristische en vegetatiekundige betekenis van de gebieden. De gebieden lijken een belangrijke rol te vervullen bij het behoud van de (inter)nationale biodiversiteit. Ten slotte is onderzocht of voor de bescherming van natuurwaarden van deze beschermde natuurmonumenten kan worden volstaan met een ruimtelijk beschermingsregime of dat een aanvullend wettelijk regime nodig is. Uitkomst is dat de Wet op de ruimtelijke ordening en de herijking EHS perspectief bieden voor bescherming, maar dat aanvullend beleid noodzakelijk lijkt voor een optimale bescherming.

Trefwoorden: Beschermde natuurmonumenten, Staatsnatuurmonumenten, Natuurbeschermingswet, biodiversiteit, natuurwaarden, habitattypen, Ecologische Hoofdstructuur

ISSN 1566-7197

Dit rapport is gratis te downloaden van www.alterra.wur.nl (ga naar 'Alterra-rapporten'). Alterra Wageningen UR verstrekt geen gedrukte exemplaren van rapporten. Gedrukte exemplaren zijn verkrijgbaar via een externe leverancier. Kijk hiervoor op www.rapportbestellen.nl.

© 2011 Alterra (instituut binnen de rechtspersoon Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek)
Postbus 47; 6700 AA Wageningen; info.alterra@wur.nl

- Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van deze uitgave is toegestaan mits met duidelijke bronvermelding.
- Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking is niet toegestaan voor commerciële doeleinden en/of geldelijk gewin.
- Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking is niet toegestaan voor die gedeelten van deze uitgave waarvan duidelijk is dat de auteursrechten liggen bij derden en/of zijn voorbehouden.

Alterra aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Alterra-rapport 2132

Wageningen, februari 2011

Inhoud

Woord vooraf	7
Samenvatting	9
1 Inleiding	13
1.1 Vraagstelling	13
1.2 Aanpak en werkwijze	13
1.3 Leeswijzer	14
2 Beschermdenatuurmonumenten	15
2.1 Inleiding	15
2.2 Huidig wettelijk kader	15
2.3 Aanwijzing en beheer gebieden	16
2.4 Vergunningverlening	17
3 Stand van zaken 2010	19
3.1 Aantal en oppervlakte Beschermdenatuurmonumenten	19
3.2 Ligging en grootte Beschermdenatuurmonumenten	20
3.3 EHS, beheer en eigendom	22
3.4 Vergunningen artikel 16	24
4 Natuurwaarden beschermdenatuurmonumenten	27
4.1 Inleiding	27
4.2 Flora- en vegetatiegegevens SynBioSys	28
4.3 Rode Lijst-soorten vaatplanten	29
4.4 Habitattypen en typische soorten	31
5 Beschermdenatuurmonumenten: huidige betekenis en positie gebieden	35
6 Vergelijk ruimtelijke bescherming Wro en wettelijke bescherming Nbwet	41
7 Aanvullende alternatieven voor Beschermdenatuurmonumenten	47
Literatuur	51
Toelichting en verantwoording Bijlagen in excel-document	61
Bijlage 1 Artikel 16 en 65 Natuurbeschermingswet 1998 en artikel 2 Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet	55
Bijlage 2 GIS-analyse en samenstellen lijst exclusieve Beschermdenatuurmonumenten	57
Bijlage 3 Kennislacunes	59

Bijlage 4	63
Bijlage 5	71
Bijlage 6	95
Bijlage 7	134

Woord vooraf

De inhoudelijke uitvoering van dit project heeft plaatsgevonden van 1 oktober 2010 tot 31 december 2010. Het rapport is afgerond begin januari 2011. De auteurs willen de volgende personen bedanken voor hun bijdrage:

- Wim Daamen (WOT-Natuur en Milieu) en Sidney Gijzen (Alterra) voor het leveren van de benodigde GIS-bestanden;
- Arjan Griffioen (Alterra) voor het verrichten van de GIS-analyse van hoofdstuk 3;
- Stephan Hennekens (Alterra) voor het aanpassen van SynBioSys en het leveren van opnamen uit de LVD voor het werk van hoofdstuk 4;
- John Janssen, Pieter Slim en Alex Schotman (allen Alterra) voor het leveren van informatie over gebieden en hun natuurwaarden tijdens een workshop met de opdrachtgevers op 13 december 2010.

Tenslotte dank aan onze opdrachtgevers Ton Goedhart en Dick Bal van het Ministerie van Economie, Landbouw & Innovatie voor hun betrokkenheid en deskundigheid tijdens het project en hun ingebrachte kennis tijdens de workshop.

De auteurs

Wageningen, januari 2011

Samenvatting

Er zijn 64 beschermde natuurmonumenten die buiten de grenzen van de Natura 2000-gebieden vallen. Het gezamenlijk oppervlak van de gebieden beslaat 3422 hectare. Deze 'exclusieve' beschermde natuurmonumenten zijn beschermd via artikel 16 Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet). Dit artikel stelt dat het verboden is om zonder vergunning handelingen te verrichten, die schadelijk zijn voor het natuurschoon en voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het beschermd natuurmonument.

Dit rapport gaat over deze 64 beschermde natuurmonumenten: het betreft de resultaten van onderzoek over ligging, oppervlak en eigendom, over de natuurwaarden en over de wijze waarop een wettelijk beschermingsregime verschilt van een planologisch beschermingsregime. Niet alle aspecten konden even diepgaand onderzocht worden, reden waarom in onderstaande teksten soms woorden als 'waarschijnlijk', 'lijken' etc. gebruikt worden.

De vraag van de opdrachtgever was: *"Kan ten behoeve van de bescherming van natuurwaarden van Beschermde natuurmonumenten worden volstaan met een ruimtelijk beschermingsregime krachtens de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de AMvB Ruimte of is hiervoor een aanvullend wettelijk regime nodig dan wel wenselijk?"* Na dit onderzoek luidt het antwoord op deze vraag: *"Ja, er lijkt een aanvullend wettelijk regime nodig dan wel wenselijk".*

Wettelijke status draagt bij aan herkenbaarheid gebieden, helderheid voor omgeving en bescherming van waarden

De wettelijke status van beschermde natuurmonumenten staat borg voor eenduidigheid over de te beschermen waarden en de begrenzing van gebieden. Deze helderheid draagt samen met de vaak al decennialange status als beschermd natuurmonument bij aan de herkenbaarheid van gebieden. Het is onduidelijk maar zeer wel mogelijk dat van deze herkenbare wettelijke status een beschermende werking uitgaat, in die zin dat initiatieven bij voorbaat niet in of nabij beschermde natuurmonumenten worden gepland. In de meeste aanwijzingsbesluiten zijn handelingen opgesomd waarvoor een vergunning dient te worden aangevraagd. Deze lijst kan ook betrekking hebben op handelingen buiten het beschermd natuurmonument, de zogenaamde externe werking. Initiatieven die zodoende een vergunningprocedure moeten doorlopen, worden veelal goedgekeurd. Vergunningen artikel 16 Nbwet worden zelden geweigerd; verlening gebeurt vrijwel altijd onder voorwaarden. De meeste aanvragen lijken betrekking te hebben op stikstofdepositie.

Beschermde natuurmonumenten kennen een externe werking. Ook als een lijst met schadelijke handelingen ontbreekt, dienen dergelijke handelingen als zij plaats vinden buiten het beschermde natuurmonument, getoetst te worden op grond van artikel 65 Nbwet. Op deze wijze worden gebieden beschermd tegen mogelijke negatieve ontwikkelingen zoals grondwateronttrekking of stikstofdepositie.

Beheer en eigendom lijken goed geregeld: EHS biedt ruimte voor financiering

Vrijwel alle gebieden liggen binnen de grenzen van Ecologische Hoofdstructuur (EHS). In 2/3 van de gebieden die binnen de EHS vallen, doet de eigenaar een beroep op het voormalige Programma Beheer (PB).

EHS-gronden waarbij een beroep wordt gedaan op het PB hebben daarbij een extra waarborg ten aanzien van de wezenlijke kenmerken en waarden, ervan uitgaande dat het aangevraagde beheerpakket primair gericht is op EHS-waarden maar dat die overlappen met de waarden van het beschermd natuurmonument. Dit is een voordeel ten opzichte van de Natuurbeschermingswet 1998, waarbij voor de beschermde natuurmonumenten slechts voor enkele gebieden beheerplannen zijn opgesteld.

De 64 gebieden zijn in handen van verschillende grondeigenaren. Stichting Gooisch Natuurreservaat heeft het grootste deel van de gebieden in handen, te weten 14 gebieden met een oppervlak van 1916 ha. Het gaat hier om de grote (heide)gebieden op de Utrechtse Heuvelrug, die een belangrijke schakel vormen in het EHS-

netwerk. De rijksoverheid bezit 700 hectare beschermd natuurmonument, welke gronden in beheer zijn bij Staatsbosbeheer.

Beschermden natuurmonumenten vervullen belangrijke rol bij internationale doelstelling behoud biodiversiteit

De 64 beschermde natuurmonumenten dragen in belangrijke mate bij aan de internationale doelstellingen ten aanzien van behoud biodiversiteit. In 57 gebieden komen waarschijnlijk habitattypen voor uit Annex I van de Habitatrictlijn. Daarvan dragen 43 gebieden waarschijnlijk bij aan de instandhouding van twaalf habitattypen die landelijk in een ongunstige staat verkeren. Er zijn zeven habitattypen waarvoor het voorkomen in BN-gebieden een zeer belangrijke aanvulling is op het voorkomen binnen Natura 2000-gebieden. Het gaat daarbij om heischrale graslanden, blauwgraslanden, actieve hoogvenen (heideveentjes), overgangs- en trilvenen, kalkmoerassen, eiken-haagbeukenbossen en vochtige alluviale bossen.

Een aantal gebieden vervult ook een belangrijke rol bij het behoud van specifieke soorten zoals die voorkomen op Annex II en IV van de Habitatrictlijn, zoals o.a. Kamerikse Nessen, Ham en Crommenije, Waterland Varkenland, Waterland Aëen en Diëen, Polder Ceres en Oeverlanden Braassemermeer voor de Noordse woelmuis, Delleburen voor de Oostelijke witsnuitlibel, Kruisdijk voor de Boomkikker, enkele heideterreinen in het Gooi als vindplaats voor de Zandhagedis en Hoge Fronten voor de Muurhagedis.

Andere gebieden onderscheiden zich vanwege de bijzondere aanwezigheid van (lagere) planten. Zo zijn er gebieden met bijzondere waarde voor mossen, zoals Bronnenbos de Refter, Franse Kampheide (aanwezigheid Kortharig kronkelsteeltje), Moerasterreinen langs de Bijleveld, Schoolsteegsebosjes en Raaphof (epifytische mosvegetaties). Van bijzondere betekenis voor paddenstoelen zijn Huys ten Donck (uitzonderlijk rijk) en De Zumpe (zeer rijk).

Kleine gebieden van grote waarde

Een groot deel van de beschermde natuurmonumenten bestaat uit relatief kleine natuurgebieden (kleiner dan 25 hectare). Ook kleine gebieden kunnen bijzondere actuele flora- en faunawaarden herbergen. Bovendien kunnen kleine gebieden een belangrijke rol spelen bij natuurontwikkeling. Juist deze al lang beschermde gebieden kunnen namelijk via aanwezige zaadbanken dienen als startpunt voor kolonisatie van soorten of uitbreiding van een habitatype. Bovendien zijn sommige soorten voor hun behoud juist gebaat bij isolatie van gebieden.

Planologische bescherming EHS voldoende maar niet altijd afdoende

De meeste bestaande natuur in EHS-gebieden heeft de bestemming natuur of bos. Deze bestemming is meestal maar niet altijd een goede garantie voor het beschermen van de aanwezige waarden tegen ruimtelijke ingrepen. Een bescherming vanuit het planologisch spoor via de status van EHS-gebied, zou dan ook voor de beschermde natuurmonumenten tot verschillen kunnen leiden. Planologische borging biedt alleen bescherming tegen direct ruimtelijke ingrepen en niet tegen wijzigingen in abiotiek of hydrologie, zoals stikstofdepositie of wijzigingen in de waterhuishouding. Dit is een belangrijk aandachtspunt voor kleine terreinen met waardevolle vegetaties die grondwaterafhankelijk en/of voedselarm zijn.

Bovendien vervalt de bescherming vanuit externe werking. De beschermende werking van de EHS is zowel maatschappelijk als juridisch minder hard dan de beschermende werking van de Natuurbeschermingswet.

Wro en herijking EHS bieden perspectief voor bescherming

Bij bescherming via het planologisch spoor van de EHS zou rekening kunnen worden gehouden met de waarden van beschermde natuurmonumenten. De Wro biedt daarvoor de mogelijkheid met het instrument van de Provinciaal Ruimtelijke Verordening (PRV). Een PRV geeft provincies de mogelijkheid de begrenzing van de EHS juridisch vast te leggen. Ook kunnen via een PRV gemeenten verplicht worden de natuurwaarden te beschermen via het aanpassen van bestemmingen en regels aan de hand van de specifieke waarden en lijst met verboden handelingen uit het aanwijzingsbesluit. Een PRV kan ook regels opnemen ten aanzien van externe werking in de EHS.

Via de herijking EHS zouden gebieden die nu buiten de EHS-grenzen vallen binnen de EHS kunnen worden opgenomen. Begrenzing op de EHS-kaart behorend bij de Provinciaal Ruimtelijke Verordening kan zo de planologische borging veilig stellen.

Aanvullend beleid lijkt noodzakelijk voor optimale bescherming gebieden

Indien gebieden alleen via de EHS-status beschermd worden, lijkt aanvullend beleid noodzakelijk. Daarvoor kan een beroep worden gedaan op instrumenten uit andere wetgeving. Het instrument 'beschermde leefomgeving' uit de Flora- en faunawet, zou toegepast kunnen worden om de leefmilieus zeker te stellen van soorten waarvoor ons land een internationale verantwoordelijkheid draagt. Om gebieden te beschermen tegen de (externe) gevolgen van stikstofdepositie zouden ze aangemerkt kunnen worden als 'zeer kwetsbaar gebied' in het kader van de Wet Ammoniak en veehouderij. Ook gebieden kleiner dan 50 hectare kunnen als zodanig worden aangewezen als er Rode Lijst-soorten voorkomen die zeer gevoelig zijn voor de effecten van ammoniak. Via het opstellen van provinciale beleidsregels zouden gebieden kunnen worden beschermd tegen de negatieve gevolgen van stikstof en ingrepen in waterkwaliteit en -kwantiteit.

1 Inleiding

1.1 Vraagstelling

Via de Helpdesk van het BO-domein NLP thema Terrestrische EHS en Natura 2000 kwam in september 2010 de volgende vraag van de Directie Natuur, Landschap en Platteland van het voormalige ministerie van EL&I bij Alterra binnen:

“Kan ten behoeve van de bescherming van natuurwaarden van Beschermden natuurmonumenten worden volstaan met een ruimtelijk beschermingsregime krachtens de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de AMvB Ruimte of is hiervoor een aanvullend wettelijk regime nodig of wenselijk?”

De kennisvraag komt voort uit de werkzaamheden van het project “Integratie natuurwetgeving” onder leiding van het voormalige ministerie van EL&I. Er loopt tegelijkertijd ook een project “Vereenvoudiging gebiedscategorieën” van de voormalige ministeries van I&M en EL&I. Na voltooiing van de aanwijzing onder Natura 2000 zullen in Natura 2000-gebieden, die dan tevens (delen van) voormalige beschermde natuurmonumenten bevatten, de nationale waarden van deze beschermde natuurmonumenten beschermd blijven via het lichtere regime van art 16 Natuurbeschermingswet (Nbwet).

Daarnaast is er een categorie gebieden van 64 beschermde natuurmonumenten, die niet ruimtelijk samenvallen met Natura 2000-gebieden. Deze exclusieve beschermde natuurmonumenten hebben vooralsnog hun eigen beschermingsregime via artikel 16 Natuurbeschermingswet. De vraag van de Directie Natuur, Landschap en Platteland is of voor deze laatste categorie gebieden het bestaande wettelijk beschermingsregime een meerwaarde heeft voor de beschermde natuur- en natuurschoonwaarden, naast de planologische bescherming via het RO-regime voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Op enkele uitzonderingen na liggen de overgebleven beschermde natuurmonumenten in de EHS. Van belang daarbij is om inzicht te hebben in de natuurwaarden van deze gebieden en de eigendoms- en beheersituatie.

1.2 Aanpak en werkwijze

Om bovenstaande vraag te beantwoorden is kennis nodig van de resultaten en effectiviteit van het huidige wettelijke regime en over de effectiviteit van het planologische beschermingsregime van de EHS, in combinatie met kennis van de te behouden waarden uit het aanwijzingsbesluit en de actuele aanwezige wezenlijke kenmerken en waarden in de Beschermden natuurmonumenten.

Alterra heeft getracht binnen de beschikbare gelden en tijd een overzicht te geven van de stand van zaken van exclusieve Beschermden natuurmonumenten: die gebieden die buiten de grenzen van Natura 2000-gebieden vallen. Een eerste belangrijke slag was deze lijst van exclusieve Beschermden natuurmonumenten op te stellen en van deze gebieden basisinformatie verzamelen over de ligging ten opzichte van de EHS, eigendom & beheer en vergunningverlening. Dit was nog geen eenvoudige taak omdat er verschillende GIS-bestanden en lijsten in omloop bleken te zijn. Wat betreft vergunningverlening is al lopende het project met de opdrachtgever besloten hier geen energie op in te zetten, vanwege de tijdrovende inwinning van de benodigde gegevens bij de bevoegde gezagen.

Vervolgens zijn van de opgestelde lijst gebieden de natuurwetenschappelijke waarden semi-kwantitatief geanalyseerd met behulp van vegetatiekundige en floristische gegevens. De resultaten hiervan zijn besproken in een workshop met gebiedsdeskundigen van Alterra en de opdrachtgever.

Uiteindelijk staat in de vraagstelling van de opdrachtgever centraal hoe aanwezige waarden in de toekomst het beste beschermd kunnen worden en aldus behouden kunnen blijven.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat kort in op de wettelijke status en de geschiedenis van Beschermden natuurmonumenten tot nu toe.

Hoofdstuk 3 bevat de resultaten van de GIS-analyse van de shape-files van de 64 exclusieve Beschermden natuurmonumenten met geografische informatie van de Ecologische Hoofdstructuur, subsidieverlening voor beheer, eigendom van de gronden en vergunningverlening. Hoofdstuk 4 gaat in de natuurwetenschappelijke betekenis van de gebieden, met specifieke aandacht voor de floristische en vegetatiekundige aspecten van de gebieden. Hoofdstuk 3 en 4 bevatten de feitelijke informatie van het onderzoek uitgevoerd tijdens deze helpdeskvraag.

Hoofdstuk 5 bevat samenvattende conclusies van de resultaten hoofdstuk 3 en 4, gebaseerd op de deskundigenkennis van de auteurs. Het geeft de huidige betekenis en positie van Beschermden natuurmonumenten weer. In hoofdstuk 6 wordt een vergelijking gemaakt tussen de bescherming van natuurgebieden via het planologisch spoor en het wettelijk spoor. Dit hoofdstuk gaat ook in op kansen en bedreigingen voor Beschermden natuurmonumenten bij een vervallen van de wettelijke status. Ten slotte worden in hoofdstuk 7 op het EHS-beleid aanvullende alternatieve mogelijkheden voor de bescherming van Beschermden natuurmonumenten kort weergegeven.

2 Beschermd natuurmonumenten

2.1 Inleiding

Beschermd natuurmonumenten zijn door het Rijk aangewezen om gebieden met een natuurwetenschappelijke of landschappelijke betekenis te vrijwaren tegen ingrepen. Als gevolg van een aanwijzing als Beschermd natuurmonument wordt in het aangewezen gebied een vergunningstelsel van kracht voor schadelijke handelingen. Dat zijn alle handelingen die de in het besluit tot aanwijzing als Beschermd natuurmonument vermelde wezenlijke kenmerken aantasten.

De Natuurbeschermingswet van 1968 vormde de oorspronkelijke grondslag voor de aanwijzing van gebieden als Beschermd natuurmonument (BN) of als Staatsnatuurmonument (SN), afhankelijk van het feit of de grond niet of wel in eigendom bij de Staat/Rijksoverheid was. Vergunningverlening vond plaats via art 12 (BN) en artikel 21 (SN).

In 1998 is de herziene Natuurbeschermingswet van kracht geworden. Beschermd natuurmonumenten en Staatsnatuurmonumenten werden toen samengenomen onder de noemer 'Beschermd natuurmonument' (BN). Bescherming is via het vergunningstelsel van artikel 16 van de wet geregeld.

2.2 Huidig wettelijk kader

De *aanwijzing* van gebieden als Beschermd natuurmonument is geregeld in artikel 10 Nbwet. In artikel 11 is geregeld dat op de voorbereiding van een besluit de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is. In artikel 13 staat dat binnen een jaar nadat het ontwerpbesluit tot aanwijzing als BN is gepubliceerd, over de definitieve aanwijzing beslist moet worden. In artikel 14 staat dat het besluit tot voorlopige aanwijzing bekend wordt gemaakt via de Staatscourant.

Via artikel 12 is een zogenaamde voorlopige aanwijzing mogelijk, dat wil zeggen dat de Minister in dringende gevallen bij besluit een natuurmonument reeds als zodanig kan aanwijzen, voordat de voorbereidingsprocedure is voltooid.

De *rechtsgevolgen* van gebieden zijn geregeld in artikel 16. Kern van de bescherming is dat het verboden is om zonder vergunning handelingen te verrichten, die schadelijk zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het Beschermd natuurmonument of die het Beschermd natuurmonument ontsieren (lid 1). Het verbod is ook van toepassing op handelingen die buiten het Beschermd natuurmonument worden verricht maar die vermeld zijn in het besluit tot aanwijzing (de zogenaamde verboden handelingen) (lid 4). In afwijking van lid 4 geldt bovendien het verbod uit lid 1 ook voor schadelijke handelingen die buiten het beschermd natuurmonument worden verricht, maar die niet vermeld zijn op de limitatieve lijst van verboden handelingen (art. 65). Dit laatste artikel is aldus te beschouwen als externe werking voor beschermd natuurmonumenten. Zie ook bijlage 1.

Met de Crisis- en herstelwet van maart 2010 zijn een aantal maatregelen opgenomen over de wijziging van de Natuurbeschermingswet (art. 3.8 CHwet). Artikel 16 lid 3 Nbwet is hierdoor vervallen. Met deze wijziging is het strenge, op het voorzorgbeginsel gestoelde regime van de Habitatrichtlijn voor beschermd natuurmonumenten vervangen door een regime dat overeenkomt met het regime dat geldt op grond van artikel 16 van de Natuurbeschermingswet 1998 (Backes et al, 2010). Er geldt dus een regime met een open belangenafweging bij vergunningverlening en geen regime van toetsen, zoals de significantiebepaling bij vergunningverlening voor Natura 2000-gebieden. De zogenaamde ADC-toets (**a**lternatieven, **d**wingende

redenen van groot openbaar belang en compensatie) is dan ook niet van toepassing op Beschermden natuurmonumenten.

Gedeputeerde Staten kunnen de volgende *maatregelen* in de gebieden treffen ter bescherming van het Beschermd natuurmonument:

- De toegang tot het gebied beperken (artikel 20).
 - Maatregelen opleggen ter herstel of behoud van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis, als door het achterwege blijven hiervan de betekenis in ernstige mate vermindert of dreigt te verminderen (artikel 21).

2.3 Aanwijzing en beheer gebieden

De aanwijzing van Beschermden natuurmonumenten heeft vanaf de jaren '70 van de vorige eeuw plaatsgevonden. In 1990 waren 134 BN en SN aangewezen of in procedure voor aanwijzing (bron: Meerjarenprogramma Natuur en Landschap, 1991). In dit meerjarenprogramma was ook een lijst opgenomen van nog aan te wijzen gebieden voor de periode 1992-1996. Het ging om 100 nieuwe gebieden, waardoor het totaal uit zou komen op 234 gebieden. De aanwijzing van nieuwe beschermden en staatsnatuurmonumenten was gericht op de volgende terrein(typ)en:

- Waddengebied
- Heidevelden gelegen in de EHS
- Hoogvenen
- Delen IJsselmeer inclusief randmeren
- Delen Westerschelde
- Kustduingebied
- Delen rivierengebied
- Wetlands van internationale betekenis
- Delen Noordzee
- Leefmilieus van bepaalde (bedreigde) dier- en plantensoorten, waarvoor Nederland een internationale verantwoordelijkheid draagt

In het Natuurbeleidsplan (LNV 1990.) werden projecten per regio benoemd voor het veiligstellen van bijzondere natuurwaarden, waarbij het instrument 'aanwijzen beschermd natuurmonument' specifiek genoemd werd bij de volgende projecten:

- Project 4 Regeneratie Hoogvenen: 'Een aantal hoogveengebieden zijn reeds aangewezen op grond van de Natuurbeschermingswet'.
- Project 5 Heidebeheer en Heidebehoud: 'Ook zal er een aanvang worden gemaakt met de planmatige toepassing van de Natuurbeschermingswet op heidevelden in de ecologische hoofdstructuur'.
- Project 9 Natuurontwikkeling Uiterwaarden: 'Op delen van het rivierengebied kan de Natuurbeschermingswet worden toegepast'.
- Project 15 Planmatige veiligstelling kustduingebied: 'Door middel van een planmatige toepassing van de Natuurbeschermingswet op de daarvoor in aanmerking komende delen van het kustduingebied, zal bovengenoemd doel worden gerealiseerd'.
- Project 21 Natuurontwikkeling Voordelta: 'Voor een wettelijke bescherming van natuurwaarden is de Natuurbeschermingswet het aangewezen instrument'.
- Project 22 Beschermden gebieden in Noordzee.

Anno 2010 is er sprake van 189 Beschermden natuurmonumenten (bron: LNV gebiedendatabase). Dit aantal ligt dus onder het oorspronkelijke beoogde aantal van 234. In de jaren negentig nam het aantal nieuwe aanwijzingen sterk af en vanaf 1995 staat dit zelfs geheel stil. Hiervoor zijn de volgende verklaringen gegeven:

- Vanaf de jaren '90 komt er steeds meer politieke aandacht voor de gevolgen van de Europese Vogelrichtlijn en later ook de Habitatrichtlijn. In 1990 begon de eerste aanwijzing van Vogelrichtlijngebieden. In de loop der jaren zijn steeds meer VR-gebieden aangewezen en HR-gebieden aangemeld. De aandacht om gebieden aan te wijzen als Beschermd natuurmonument verdween hierdoor steeds meer op de achtergrond. De laatste (exclusieve) BN zijn aangewezen in het jaar 1995 (bron: Natuurbalans, 2000).
- Vanaf de jaren '90 speelt ook het Natuurbeleidsplan met de realisatie van de EHS een rol. Toen natuurontwikkeling en begrenzing in de EHS meer aandacht begonnen te krijgen, nam de afhankelijkheid van LNV van in het bijzonder de provincies toe. Mede hierdoor kreeg ook overleg met lagere overheden bij de aanwijzing van gebieden meer aandacht en stagneerde de aanwijzing van nieuwe Beschermden natuurmonumenten (bron: Kuindersma, 2006).

Over het beheer van de aangewezen gebieden is weinig tot geen informatie voorhanden uit onderzoek. De Natuurbalans 2000 constateert: Tot eind 1999 zijn slechts voor 3% van de aangewezen gebieden onder de Nbwet 1968 beheerplannen opgesteld. De belangrijkste redenen voor het niet-opstellen door provincies zijn:

- gebrek aan geld en mankracht;
- moeilijkheid om te komen tot overeenstemming met betrokken partijen;
- aangewezen gebieden zijn te klein en/of men vindt dat actief beheer niet nodig is;
- voor een aantal gebieden bestaan al beheerplannen van terreinbeherende organisaties.

Ook constateert de Natuurbalans dat geen gegevens beschikbaar zijn over de effecten op de natuur van de aanwijzing van deze natuurgebieden, noch naar de effecten van beheerplannen. In 1994 stelde de Natuurbeschermingsraad vast dat het achterblijven van de beheersplanning vanuit juridisch oogpunt niet verantwoord is.

2.4 Vergunningverlening

De vergunningverlening voor Beschermden- en Staatsnatuurmonumenten heeft onder verschillende artikelen en bevoegde gezagen plaatsgevonden, zie tabel 1.

Tabel 1

Wijze van vergunningverlening Beschermden natuurmonumenten.

	Nbwet 1968 tot 1996	Nbwet 1968 van 1996 tot 2005	Nbwet 1998 van 1 oktober 2005 tot 31 maart 2010	Nbwet 1998 van 31 maart 2010
Beschermd natuurmonument	art 12	art 12	art 16 incl. lid 3	art 16 lid 3 vervallen
Staatsnatuurmonument	art 21	art 21	art 16 incl. lid 3	art 16 lid 3 vervallen
bevoegd gezag	Rijk	Provincie (inhoudelijk) Rijk (procedureel)	Provincie, in uitzonderingsgevallen Rijk	Provincie, in uitzonderingsgevallen Rijk

Onder de oude Nbwet 1968 vond vergunningverlening voor BN plaats via art 12 en voor SN via art 21. In beide gevallen was de rijksoverheid het bevoegde gezag. Met de Decentralisatie Impuls van 1993 zijn veel

taken van het rijk overgegaan naar de provincies. Zo ging in 1996 ook de vergunningverlening Nbwet over naar provincies. Dit heeft echter geleid tot een vernietiging door de bestuursrechter omdat een grondslag voor dit mandaat ontbrak in de betrokken Nbwet 1968. Daaropvolgend is een tijd lang de constructie gehanteerd dat de provincies de vergunningen materieel voorbereiden en de regiodirecties van LNV formeel het besluit namens de minister tekenden. In de huidige situatie (ingang 1 oktober 2005) is Gedeputeerde Staten bevoegd gezag voor vergunningverlening. Een uitzondering wordt gemaakt in die gevallen waar het gaat om handelingen die bij Algemene maatregel van bestuur zijn genoemd; in dat geval is de minister van LNV bevoegd gezag bij vergunningverlening. Deze handelingen zijn vastgelegd in het Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998. Zie bijlage 1 voor artikel 2 van dit besluit waarin deze projecten of andere handelingen vermeld staan en voor artikel 16 Nbwet.

3 Stand van zaken 2010

3.1 Aantal en oppervlakte Beschermden natuurmonumenten

Nederland telde tot voor kort (nl. voor de aanwijzing van Natura 2000-gebieden) 189 Beschermden natuurmonumenten. Een groot deel van deze Beschermden natuurmonumenten valt samen met de begrenzing van Natura 2000-gebieden. Na aanwijzing van de Natura 2000-gebieden vervalt de status als Beschermd natuurmonument. De specifieke waarden van het - dan - voormalige Beschermd natuurmonument worden beschermd via artikel 16 Nbwet.

Uit een GIS-analyse (bijlage 1) uitgevoerd tijdens dit onderzoek blijkt dat 64 exclusieve BN overblijven, die geheel of gedeeltelijk (hetgeen ook een aparte status vereist) buiten de begrenzing van aangewezen of nog aan te wijzen Natura 2000-gebieden vallen. Deze 64 gebieden beslaan een oppervlakte van 3422 hectare, zie tabel 2. Zie Bijlage 4 voor uitgebreide informatie over deze gebieden.

Tabel 2

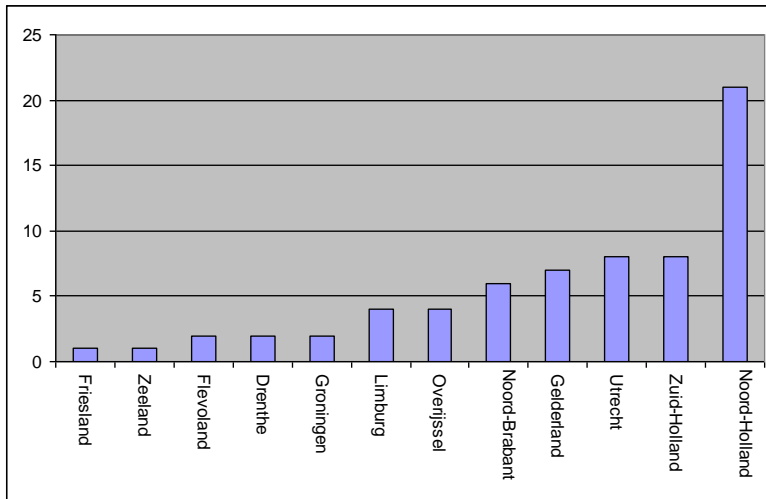
Namen van de 64 exclusieve Beschermden natuurmonumenten met oppervlakte en ligging binnen gemeente en provincie. De lijst is geordend per provincie.

Beschermd Natuurmonument	Provincie	Gemeente	Opp. (ha)
Elzenbroek	Drenthe	Noordenveld	3
Overcingel	Drenthe	Assen	5
Staartweg Urk	Flevoland	Urk	6
Toppad Urk	Flevoland	Urk	18
Delleburen	Friesland	Ooststellingwerf	112
Bronnenbos De Refter	Gelderland	Beek-Ubbergen	4
Buitenplaats Vosbergen	Gelderland	Heerde	34
Terreinen Boswachterij Groesbeek	Gelderland	Groesbeek	13
Wildenborch	Gelderland	Vorden	16
Wildenborch / Bosket	Gelderland	Vorden	17
Zumpe, De	Gelderland	Doetinchem	24
Meeuwenkampje	Gelderland, Utrecht	Ede, Veenendaal	8
Oeverlanden Schildmeer	Groningen	Slochteren	111
Lauwersmeer	Groningen, Friesland	Kollumerland & Nieuwkruisland e.a.	193
Grasbroek	Limburg	Sittard	16
Hoge Fronten	Limburg	Maastricht	13
Rouwkuilen	Limburg	Venray	36
Eendennest	Noord-Brabant	Waalwijk	6
Hildsven	Noord-Brabant	Moergestel	13
Kavelen	Noord-Brabant	Best	2
Kooibosje Terheijden	Noord-Brabant	Drimmelen	6
Zwartven	Noord-Brabant	Bladel, Oirschot, Reusel-De Mierden	53
Dommelbeemden	Noord-Brabant	Sint Oedenrode	60
Bussumer- en Westerheide	Noord-Holland	Hilversum, Laren	495
Franse Kampheide	Noord-Holland	Bussum	39
Gooise Noordflank	Noord-Holland	Naarden	90
Groeve Oostermeent	Noord-Holland	Blaricum	20
Ham en Crommenije	Noord-Holland	Uitgeest, Zaanstad	52
Heide achter Sportpark	Noord-Holland	Hilversum	20
Heidebloem	Noord-Holland	Hilversum	26
Hilversums Wasmeer	Noord-Holland	Hilversum	43
Hoorneboegse Heide	Noord-Holland	Hilversum	402

Limitische Heide	Noord-Holland	Naarden	33
Nieuw Bussumerheide en Vliegheide	Noord-Holland	Huizen	34
Oosteinderpoel	Noord-Holland	Aalsmeer	39
Postiljonheide	Noord-Holland	Laren	41
Tafelberg- En Blaricummerheide	Noord-Holland	Huizen, Blaricum	104
Tafelberg- En Blaricummerheide II	Noord-Holland	Huizen, Blaricum	70
Waterland Aeen En Dieen	Noord-Holland	Amsterdam, Waterland	324
Waterland Varkensland	Noord-Holland	Landsmeer, Oostzaan	25
Zuiderheide en Laarderwasmeer	Noord-Holland	Hilversum, Laren	306
Ceres, Polder	Noord-Holland	Texel	4
Oude Dijk Van Waal En Burg	Noord-Holland	Texel	14
Antjeskolk	Overijssel	Steenwijk	3
Heideterreinen Twickel	Overijssel	Hof van Twenthe	184
Oostermaet	Overijssel	Deventer	5
Weldam	Overijssel	Hof van Twenthe	33
Groot Zandbrink	Utrecht	Leusden	10
Kamerikse Nessen	Utrecht	Woerden	15
Moerasterreinen langs De Bijleveld	Utrecht	Utrecht	7
Oeverlanden Gein C.A.	Utrecht	Abcoude, Loenen, Breukelen	5
Oeverlanden Winkel	Utrecht	Ronde Venen	3
Schoolsteegbosjes	Utrecht	Leusden	39
Schraallanden Utrecht-West	Utrecht	Woerden, Breukelen, De Ronde Venen,	8
Raaphof	Utrecht	Bunnik	13
Kruisdijk	Zeeland	Sluis	3
Geerpolder Plas	Zuid-Holland	Leimuiden	36
Groote Gat	Zuid-Holland	Korendijk	21
Huys Ten Donck	Zuid-Holland	Ridderkerk	26
Niemandshoek	Zuid-Holland	Giessenlanden	5
Oeverlanden Braassemermeer	Zuid-Holland	Kaag en Braasem	22
Oeverlanden Giessen	Zuid-Holland	Giessenlanden	1
Oude Dee/Breede Gooi	Zuid-Holland	Dirksland	20
Smoutjesvlietlanden	Zuid-Holland	Liesveld	13

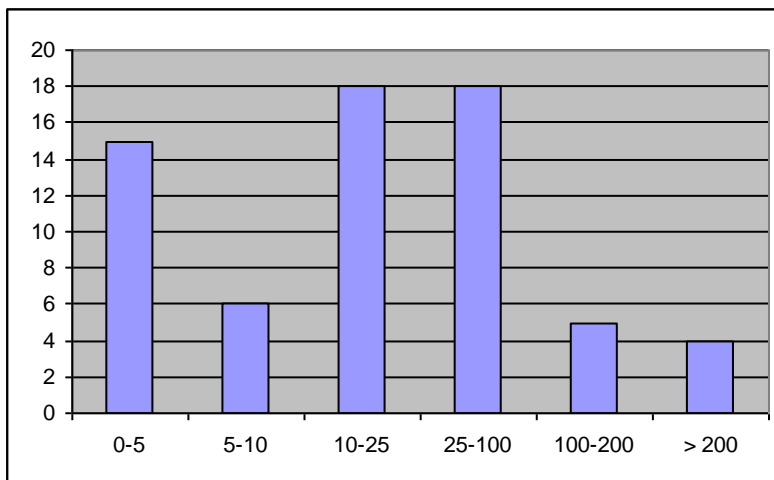
3.2 Ligging en grootte Beschermdenatuurmonumenten

De meeste Beschermdenatuurmonumenten liggen in de provincie Noord-Holland, nl. 19 (dit is ca 1/3 van het totaal aantal). Daarna komen de provincies Zuid-Holland en Utrecht, met elk acht beschermdenatuurmonumenten, zie figuur 1. Hieruit blijkt dat de overblijvende Beschermdenatuurmonumenten vooral in de Randstad (Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht) voorkomen.

Figuur 1
Aantal Beschermde natuurmonumenten per provincie.

De meeste Beschermde natuurmonumenten zijn tussen de 10 en 100 hectare groot. 33% is kleiner dan 10 ha, en een 9-tal gebieden is groter dan 100 ha. Zie figuur 2. Noord-Holland bezit niet alleen de meeste, maar ook de grootste Beschermde natuurmonumenten: alle vier gebieden die groter zijn dan 200 ha liggen in Noord-Holland (tabel 3). In totaal bezit Noord-Holland 2183 ha aan Beschermde natuurmonumenten.

Figuur 2
Oppervlakteklassen (x-as) van de Beschermde natuurmonumenten.

Tabel 3

Lijst van beschermde natuurmonumenten groter dan 200 hectare.

Naam beschermd natuurmonument	Oppervlakte in hectare	Provincie
Zuiderheide en Laarderwasmeer	306	Noord-Holland
Waterland Aeen en Dieen	324	Noord-Holland
Hoorneboegse Heide	402	Noord-Holland
Bussumer- en Westerheide	495	Noord-Holland

3.3 EHS, beheer en eigendom

Met GIS-analyses is gekeken welke beschermde natuurmonumenten binnen de begrenzing van de EHS (Nulmeting op kaart 2010) vallen en of er een beheerpakket SN of SAN van het Programma Beheer op de gronden ligt (jaarbestand 2009 van Dienst Regelingen). Zie hiervoor ook Bijlage 4.

EHS

Als een gebied onderdeel vormt van de EHS dient het gebied beschermd te worden via het wettelijk spoor van de ruimtelijke ordening. De EHS kent een 'nee, tenzij' beschermingsregime via de Realisatieparagraaf van de Nota Ruimte. Dat betekent dat er geen nieuwe plannen, projecten of handelingen zijn toegestaan in de begrensde EHS als deze de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en er aan dit belang niet redelijkerwijs elders of op een andere wijze kan worden tegemoet gekomen. Deze afweging kent geen eigenstandige (vergunning)procedure. De afweging vindt plaats binnen andere met de ingreep samenhangende bestuurlijke besluiten.

De doorwerking van het EHS-beleid inclusief het nee, tenzij beginsel van Rijk naar provincies en gemeenten moet plaatsvinden met de Wet op de ruimtelijke ordening (Wro). Gemeenten zijn aldus verplicht in hun bestemmingsplan de EHS zodanig te bestemmen dat de wezenlijke kenmerken en waarden planologisch geborgd zijn.

Van de 64 Beschermde natuurmonumenten vallen er vier geheel buiten de EHS en vier gedeeltelijk in de EHS, zie tabel 4. De overige gebieden vallen (vrijwel) geheel binnen de EHS. In totaal maakt 3.139 hectare van de 3.422 ha binnen de EHS; 112 hectare ligt buiten de EHS.

Tabel 4*Beschermde natuurmonumenten buiten de EHS.*

BN geheel buiten de EHS	oppervlak	oppervlak in EHS
Antjeskolk	3	0
Overcingel	5	0
Eendennest	6	0
Kavelen	2	0
BN deels buiten de EHS	oppervlak	oppervlak in EHS
Geerpolderplas	36	12,9
Oeverlanden Braassemermeer	22	14
Oude Dijk Waal en Burg	14	7,4
Schraallanden Utrecht-West	8	3

Van de vier gebieden die buiten de EHS vallen, is gekeken hoe de percelen bestemd zijn in bestemmingsplannen via de website Ruimtelijkeplannen.nl. De bestemmingsplannen van Antjeskolk en Kavelen zijn niet digitaal en daarom niet onderzocht.

Overcingel is bestemd in een plan uit 1960 als 'Bebouwingsklasse D: buitenplaatsen met bijbehorende bijgebouwen'. De voorschriften dateren van voor de invoering van de WRO in 1965. Daarom dragen de voorschriften niet de naam 'bestemmingsplan'. De voorschriften betreffen alleen de bebouwing. De bebouwingsruimte uit 1960 lijkt inmiddels benut en het plan bevat geen extra bouw mogelijkheden zonder ontheffing. Er zijn dus geen voorschriften over werkzaamheden anders dan bouwen.

Eendennest ligt binnen het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Kaatsheuvel. Het heeft een enkelbestemming 'Natuur' en deels een dubbelbestemming 'Waterstaat-waterberging'. Bouwen is niet mogelijk, alleen beheersgebouwen via ontheffing van B&W. Aanlegvergunningen zijn verplicht voor grondbewerkingen, verwijderen landschapelementen, het aanbrengen/verwijderen van verhardingen en heien/indringen van voorwerpen in de bodem. Drainage en afwatering wordt niet genoemd in planregels.

Programma Beheer

Het Programma Beheer biedt mogelijkheden voor een Subsidie Natuur (SN) of Subsidie Agrarisch Natuurbeheer (SAN). De natuurbeheerplannen van provincies zijn sturend voor deze subsidieverstrekking. Met ingang van 2010 is het Programma Beheer omgevormd tot het Subsidiestelsel Natuur en Landschap. Nu wordt op beheertypekaarten uit natuurgebiedsplannen van alle natuur in de provincie op perceelsniveau aangegeven om welk beheertype het gaat. De begrenzing van de percelen wordt bepaald door de Ecologische Hoofdstructuur. Per beheertype kan een vergoeding worden verkregen voor het beheer.

Van de Beschermde natuurmonumenten die binnen de grenzen van de EHS vallen, heeft het grootste oppervlakte (66%) een Programma Beheer-pakket. Veertien gebieden hebben op vrijwel het gehele EHS-oppervlak een pakket liggen, veertien andere gebieden hebben op een deel (minder dan 90% oppervlakte) een pakket liggen. In totaal heeft 1.971 hectare van de beschermde natuurmonumenten een beheerpakket tegen 1.168 hectare die wel in de EHS ligt maar geen pakket heeft. 24 gebieden vallen wel binnen de EHS maar hebben geen pakket.

Eigendom gronden

Het eigendom van de gronden is vastgesteld met behulp van bestanden waarbij eigendom van de volgende categorieën eigenaren kan worden vastgesteld:

- Rijk
- Provincie
- Gemeente

- Waterschap
- Natuurmonumenten
- Provinciale landschappen

De resterende gronden zijn geclassificeerd als 'overig'.

Het overgrote deel van de Beschermd natuurmonumenten is in eigendom bij overigen, (lees: particuliere eigenaren), te weten 1936 hectare. Hiervan is de Stichting Gooisch Natuurreservaat de grootste eigenaar; veertien van hun gebieden bezitten de status van Beschermd natuurmonument. Gezamenlijk beslaan zij 1916 ha, dit is 60% van het landelijk oppervlak. Het rijk bezit 700 ha, waterschappen 320 ha en provinciale landschappen samen ca 210 ha. Gemeenten en provincies bezitten kleine delen van gebieden. De gronden van het Rijk zijn allemaal in eigendom en beheer bij Staatsbosbeheer.

Het eigendom van de gronden bepaalt mede of men een beroep kan doen op het subsidiestelsel SNL. Van de gronden die binnen de EHS vallen maar die geen pakket hebben (24 stuks) is de helft van de gebieden (12) in eigendom bij het Rijk. Van de gebieden die geheel of gedeeltelijk buiten de EHS vallen (zie tabel 4) zijn twee gronden in eigendom bij overigen (Antjeskolk en Overcingel); de rest is voormalig staatsnatuurmonument (SN).

3.4 Vergunningen artikel 16

Het was binnen dit project niet mogelijk (door tijd gebonden) om informatie te verkrijgen over vergunningverlening. Vanaf 2006 (formeel 1 oktober 2005) moeten provincies zelf een overzicht van aanvragen en besluiten vergunningverlening artikel 16 Nbwet bijhouden. Afschriften van vergunningen sturen provincies naar Directie Natuur (tot eind 2009) of Directie Regionale Zaken (vanaf eind 2009). Directies nemen kennis van deze afschriften maar hoeven ze niet te bewaren. De Nbwet kent alleen een toezendingsplicht (art. 44) voor de aanvraag, zodat het voormalige ministerie van EL&I desgewenst kan interveniëren. Uit een reactie van Noord-Holland blijkt dat informatie van voor 2006 niet beschikbaar is. Provincies houden ieder op eigen wijze de vergunningverlening bij (bron: Vergunningverlening Natuurbeschermingswet; Broekmeyer, 2008). Dit onderzoek Vergunningverlening Natuurbeschermingswet richtte zich op vergunningverlening cf. art 19d Nbwet. Een aantal provincies stuurde echter ook informatie op over vergunningverlening art. 16 Nbwet. Hoewel dus niet volledig, kan hieruit de onderstaande informatie worden gehaald.

In de periode oktober 2005 tot augustus 2008 werden in zes provincies (provincies Zuid-Holland, Noord-Holland, Overijssel, Gelderland, Limburg en Noord-Brabant) 53 vergunningaanvragen art. 16 Nbwet gedaan. Hiervan zijn er 24 vergund en waren er d.d. 2008 nog veertien in procedure. Er is geen vergunning geweigerd. Zie verder tabel 5. Het merendeel van de aanvragen had betrekking op bedrijfswijziging veehouderij (uitbreiding of verplaatsing), waarbij sprake is van gevolgen van ammoniak voor de waarden van het Beschermd natuurmonument. Dit betrof alle aanvragen in de gebieden Rouwkuilen in Limburg, Oostermaat in Noord-Holland en op één na alle aanvragen in Noord-Brabant. De overige aanvragen betroffen kleinschalige ruimtelijke ingrepen (bijvoorbeeld nieuwbouw schuur, noodgebouw school, aanleg dassentunnel, plaatsing lichtmasten). In vier gevallen ging het om aanvragen voor natuurontwikkeling of natuurbeheer.

Tabel 5*Aantal aanvragen art. 16 Nbwet voor vijf provincies in de periode 2005-medio 2008.*

Provincie (aantal bn)	Beschermde Natuurmonument	aantal aanvragen	Besluit
Noord-Holland (21)	Gooisch Natuurreservaat*	17	3 vergund
			6 geen vergunningplicht
			8 in procedure
	Ham en Crommenije	2	1 geen vergunningplicht
		1 in procedure	
	Oosteinderpoel	1	1 vergund
			1 geen vergunningplicht
	Oostermaet	2	2 geen vergunningplicht
Zuid-Holland (8)	Oude Dee/Brede Gooi	1	1 in procedure
Gelderland (7)	Bronnenbos de Refter	3	3 vergund
Noord-Brabant (6)	Dommelbeemden	8	5 vergund
			3 niet in behandeling genomen
	Hildsven	5	3 vergund
			1 in procedure
			1 ingetrokken
		Kavelen	1
	Kooibosje Terheijden	2	1 vergund
			1 niet in behandeling genomen
	Zwartven	2	2 vergund
Limburg (4)	Rouwkuilen	6	3 vergund
			3 in procedure
	Hoge Fronten	1	1 vergund

* Gooisch Natuurreservaat is eigenaar van 14 beschermde natuurmonumenten, die meestal niet met naam genoemd stonden in het provinciale bestand, maar daartoe wel herleid zouden kunnen worden.

4 Natuurwaarden beschermde natuurmonumenten

4.1 Inleiding

In het kader van de helpdeskvraag was geen ruimte om een dekkende en actuele ecologische kwaliteitsbeoordeling uit te voeren voor alle Beschermde natuurmonumenten. Voor de beschrijving van de natuurwaarden in de Beschermde natuurmonumenten (BN-gebieden) is voor fauna en flora/vegetatie een uittreksel gemaakt uit de Aanwijzingsbesluiten. Er heeft geen literatuuronderzoek plaatsgevonden om deze gegevens te actualiseren. Alleen de bij de auteurs en bij het workshoppanel¹ aanwezige informatie is toegevoegd. Deze gegevens zijn opgenomen in Bijlage 5. Voor de fauna vormt deze bijlage het enige overzicht van natuurwaarden. Conclusies hieruit worden getrokken in hoofdstuk 5.

Wat betreft avifauna is opmerkelijk dat veel soorten genoemd worden. Daarbij valt op dat voor verschillende gebieden nu zeer zeldzame of verdwenen soorten worden genoemd: korhoen, kemphaan, watersnip, nachtegaal in het binnenland. Ook roofvogelsoorten die nu niet meer bijzonder zijn worden vaak genoemd. Door de verspreiding van gechloreerde koolwaterstoffen was in de zestiger jaren de stand van de roofvogels en uilen in Nederland sterk achteruitgegaan. Een broedgeval van een Buizerd, Havik of Torenvalk was iets bijzonders in het begin van de zeventiger jaren. Door het verbieden van een aantal bestrijdingsmiddelen heeft de roofvogelstand zich kunnen herstellen waardoor een aantal soorten nu geen bijzonderheid meer zijn, zelfs niet in het open lage deel van Nederland. Een mooie illustratie van deze ontwikkeling geeft de recent uitgegeven Atlas van Noord-Hollandse broedvogels (Scharringa et al., 2010). Sterk vooruit gingen Buizerd, Havik, Sperwer, Torenvalk, Slechtvalk, Wespendif, Bruine Kiekendif, Kerkuil, Steenuil, Bosuil en Ransuil. Recent hebben soorten als Oehoe, Zeearend, Zwarte en Rode Wouw zich in Nederland gevestigd. Maar het is niet allemaal rozengeur en maneschijn voor de dagroofvogels in Nederland. De afgelopen tien jaar heeft een aantal in het huidige landschap sterk aan natuurgebieden gebonden soorten het weer moeilijk gekregen: Blauwe Kiekendif, Boomvalk en Velduil (Hustings (red.), 2010). Al met al lijkt de beschrijving qua prioriteiten - meestal worden de meest waardevolle soorten gemeld - niet meer van deze tijd.

Voor de zoogdieren, reptielen en amfibieën ligt dit waarschijnlijk anders. Er zijn specifiek gebieden als beschermd natuurmonument aangewezen voor onder andere Noordse woelmuis, Boomkikker en Muurhagedis. Deze gebieden zijn voor de genoemde soorten nog steeds belangrijk. In Bijlage 5 van dit rapport zijn alle genoemde soorten die ook vermeld staan op bijlage 3 behorend bij de Flora- en faunawet vetgedrukt weergegeven. Bijlage 3 van de Ffwet bevat een lijst van nationale soorten en de soorten van Annex IV van de Habitatrichtlijn. Vet en cursief zijn soorten weergegeven die voorkomen op Annex IV van de Habitatrichtlijn.

Er is in overleg met de opdrachtgever voor gekozen om vooral aandacht te besteden aan de vegetatiekundige/floristische waarden van de gebieden, als basis voor de bepaling van de natuurkwaliteit. Daartoe is gebruik gemaakt van de gegevens in de Landelijke Vegetatie Databank en FlorBase.

¹ Op 13 december heeft een workshop over natuurwaarden Beschermde natuurmonumenten plaatsgevonden. Hierbij waren naast de auteurs aanwezig: John Janssen, Pieter Slim, Alex Schotman (allen Alterra) en de opdrachtgevers van het ministerie van EL&I.

4.2 Flora- en vegetatiegegevens SynBioSys

Voor de nadere beschrijving van de natuurwaarden van flora en vegetatie in BN-gebieden is gebruik gemaakt van vegetatieopnamen in de Landelijke Vegetatiedatabank (LVD) en floragegevens van Rode Lijst-soorten (RL) in FlorBase op km-hokniveau (vanaf 1975). Beide bronnen zijn in het kader van dit project toegankelijk gemaakt door een overlay met de begrenzingen van de BN-gebieden in SynBioSys. In eerste instantie zijn alle gegevens die overlappen met de omgrenzingen geselecteerd. Van de vegetatiegegevens is vervolgens aangenomen dat de opnamen op hectometer-, decameter en puntniveau met grote waarschijnlijk afkomstig zijn uit de BN-gebieden. Opnamen op de schaal van km-hok en uurhok zijn alleen aan deze set toegevoegd als uit informatie in het opmerkingenveld bleek dat ze betrekking hebben op het BN-gebied in kwestie.

Uit alle op deze manier geselecteerde vegetatieopnamen zijn per BN-gebied de RL-soorten van vaatplanten geselecteerd voor de perioden voor en vanaf 1975. De oude vegetatiegegevens (van voor 1975) zijn meegenomen in de analyse omdat het ontbreken van recente vondsten niet hoeft te betekenen dat de betreffende soorten verdwenen zijn. De informatie uit FlorBase is toegevoegd aan de lijst met RL-soorten afkomstig uit de LVD. Uit deze totaalijst RL-soorten zijn in tweede instantie de volgende soorten verwijderd:

- soorten van akkers, ruderaal terreinen en muren (*Agrostemma githago*, *Anthemis arvensis*, *Anthoxanthum aristatum*, *Aphanes arvensis*, *Arnoseris minima*, *Euphorbia exigua*, *Galeopsis segetum*, *Gymnocarpium robertianum*, *Hypochaeris glabra*, *Kickxia elatine*, *K. spuria*, *Misopates orontium*, *Sherardia arvensis*, *Stachys arvensis*, *Valerianella dentata*);
- (vrijwel zeker) verwilderde soorten (*Aconitum vulparia*, *Cornus mas*, *Narcissus pseudonarcissus*); voor De Zumpe zijn de vrijwel zeker ingebrachte soorten *Circaea x intermedia*, *Geum rivale* en *Paris quadrifolia* niet in beschouwing genomen;
- kustsoorten in het binnenland (*Armeria maritima*);
- onwaarschijnlijke voorkomens (*Fritillaria meleagris* in het Gooi en op Texel, *Galium sylvaticum* in het Gooi, *Carex lepidocarpa* in Oosteinderpoel);
- taxonomisch onduidelijke interpretaties (*Festuca ovina s.s.*, *Hypericum maculatum s.s.*).

RL-soorten mossen zijn niet nader uitgewerkt omdat bleek dat de gegevens hierover in de LVD enerzijds onbetrouwbaar en anderzijds zeer onvolledig zijn.

De RL-soorten vaatplanten zijn gekoppeld aan de lijst typische soorten en corresponderende Natura 2000-habitattypen. Per BN-gebied is handmatig beoordeeld of de aldus gevonden habitattypen in het gebied kunnen voorkomen. Hierbij zijn beperkende criteria gebruikt (definitietabel habitattypen versie 24 maart 2009), vooral fysisch-geografische regio's (kustduinen, hogere zandgronden e.d.), binnen- of buitendijkse ligging, bodemtypen (voor bossen en heiden), bosleeftijd (voor H9120 en H9190) en de aanwezigheid van bijzondere soorten (voor H6430). Ook de luchtfoto's (Google Maps in Gebiedendatabase) en informatie uit de Aanwijzingsbesluiten (Bijlage 5) zijn gebruikt bij het inschatten van de kans op het voorkomen van habitattypen.

Alle vegetatieopnamen in de LVD zijn door het programma ASSOCIA voorzien van een syntaxonomische code volgens De Vegetatie van Nederland. Deze codes van de voor BN-gebieden geselecteerde opnamen zijn gekoppeld aan de lijst van (volgens de definitietabel) zelfstandig voor habitattypen kwalificerende vegetatietypen. Ook de aldus gemaakte lijst van habitattypen is per BN-gebied handmatig beoordeeld.

Uiteindelijk leveren deze selecties per BN-gebied gegevens over:

- aangetroffen RL-soorten en typische soorten vaatplanten (Bijlage 6)
- het waarschijnlijk voorkomen van habitattypen op grond van zowel typische soorten als vegetatietypen volgens de LVD (Bijlage 7).

Het waarschijnlijk voorkomen van een habitatype in een BN-gebied wordt aangeduid met een statuscode (tabel 6).

Tabel 6

Statuscode gebruikt voor het typeren van de aanwezigheid van een habitattype in een BN-gebied in Bijlage 7.

Status	Toelichting
1	op grond van typische soorten (na 1975)
2	op grond van vegetatiekundige opnamen van zelfstandig kwalificerende vegetatietypen (na 1975)
3	1+2
4	op grond van aanvullende informatie in Aanwijzingsbesluit en/of andere documenten (zie Bijlage 5)
5	1+4

Het is onbekend in hoeverre deze gegevens een goed en volledig beeld geven van de vegetatie en flora van de BN-gebieden. Een eventueel negatief oordeel over de kwaliteit van vegetatie en flora is op grond van deze gegevens niet mogelijk.

4.3 Rode Lijst-soorten vaatplanten

Tabel 7 geeft de aantallen Rode Lijst (RL)-soorten vaatplanten per gebied per categorie. In Bijlage 6 kan worden nagegaan om welke soorten het per gebied gaat.

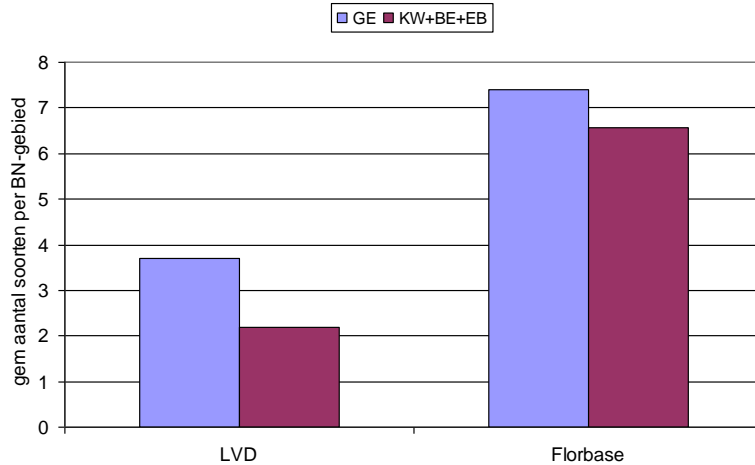
Uit figuur 3 blijkt dat alleen al op grond van vegetatieopnamen er in elke BN-gebied tenminste 2 RL-soorten voorkomen met een negatieve trend, dus in de categorie KW, BE of EB.

Tabel 7

Het aantal RL-soorten vaatplanten per exclusief beschermd natuurmonument (64 gebieden) vanaf 1975 (GE: gevoelig; KW: kwetsbaar; BE: bedreigd; EB: ernstig bedreigd, inclusief VN: verdwenen) volgens gegevens uit de Landelijke Vegetatie Databank (LVD) en FlorBase. No: aantal vegetatieopnamen; Nh: aantal km-hokken.

Provincie	BN-gebied	LVD						FlorBase					
		GE	KW	BE	EB	Som	No	GE	KW	BE	EB	Som	Nh
Drenthe	Elzenbroek	1				1	1	4	1		1	6	1
	Overcingel						0	1			1	1	1
Flevoland	Staartweg Urk	1	2			3	7	2	6			8	2
	Toppad Urk						6	2	3		1	6	1
Friesland	Delleburen	14	7	2		23	161	19	13	4		36	4
Gelderland	Bronnenbos De Refter						8	5	3	1		9	1
	Buitenplaats Vosbergen	2	1			3	47	6	0			6	2
	Terreinen boswachterij Groesbeek	2	1	1	1	5	74	5	4	2	1	12	2
	WildenborchBosket						134	3	1	1		5	1
	Zumpe, de	2	3	1		6	51	3	4	1		8	1
Gelderland Utrecht	Meeuwenkampje	9	7	3	2	21	71	14	6	4	2	26	3
Groningen	Oeverlanden Schildmeer	2				2	195	3				3	4
Limburg	Grasbroek						5	2	5	1		8	2
	Hoge Fronten	7	8	4		19	62	7	9	3	1	20	2
	Rouwkuilen						41	2	1			3	1
Noord-Brabant	Dommelbeemden	5	3			8	373	9	5	1	1	16	3
	Eendennest	1		1		2	6	4	9	1		14	2
	Hildsven	2				2	1	8	4			12	2
	Kavelen						0	1	6	1		8	1
	Kooisbosje Terheijden	2	3	1		6	21	6	6	3		15	1
	Zwartven						9	14	3		1	18	3

Provincie	BN-gebied	LVD						FlorBase					
		GE	KW	BE	EB	Som	No	GE	KW	BE	EB	Som	Nh
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide	3	2	1	1	7	32	14	12	2	1	29	12
	Frans Kampheide						2	14	14	3		31	4
	Gooise noordflank						15	10	2	1		13	4
	Groeve Oostermeent						0	14	4	2		20	4
	Ham en Crommenije	2		1		3	17	6	5	2		13	6
	Heide achter Sportpark	2				2	3	6	1		1	8	2
	Heidebloem	2				2	3	13	7	3		23	2
	Hilversums Wasmear						15	6	4			10	4
	Hoorneboegse Heide	2	3			5	24	15	13	1	1	30	9
	Limitische Heide						1	8	4	1		13	2
	Nieuw Bussumerheide en Vliegheide						1	4	3	1		8	2
	Oosteinderpoel	2	1			3	7	3	2	1		6	2
	Oude dijk van Waal en Burg						1	11	9	2	1	23	7
	Polder Ceres	3	3			6	3	9	6	2		17	1
	Postiljonheide		1			1	2	10	3	1		14	3
	Tafelberg- en Blaricummerheide	3	1		1	5	8	13	11	2	1	27	4
	Tafelberg- en Blaricummerheide II	3	1		1	5	5	12	10	2	1	25	5
	Waterland Aeën en Dieën			1		1	128						
	Waterland Varkensland						7	3				3	3
	Zuiderheide en Laarderwasmear	9	1			10	45	18	11	3	1	33	8
Overijssel	Antjeskolk						0	3	2			5	1
	Heideterreinen Twickel	9	5	7		21	74	19	15	11	3	48	13
	Oostermaet	1				1	6	2	2			4	1
	Weldam	1	2			3	5	6	3	1		10	3
Utrecht	Kamerikse Nessen	5	9			14	47	10	11			21	7
	Moerasterreinen langs de Bijleveld	6	3	2		11	119	8	7	1		16	2
	Oeverlanden Gein ca						0	9	4			13	6
	Oeverlanden Winkel						0	6	3	1		10	4
	Raaphof						70	7	3			10	3
	Schoolsteegbosjes						5	5	2			7	1
	Schraallanden Utrecht-West	9	4	2		15	138	13	11	3	1	28	11
Zeeland	Kruisdijk	3	1			4	21	3	1			4	2
Zuid-Holland	Geerpolderplas	4	2			6	109	7	1			8	2
	Groote Gat	1				1	127	2	2			4	2
	Huys ten Donck	4	4	1		9	30	6	5			11	2
	Niemandshoek	4	1			5	53	7	5			12	3
	Oeverlanden	2	4			6	253	4	5			9	4
	Braassemermeer												
	Oeverlanden Giessen	2	3	1		6	30	4	5			9	1
	Oude Dee/Brede Gooi	4	2	1		7	227	6	6	1		13	4
Smoutjesvlietlanden	5	8	1		14	286	8	8	1		17	4	

Figuur 3

Gemiddeld aantal RL-soorten per BN-gebied op basis van gegevens van na 1975 in de LVD en FlorBase, uitgesplitst naar de RL-categorieën GE en KW+BE+EB.

4.4 Habitattypen en typische soorten

In de voorgaande analyses zijn de gebieden Groot Zandbrink en Lauwersmeer niet meegenomen. Groot Zandbrink is later weer op de lijst exclusieve beschermde natuurmonumenten gekomen omdat het afvalt als Natura 2000-gebied (zie Schaminée & Janssen 2009, gebied 59, voor een uitvoerige beschrijving van de kwaliteit en het kader). In het onderstaande kader wordt informatie over het gebied gegeven. Lauwersmeer is niet meegenomen omdat het binnen het grote Natura 2000-gebied Lauwersmeer valt. Het centrale bosgebied binnen het Lauwersmeer is wel beschermd natuurmonument maar niet aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Het BN Lauwersmeer buiten Natura 2000 betreft opstanden van populier, inlandse eik, es en esdoorn, aangelegd tussen 1972 en 1976. Voor beide gebieden betekent het ontbreken van gegevens niet dat er geen bijzondere soorten of vegetaties voor zullen komen. Omdat Groot Zandbrink veel waarden kent, die in het kader van voorbereiding aanwijzing Natura 2000-gebied zijn onderzocht, worden deze weergegeven in het onderstaande kader.

Uit de figuur 4 blijkt dat op grond van de vegetatiegegevens in een groot aantal Beschermde natuurmonumenten Natura 2000-habitattypen voorkomen. In 57 gebieden (exclusief Groot Zandbrink) komen waarschijnlijk habitattypen voor van Annex I van de Habitatrichtlijn. In Bijlage 7 kan worden nagegaan om welke habitattypen per gebied het gaat.

Uit Bijlage 7 en figuur 4 blijkt ook dat er veel Beschermde natuurmonumenten zijn met één of meer habitattypen met een landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding. Meer in het bijzonder zijn er betrekkelijk veel gebieden waarin habitattypen voorkomen met én een zeer ongunstige svi én een klein landelijk oppervlakte óf met een zeer groot relatief belang in Europa. Het gaat hierbij om de habitattypen in tabel 8.

Kader: Groot Zandbrink (Bron: Gebiedendatabase)

Groot Zandbrink is een klein heideterrein op dekzand ten zuiden van Leusden in de Gelderse Vallei. Het is vooral van belang vanwege het goed ontwikkelde Blauwgrasland (*Cirsio dissecti-Molinietum*) dat hier tot voort kort nog kenmerken van kalkmoerassen bezat. Het blauwgrasland wordt gekenmerkt door onder andere veel Vlozegge en voorheen door de in het binnenland zeldzame *Parnassia*, naast tal van andere soorten waaronder in sommige jaren duizenden orchideeën.

De dekzandranden van Groot zandbrink zijn begroeid met een smalle strook eikenbos (H9190), die aan de zuidzijde een grote populatie Hengel (*Melampyrum pratense*) bevat. Het bos vormt een belangrijke buffer voor de heide en de schraallanden tegen meststoffen uit de omgeving. Opvallend is de grote dichtheid aan teken in het bos. De centrale dekzandrug bestaat uit een mozaïek van natte en droge heide. Op de heide staan veel boompjes op, die regelmatig worden verwijderd. Het openhouden van de heide is van belang om de grondwatertoestroom naar de schraallanden te garanderen. Door de geïsoleerde ligging en de geringe omvang komen aan karakteristieke heidevogels alleen Boompieper en Geelgors voor.

De vochtige, basenrijke en voedselarme omstandigheden in de drie laagten zijn het milieu voor het Blauwgrasland (H6410). Het verminderen van de kweltoestroom heeft zich tot nu toe het duidelijkst geuit in het zuidoostelijke perceel. Hier resteert nog slechts een kleine strook met Blauwgrasland, in een zonerings van droge heide (H4030) naar lage delen met veenmosrijke natte heide (H4010) en heischraal grasland (H6230). Het Blauwgrasland herbergt nog wel enkele kenmerkende soorten, maar daarnaast ook opvallend veel soorten uit het heischraal grasland, zoals Fijn schapengras (*Festuca filiformis*) en Tandjesgras (*Danthonia decumbens*). Het heischrale grasland (zelf een prioritair habitattypen) betreft hier een degradatiestadium van het Blauwgrasland. Het zuidwestelijke perceel heeft altijd al het mooiste ontwikkelde Blauwgrasland gekend. Hier vinden we hoge aantallen van Vlozegge (*Carex pulicaris*), Blonde zegge (*Carex hostiana*), Spaanse ruiter (*Cirsium dissectum*), Gevlekte orchis (*Dactylorhiza maculata*), Blauwe zegge (*Carex panicea*) en kleinere populaties van Geelgroene zegge (*Carex flacca*), Kleine valeriana (*Valeriana dioica*) en Klokjesgentiaan (*Gentiana pneumonanthe*). Op een plagplek langs de greppel groeit Armbloemige waterbies (*Eleocharis quinqueflora*), een restant van het ooit aanwezige alkalisch laagveen (H7230). Het huidige Blauwgrasland is feitelijk een degradatiestadium van een Blauwgrasland met meer basen-minnende soorten. Deze achteruitgegaan blijkt uit de lijst van soorten die in het afgelopen decennium zijn verdwenen: Rechte rus (*Juncus alpinoarticulatus*), Vleeskleurige orchis (*Dactylorhiza incarnata*), *Parnassia* (*Parnassia palustris*), Grote muggenorchis (*Gymnadenia conopsea*) en Knopbies (*Schoenus nigricans*). Voor Knopbies was Groot Zandbrink tot eind van de vorige eeuw de laatste binnenlandse groeiplaats.

Het derde, noordoostelijke perceel met schraalland is pas recent vrijgesteld door het verwijderen van broekbos. Het terrein wordt sindsdien gehooïd en de eerste ontwikkelingen zijn positief.

Tabel 8

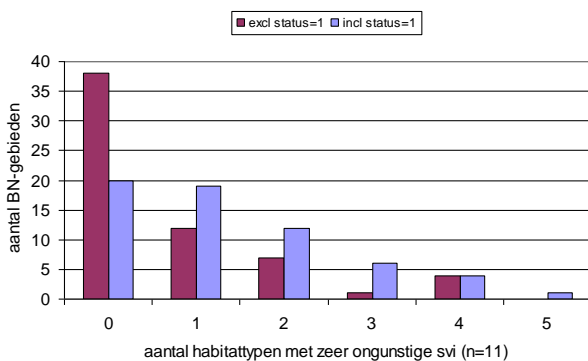
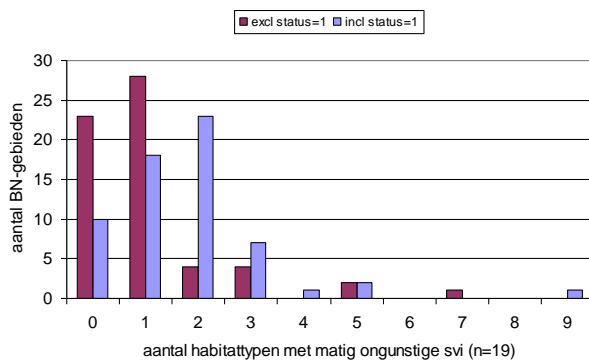
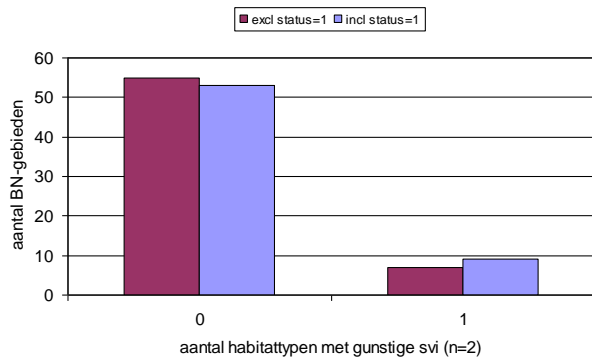
Habitattypen met een zeer ongunstige staat van instandhouding én met een landelijk relatief klein oppervlakte (<1000 ha) óf met een zeer groot relatief belang in Europa, waarvoor het voorkomen in Beschermden natuurmonumenten een zeer belangrijke aanvulling is op het voorkomen binnen Natura 2000-gebieden. Relatief belang in Europa volgens profielendocument. Geschatte landelijke oppervlakte volgens Bijlsma et al. (2008).

Hcode	Verkorte naam	Relatief belang in Europa	Geschatte landelijke oppervlakte (ha)
H6230	Heischrale graslanden	zeer groot	
H6410	Blauwgraslanden	groot	50
H7110_B	Actieve hoogvenen (heideveentjes)	zeer groot	
H7140_A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	zeer groot	
H7230	Kalkmoerassen	groot	<10 ha
H9160_A	Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	groot	300
H91E0_B	Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	zeer groot	

Tabel 9

Waarschijnlijk voorkomen van habitattypen in beschermde natuurmonumenten met een **gunstige** (2), **matig ongunstige** (19) en **zeer ongunstige** staat van instandhouding. Zie verder figuur 4.

H1310_B Zilte pionierbegroeiingen (zeevetmuur)
H6430_A Ruigten en zomen (moerasspirea)
H1330_B Schorren en zilte graslanden (binnendijks)
H2190_B Vochtige duinvalleien (kalkrijk)
H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen
H3130 Zwakgebufferde vennen
H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
H3160 Zure vennen
H3260_A Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)
H4010_A Vochtige heiden (hogere zandgronden)
H4010_B Vochtige heiden (laagveengebied)
H6430_B Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)
H6430_C Ruigten en zomen (droge bosranden)
H6510_A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)
H7140_B Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)
H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen
H9120 Beuken-eikenbossen met hulst
H9190 Oude eikenbossen
H91D0 Hoogveenbossen
H91E0_A Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)
H91E0_C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)
H2310 Stuifzandheiden met struikhei
H2330 Zandverstuivingen
H4030 Droge heiden
H6230 Heischrale graslanden
H6410 Blauwgraslanden
H6510_B Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaar
H7110_B Actieve hoogvenen (heideveentjes)
H7140_A Overgangs- en trilvenen (trilvenen)
H7230 Kalkmoerassen
H9160_A Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)
H91E0_B Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)

Figuur 4

Het aantal BN-gebieden met habitattypen met een gunstige (boven), matig ongunstige (midden) en zeer ongunstige (onder) staat van instandhouding (gebaseerd op Bijlage 7 en zie tabel 9).

De situatie "excl status=1" is exclusief habitattypen waarvoor de aanwezigheid van typische soorten de enige informatiebron is (vergelijk tabel 8). Status 1 geldt als de aanwezigheid van een habitatype in een gebied alleen gebaseerd is op de aanwezigheid van typische soorten. De situatie "excl status=1" geeft dus de meeste zekerheid over het voorkomen van habitattypen. De situatie incl. status =1 is ook gegeven omdat sommige soorten erg kenmerkend zijn voor het voorkomen van habitattypen en vegetatiegegevens schaars zijn of ontbreken.

Voorbeeld om de figuur te lezen: er zijn twaalf gebieden waar één habitatype met een zeer ongunstige staat van instandhouding voorkomt op grond van vegetatieopnamen; op grond van vegetatieopnamen en typische soorten lijken er 19 gebieden te zijn waar één habitatype met een zeer ongunstige staat van instandhouding voorkomt.

5 Beschermden natuurmonumenten: huidige betekenis en positie gebieden

In dit hoofdstuk worden de resultaten uit hoofdstuk 3 en 4 besproken. Daarbij is ook de deskundigenkennis van de auteurs en de kennis van de deelnemers aan de workshop gebruikt. Niet alle aspecten konden even diepgaand onderzocht worden, reden waarom in onderstaande teksten soms woorden als 'waarschijnlijk', 'lijken' etc. gebruikt worden. Kennislacunes zijn vermeld in bijlage 3.

Beschermden natuurmonumenten: verspreide ligging en kennis (bron: hoofdstuk 2 en 3)

Van de 64 Beschermden natuurmonumenten ligt het grootste aantal binnen de provincie Noord-Holland en is het grootste aandeel in oppervlak in handen van Stichting Gooisch Natuurreservaat. De meeste gebieden liggen in de Randstad. Een kleine 10-tal gebieden is meer dan 100 hectare groot, maar de meeste gebieden zijn tussen de 10 en 50 hectare groot. Met een oppervlak van 3422 hectare nemen de Beschermden natuurmonumenten een kleine positie in tussen andere gebiedscategorieën, zoals de EHS, Natura 2000-gebieden en Nationale Landschappen.

Beschermden natuurmonumenten zijn aangewezen in de periode 1973-1995. Bij de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1968 was dit een belangrijke gebiedscategorie, als pijler onder het toenmalige natuurbeleid. Met het beleid van de Ecologische Hoofdstructuur vanaf 1990 en het aanmelden van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden vanaf begin jaren '90 is het actieve beleid met betrekking tot Beschermden natuurmonumenten op de achtergrond verdwenen. Dit blijkt ook uit het feit dat bij het ministerie van EL&I bij de opdrachtverlening geen eenduidig zicht was op ligging, oppervlak, eigendom, beheer en waarden van de gebieden.

Grote heideterreinen belangrijke schakels (bron: hoofdstuk 4)

Hoewel de meeste Beschermden natuurmonumenten klein zijn, valt een klein aantal gebieden juist op door hun grote omvang. Het gaat om het relatief zeer groot aandeel heidegebieden op de grens van Noord-Holland en Utrecht, op de Utrechtse Heuvelrug in beheer bij het Gooisch Natuurreservaat. Vanuit het netwerkprincipe van de EHS, spelen de grote heideterreinen in Noord-Holland/Utrecht met hun aanzienlijk oppervlak ook een bijzondere rol. Deze terreinen vervullen een onmisbare positie binnen het EHS-netwerk als verbinding tussen het Gooi en de Veluwe en dragen bovendien in betekende mate bij aan de instandhouding van diverse habitattypen van de Habitatrichtlijn.

Met hun grote eenheden bos en begeleid natuurlijke landschappen vormen de gebieden een belangrijk kerngebied in de Ecologische Hoofdstructuur. Buiten de Leusderheide is dit het enige bolwerk van met heideachtige vegetaties samenhangende biodiversiteit op de Utrechtse Heuvelrug. De interne samenhang van de gebieden en de van belang zijnde ecologische relaties met de omliggende gebieden wordt versterkt via verbindingzones en faunavoorzieningen. Hiervan is Natuurbrug Zanderij Crailoo de meest bekende. De samenhang van de gebieden en de relatief gunstige situatie door het ontbreken van intensieve veehouderij in de directe omgeving pakken relatief gunstig uit voor de aanwezige natuurwaarden. Ook ten aanzien van de internationale natuurdoelen vervullen zij een belangrijke positie, aangezien zeer waarschijnlijk de volgende zes habitattypen van de Habitatrichtlijn hier voorkomen: vochtige heiden van hogere zandgronden, pioniervegetaties met snavelbiezen, stuifzandheiden met struikhei, zandverstuivingen, droge heiden en heischrale graslanden. De eerste twee habitattypen hebben landelijk gezien een matig ongunstige staat van instandhouding, de laatste vier typen een zeer ongunstige staat van instandhouding. Vooral de Hoorneboegse Heide en Zuiderheide en Laarderwasmeer vertegenwoordigen een bijzondere waarde op grond van typische soorten en vegetatieopnamen.

De conclusie lijkt gerechtvaardigd dat deze heideterreinen in betekende mate kunnen bijdragen aan de landelijk gunstige staat van instandhouding van deze habitattypen.

Bijdrage aan gunstige staat van instandhouding habitattypen en habitatoorten (bron: hoofdstuk 4 en Bijlage 5)

In 57 van de 64 Beschermden natuurmonumenten lijken één of meer habitattypen van de Habitatrichtlijn voor te komen. Daarvan dragen 39 gebieden waarschijnlijk bij aan de instandhouding van elf habitattypen die landelijk in een zeer ongunstige staat verkeren. Meer in het bijzonder zijn er betrekkelijk veel gebieden waarin habitattypen voorkomen met én een zeer ongunstige staat van instandhouding én een klein landelijk oppervlakte óf met een zeer groot relatief belang in Europa. Het gaat hierbij om de volgende zeven habitattypen: heischrale graslanden, blauwgraslanden, actieve hoogvenen, overgangs- en trilvenen, kalkmoerassen, eiken-haagbeukenbossen en vochtige alluviale bossen. Het voorkomen van deze habitattypen in Beschermden natuurmonumenten vormt een zeer belangrijke aanvulling op het voorkomen binnen Natura 2000-gebieden.

Opmerkelijk is de grote bijdragen van de 21 heideterreinen, in het bijzonder die van Stichting Gooisch Natuurreservaat, aan de instandhouding van habitatype Heischrale graslanden. Ook de bijdrage van Beschermden natuurmonumenten aan Blauwgraslanden is hoog, met mogelijk voorkomen in twaalf gebieden. Als we kijken naar de diversiteit van gebieden aan de instandhouding van habitattypen met een zeer ongunstige staat van instandhouding springen er twee gebieden uit: het Meeuwenkampje is van bijzonder belang door het voorkomen van habitatype Heischrale graslanden, Blauwgraslanden, Overgangs- en trilvenen en Kalkmoerassen en Delleburen door het voorkomen van de habitattypen Heischrale graslanden, Blauwgraslanden en Actieve hoogvenen.

Bekeken over alle habitattypen lijken vooral de volgende gebieden sterk bij te dragen aan de instandhouding van diverse habitattypen (naam en aantal): Delleburen (13), Zuidheide en Laarderwasmeer (8), Heideterreinen Twickel (8), Schraallanden Utrecht West (8), Smoutjesvlietlanden (8) en Hoorneboegse Heide (6).

Een aantal gebieden vervult ook een rol bij het behoud van specifieke soorten zoals die voorkomen op Annex II en IV van de Habitatrichtlijn, zoals o.a. Kamerikse Nessen, Ham en Crommenije, Waterland Varkensland, Waterland Aeën en Dieën, Polder Ceres en Oeverlanden Braassemermeer voor de Noordse woelmuis, Delleburen voor de Oostelijke witsnuitlibel, Kruisdijk voor de Boomkikker, enkele heideterreinen in het Gooi als vindplaats voor de Zandhagedis en Hoge Fronten voor met name de Muurhagedis.

Andere gebieden onderscheiden zich vanwege de bijzondere aanwezigheid van (lagere) planten. Er zijn gebieden met bijzondere bryologische waarde, zoals Bronnenbos de Refter, Franse Kampheide (aanzigheids Kortharig kronkelsteeltje), Moerasterreinen langs de Bijleveld, Schoolsteegsebosjes en Raaphof (epifytische mosvegetaties). Van bijzondere mycologische betekenis zijn Huys ten Donck (uitzonderlijk rijk) en De Zumpe (zeer rijke paddenstoelenflora). In Bijlage 5 zijn alle genoemde soorten die ook vermeld staan op bijlage 3 van de Flora- en faunawet vetgedrukt weergegeven. Bijlage 3 van de Ffwet bevat een lijst van nationale soorten en de soorten van Annex IV van de Habitatrichtlijn. Vet en cursief zijn soorten weergegeven die voorkomen op Annex IV en Annex II van de Habitatrichtlijn.

Het belang van zaadbanken (bron: workshop project en Pieter Slim)

Een deel van de Beschermden natuurmonumenten bestaat uit relatief kleine en soms geïsoleerd liggende natuurgebieden. Ook kleine gebieden kunnen bijzondere actuele flora- en faunawaarden herbergen. Bovendien kunnen kleine gebieden een belangrijke rol spelen bij natuurontwikkeling. Juist al lang beschermde gebieden hebben vaak een (relatief) ongestoord bodemprofiel. Hierin kunnen zaadbanken aanwezig zijn van plantensoorten die in het meer of minder recente verleden aanwezig waren. Dankzij deze zaadbanken kunnen dergelijke gebieden dienen als startpunt voor kolonisatie van soorten of uitbreiding van een habitatype. Met het oog op natuurontwikkeling, of herstelbeheer, of een uitbreidingsdoelstelling van habitattypen kunnen kleine

en/of geïsoleerde gebieden juist zo een belangrijke rol spelen bij het natuurbeleid. Zie verder het onderstaand kader.

Kader: Beschermde gebieden als bron voor natuurontwikkeling (Bron: Pieter Slim, Alterra)

Casus Noordse woelmuis

De Noordse woelmuis is als prioritaire Habitatrichtlijn Annex II & IV-soort een bekend voorbeeld dat zijn voortbestaan in Nederland juist niet ontleent aan verbinding, maar aan isolatie. Dankzij geïsoleerde refugia wordt deze soort min of meer gevrijwaard van concurrentie door de Veldmuis. Resterende geïsoleerde, verspreid liggende kleine natuurgebieden in Zeeland en Zuid-Holland zoals inlagen, karrevelden en kreekrestanten in het overigens agrarische landschap, blijken voor de Noordse woelmuis zeer waardevol en stellen deze in staat om te overleven. Deze refugia boden de soort tevens de gelegenheid om de bij afsluiting van het latere Natura 2000-gebied 'Grevelingen' in 1971, de daardoor drooggevalen zandplaten snel te koloniseren. Daarmee werd het door aanleg van de Veerse Dam (1962) voor de Noordse woelmuis verloren gegane bastion Noord-Beveland, enigszins gecompenseerd.

Casus 'Binnendijkse schorren'

Relatief kleine, soms geïsoleerd liggende natuurgebieden zoals zilte binnendijkse graslanden spelen een belangrijke rol bij latere gunstige omstandigheden of bij natuurontwikkeling, als kleine 'hot spots' van biodiversiteit in een soortenarme agrarische omgeving.

Het Plan Tureluur tussen Serooskerke en Zierikzee aan de boorden van het Nationaal Park Oosterschelde maakt hiervan gebruik. Niet alleen beschermde vogels profiteren hiervan, maar ook zilte vegetaties kregen hierdoor weer een kans zich vanuit deze refugia uit te breiden. Zij vormen daarmee een compensatie voor na de uitvoering van de Deltawerken in ZW-Nederland verloren gegane schorren, waarvan de landelijke staat van instandhouding voor wat betreft kwaliteit 'matig ongunstig' is.

Kreekrestanten zoals de 'Zwinpolders' in Zeeuws-Vlaanderen vervullen een vergelijkbare rol langs de Westerschelde. Het beschermd natuurmonument Oude Dee/Brede Gooi is een ander goed voorbeeld voor de Grevelingen.

Casus 'Zee van orchideeën'

Eén van onze beschermde en ernstig bedreigde orchideeën is de Rode Lijst-soort Harlekijn (*Anacamptis morio*). Tot voor kort kwam deze soort in ZW-Nederland nog in betrekkelijk geringe hoeveelheden op een beperkt aantal plaatsen voor. Op Schouwen bestaat de soort nog in het oude kleine, geïsoleerd liggende natuurgebied Zouten Haard (nu opgenomen in Natura 2000-gebied 'Kop van Schouwen'). Uit genetisch onderzoek blijkt waarschijnlijk dat de soort herhaaldelijk in staat is geweest zich rond 1970 in een volgend kreekrestant te vestigen (het na de Ramp van 1953 ontstane SBB-reservaat Dijkwater). Hierna volgde in 1993 als 'stepping stone' in de tijd de in de Grevelingen bij afsluiting drooggevalen zandplaat de Hompelvoet. Deze kolonisatie vond een paar keer plaats en resulteert nu in een populatie van vele duizenden exemplaren. Het beschermd gebied Zouten Haard is dus van uitzonderlijk belang gebleken als bron voor natuurontwikkeling.

Harlekijn komt samen voor met grote aantallen andere in de Grevelingen nieuw gevestigde soorten orchideeën zoals Moeraswespenorchis (*Epipactis palustris*), Vleeskleurige orchis (*Dactylorhiza incarnata*), Rietorchis (*Dactylorhiza praetermissa*), Herfstschroeforchis (*Spiranthes spiralis*), en de Habitatrichtlijn Annex II & IV-soort Groenknolorchis (*Liparis loeselii*).

Wettelijke status geeft heldere en brede bescherming (bron: hoofdstuk 2 en Bijlage 4 en 5)

Het huidige beschermingsregime cf. art 16 Nbwet kent enkele duidelijke eigen pluspunten: een eenduidig beschermingsregime, een besluit met kaartmateriaal en opsomming van aanwezige waarden en een bescherming tegen (externe) negatieve effecten.

Kern van het beschermingsregime is het gegeven dat schadelijke handelingen niet verricht mogen worden, tenzij men een vergunning verkrijgt. Dit zijn alle handelingen die schadelijk zijn voor het natuurschoon, de natuurwetenschappelijke betekenis of handelingen die het Beschermd natuurmonument ontsieren. Bij de vergunningverlening is sprake van een open belangenafweging: de aanwezige natuurbelangen worden afgewogen tegen andere maatschappelijke en/of economische belangen. Zie kader beschermende werking. Het gaat hier over landschappelijke waarden. Provincies en gemeenten kunnen de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in theorie ook via het ruimtelijk spoor beschermen door aan bebouwing en bouwhoogte

voorschriften te stellen. In de praktijk blijken voor de EHS (vrijwel) alleen natuurwaarden te worden meegenomen bij het opstellen van bestemmingsplannen. Ook de provinciale natuurbeheerplannen geven alleen invulling aan ecologische waarden en geen landschappelijke waarden (Kamphorst et al, 2011).

Kader: Beschermende werking status Beschermd Natuurmonument (Bron: Stichting Gooisch Natuurreservaat)

Enkele jaren terug wilde men in de gemeente Hilversum hoogbouw realiseren aan de rand van het Beschermd natuurmonument Heide achter Sportpark. Stichting het Gooisch Natuurreservaat maakte hier bezwaar tegen, omdat de hoogbouw de beslotenheid van het gebied zou aantasten (lees: zichtbaar zou zijn boven de bosrand). In het aanwijzingsbesluit staat onder het kopje 'Natuurwetenschappelijke betekenis en natuurschoon': *De overgang van besloten naar open heideterreinen en de ligging van het natuurmonument in het stuwwallengebied bepalen in hoge mate het natuurschoon van het natuurmonument.* Op grond van deze beschermende werking ten aanzien van de beslotenheid heeft er overleg plaatsgevonden tussen het GNR en de initiatiefnemer. Uiteindelijk is besloten om een laag van de hoogbouw niet te realiseren, zodat de beslotenheid gehandhaafd bleef.

Via het aanwijzingsbesluit met bijbehorende kaart is direct duidelijk welk gebied beschermd is en vanwege welke waarden. Deze waarden worden in wisselende mate meer of minder uitgebreid opgesomd in het besluit. In veel gebieden bevat het besluit ook een lijst met verboden handelingen waardoor voor initiatiefnemers snel duidelijk is welke activiteiten in het gebied wel of niet vergund zullen worden.

Daarnaast zorgt art 65 Nbwet voor een externe werking voor Beschermden natuurmonumenten. Dit artikel regelt dat het verbod óók geldt voor handelingen die niet in het besluit vermeld zijn, maar die wel schadelijk kunnen zijn voor de natuurwetenschappelijke waarden (geologie, geomorfologie, waterhuishouding, flora en vegetatie, fauna en natuurschoon). Zie kader externe werking.

De wettelijke status van Beschermden natuurmonumenten staat aldus borg voor eenduidigheid over de te beschermen waarden en de begrenzing van gebieden. Deze helderheid draagt samen met de vaak al decennialange status als beschermd natuurmonument bij aan de herkenbaarheid van gebieden. Het is onduidelijk maar zeer wel mogelijk dat van deze herkenbare wettelijke status een beschermende werking uitgaat, in die zin dat initiatieven bij voorbaat niet in of nabij beschermde natuurmonumenten worden gepland.

Kader: Externe werking regelt bescherming (Bron: vergunningverlening provincie Noord-Brabant en Kennis workshop-project)

Het beschermd natuurmonument Rouwkuilen is gelegen in de provincie Limburg en is 36 hectare groot. Het gaat om een voedselarm ven, gelegen in een bosgebied. Het is één van de weinige vennen die gespaard is bij de ontginningswerkzaamheden rond 1900 en daarna. Ook de daarna opgetreden beïnvloeding in de vorm van verrijking met voedingsstoffen is daarna betrekkelijk gering gebleven. Het aanwijzingsbesluit uit 1979 beslaat één pagina en kent geen lijst van schadelijke handelingen. In de afgelopen decennia zijn de omliggende landbouwgebieden sterk geïntensiveerd. Daarbij heeft de status als Beschermd natuurmonument ervoor gezorgd dat uitbreidingen met ammoniakdepositie (hetgeen negatieve effecten heeft op de aanwezige vegetatie) telkens getoetst moesten worden. Deze toetsing van activiteiten buiten het natuurmonument kon plaatsvinden dankzij artikel 65 Nbwet.

Weinig gegevens over praktijk vergunningverlening (bron: hoofdstuk 3 en kennis auteurs)

In de periode 2005-2010 (vanaf inwerking treden herziene Natuurbeschermingswet 1998 tot inwerking treden Crisis- en herstelwet) heeft voor Beschermden natuurmonumenten de strenge, op het voorzorgbeginsel gestoelde regime van de Habitatrichtlijn gegolden. Onduidelijk is of dit verschil heeft gemaakt voor de praktijk van vergunningaanvraag en -verlening.

Uit een onvolledige steekproef (paragraaf 3.1.4) van vergunningen artikel 16 Nbwet blijkt dat er min of meer regelmatig vergunningen worden aangevraagd. Tegelijk kan ervan uitgegaan worden dat vergunningaanvragen voor de uitbreiding van veehouderijen (stikstofdepositie) momenteel worden aangehouden of niet ingediend,

omdat de vergunningverlenende provincies de laatste paar jaar na een aantal rechterlijke vernietigingen heel terughoudend zijn met vergunningverlening.

Initiatieven die de vergunningprocedure doorlopen, lijken zelden te worden geweigerd. Dit kan betekenen dat het aanwijzen van Beschermden natuurmonumenten het door beleid gewenste effect heeft: mogelijk schadelijke activiteiten in en nabij de beschermde gebieden worden zorgvuldig afgewogen, waardoor vergunningen verleend kunnen worden. Aan de andere kant is onduidelijk is voor hoeveel activiteiten met mogelijk negatieve effecten geen vergunningaanvraag wordt gedaan. Dit zogeheten 'dark number' is uit de aard der zaak, moeilijk te achterhalen (Broekmeyer et al., 2008).

EHS-status is aanvullend en biedt kansen voor financiering beheer (bron: hoofdstuk 3 en kennis auteurs)

Het grootste deel van de Beschermden natuurmonumenten valt binnen de grenzen van de EHS. De ligging binnen de EHS biedt twee voordelen voor Beschermden natuurmonumenten:

1. Planologische bescherming;
2. Mogelijkheid tot subsidiëren van beheer.

Ad 1. De gronden van de EHS worden beschermd via het ruimtelijk spoor van de Wet op de ruimtelijke ordening (Wro). De EHS is in 1990 bedacht met als doel behoud en herstel van biodiversiteit in nationaal en internationaal belangrijke natuurgebieden in Nederland. Na begrenzing van de EHS door provincies, is verwerving en inrichting een belangrijk onderdeel van het EHS-beleid. Het sluitstuk van de realisatie van de EHS is planologische borging in bestemmingsplannen. Dit planologische spoor van het EHS-beleid is erop gericht om de EHS te beschermen tegen schadelijke ruimtelijke ingrepen. Het is de taak van provincies en gemeenten om de EHS planologisch te begrenzen en conform het zogenoemde "nee, tenzij"-regime, zoals opgenomen in Nota Ruimte, te beschermen (VROM, 2006). De rijksoverheid heeft in de Nota Ruimte als doel benoemd dat de netto begrensde EHS in 2008 is opgenomen in gemeentelijke bestemmingsplannen en dat gemeenten de netto-begrensde robuuste verbindingzones (RVZ's) bij de eerstvolgende actualisering in hun bestemmingsplannen opnemen. Bron: Kamphorst et al., 2011.

Ad 2. Uit hoofdstuk 3 blijkt dat op een groot oppervlak van de gebieden een Programma Beheer-pakket (een agrarisch pakket (SAN) of een natuurlpakket (SN) ligt. Het subsidiestelsel Programma Beheer is in 2010 vervangen door een nieuw provinciaal stelsel, het SNL: Subsidiestelsel Natuur en Landschap. De provincie bepaalt in welke gebieden beheerders subsidie kunnen krijgen voor (agrarisch) natuur- en landschapbeheer via SNL. Zij maakt hiervoor een Natuurbeheerplan waarin de natuurbeheer- en landschapstypen voor alle percelen en terreinen vastliggen. De begrenzing van deze terreinen wordt bepaald door de provinciale EHS-kaart. Subsidie is alleen mogelijk voor het beheertype dat in het Natuurbeheerplan is vastgesteld. Binnen de EHS is passend beheer niet afdwingbaar. Een beroep op SNL gebeurt op basis van vrijwilligheid.

6 Vergelijk ruimtelijke bescherming Wro en wettelijke bescherming Nbwet

Een belangrijke onderzoeksvraag is wat de status van Beschermd Natuurmonument méér biedt aan bescherming van een natuurgebied, dan de status als begrensd EHS-gebied. In onderstaande paragraaf wordt kort samengevat hoe het wettelijk spoor van de Nbwet en ruimtelijk spoor van de Wro van elkaar verschillen voor de bescherming van natuurgebieden. Kennislacunes staan vermeld in bijlage 3.

Planologische borging niet altijd afdoende (hoofdstuk 5 en kennis auteurs)

Uit onderzoek van Kamphorst et al. (2011) blijkt dat bestaande natuur in de EHS (zoals alle Beschermd natuurmonumenten) vrijwel altijd bestemming bos of natuur heeft. Deze bestemming bos of natuur is evenwel niet altijd een goede garantie voor het beschermen van de aanwezige waarden en wel om de volgende redenen: a) het biedt alleen bescherming tegen direct ruimtelijke ingrepen; b) het biedt geen bescherming tegen bijvoorbeeld milieu-invloeden en effecten van veranderingen in de waterhuishouding; c) de bescherming geldt alleen voor aangewezen percelen en niet voor ingrepen op naburige percelen; en d) aanlegvergunningregels zijn vaak niet afgestemd op specifieke natuurwaarden. Bovendien biedt een bestemmingsplan meestal een ontheffingsmogelijkheid waarover B&W kunnen besluiten, zonder tussenkomst van de provincie. Er is dan geen garantie dat een nee, tenzij toets wordt uitgevoerd.

Als Beschermd natuurmonumenten binnen een groter EHS-gebied liggen, zullen ingrepen als grondwateronttrekking of veestapelvergroting binnen het planologisch kader passen en bij benodigde aanpassing het nee, tenzij regime doorlopen. Beschermd natuurmonumenten die zelf als EHS begrensd zijn, maar geen omringend EHS-gebied hebben, lopen een risico door het ontbreken van externe werking. Er is geen externe werking op een perceel met een bestemming 'natuur'. De planregels gelden alleen voor dat perceel en gemeenten proberen juist vaak te voorkomen dat er bijvoorbeeld op agrarisch percelen belemmeringen liggen doordat ze grenzen aan een natuurbestemming. Dit heeft ook te maken met het feit dat een grondeigenaar planschade kan claimen op het moment dat hij beperkingen opgelegd krijgt ten opzichte van een oude situatie. Zie verder kader Beschermende werking EHS.

Kader: Beschermende werking EHS (Bron: Kamphorst et al., 2011)

De planologische borging van natuur beschermt tegen bouwen en niet-gangbare werkzaamheden. De variatie in deze planologische borging van natuurwaarden is echter groot doordat gemeenten zelf de planregels bepalen die horen bij een bestemming als 'natuur' en 'bos'. Dit zijn de bestemmingen die gemeenten het meest gebruiken in het geval van bestaande natuurgebieden. De variatie in planregels betekenen dus ook een variatie in de beperking van bouwmogelijkheden en werkzaamheden. Naast bouwregels bevatten bestemmingsplannen ook regels voor het uitvoeren van werkzaamheden als bodembewerkingen en drainage. Deze regels zijn bekend als 'aanlegvergunningstelsels' (maar met de komst van Wabo vallen ze onder de verlening van een omgevingsvergunning). Ook deze regels variëren per bestemmingsplan en worden door gemeenten zelf opgesteld. Uit onderzoek naar de borging van de EHS blijkt dat deze regels vaak niet afgestemd zijn op een specifieke natuurwaarde, maar generiek zijn voor bijvoorbeeld een bestemming 'natuur'. Aanlegvergunningen regelen over het algemeen de volgende werkzaamheden:

- Werken en werkzaamheden in de bodem (afgraven, dieploegen, egaliseren etc.)
- Werken en werkzaamheden in de waterhuishouding (drainage, dammen, bemalen etc.)
- Werken en werkzaamheden bij beplantingen (aanplant, rooien etc.)
- Werken en werkzaamheden bij infrastructuur en ontsluiting (aanbrengen verhardingen, leidingen etc.)

Meerwaarde wettelijke status Beschermd natuurmonument (bron: hoofdstuk 5 en kennis auteurs)

Het huidige beschermingsregime cf. art 16 Nbwet kent enkele duidelijke voordelen. Zo is via het aanwijzingsbesluit met bijbehorende kaart direct duidelijk welk gebied beschermd is en vanwege welke waarden. Deze waarden worden in wisselende mate meer of minder uitgebreid opgesomd in het besluit. Hier tegenover staat dat voor de EHS ook natuurgebiedplannen bestaan of worden opgesteld en dat voor BN die binnen grotere delen van de EHS zijn gesitueerd op een relatief grotere schaal inzichtelijk is welke waarden in het gebied voorkomen. Het is misschien een relatief voordeel van de Nbwet, waarbij ook in aanmerking moet worden genomen dat veel aanwijzingsbesluiten verouderd zijn omdat de natuurwaarden niet meer zijn geactualiseerd. De actualiteit van natuurgebiedsplannen is groter.

Zoals uit bovenstaande tekstdeel blijkt, is de planologische borging van de EHS in bestemmingsplannen niet altijd afdoende om natuurwaarden te beschermen; vooral door het ontbreken van externe werking en ook omdat een bestemmingsplan alleen beschermt tegen ruimtelijke ingrepen. Het aanlegvergunningstelsel uit het bestemmingsplan biedt in theorie een goede vervanging voor de lijst van limitatieve handelingen uit het aanwijzingsbesluit. Een belangrijk verschilpunt is echter dat in het besluit deze lijst gekoppeld is aan de natuurwaarden van het Beschermd natuurmonument en aanlegvergunningstelsels zelden of nooit eenduidig afgestemd zijn op de natuurdoeltypen van de EHS maar op de generieke bestemming zoals 'bos' of 'natuur' (Kamphorst et al., 2011).

Uit een korte analyse van de vergunningverlening door provincies blijkt dat regelmatig een beroep wordt gedaan op de bescherming via externe werking.

Kleine gebieden lopen risico met EHS status (bron: hoofdstuk 3, 5 en kennis auteurs)

Een aanzienlijk deel van de Beschermden natuurmonumenten betreft gebieden met een gering oppervlak. Via hun status als Beschermd Natuurmonument zijn deze gebieden goed beschermd. De status als Beschermd Natuurmonument is wettelijk vastgelegd via een aanwijzingsbesluit en is geldig totdat een dergelijk besluit herzien wordt. Het aanwijzingsbesluit zelf biedt helderheid over de begrenzing van het gebied en de te beschermen waarden. De grenzen van de EHS zijn echter aan verandering onderhevig. Provincies hebben via de Spelregels EHS de bevoegdheid om grenzen te wijzigen. Daarmee is de kans aanwezig dat (kleine) gebieden uit de EHS geschrapt worden. Het risico hierop is klein, maar niet ondenkbaar, indachtig de grootte en ligging van een aantal gebieden. Met een status als EHS-gebied zijn deze gebieden dus in theorie minder goed beschermd.

Dat het schrappen van kleine gebieden uit de EHS gebeurt, blijkt uit recente grootschalige herbegrenzings van de EHS door provincies, zie kader Spelregels EHS en herbegrenzen. In de meeste gevallen speelt daarbij de ruimtelijke samenhang van natuurgebieden en de robuustheid van het EHS-netwerk een belangrijke rol. Hierdoor zijn bij de herbegrenzings veelal kleine snippers natuur uit de EHS verdwenen (Sanders (red.), 2011). Juist kleine snippers (lang bestaande) natuur kunnen een belangrijke rol spelen bij natuurbehoud en natuurontwikkeling, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van zaadbanken (zie kader Beschermden gebieden als bron voor natuurontwikkeling). Ook de internationale betekenis van deze kleine gebieden is van belang. Provincies houden bij deze herbegrenzing rekening met het feit of in de gebieden zeldzame soorten voorkomen. Het risico van het schrappen van kleine waardevolle gebieden lijkt daarom klein.

De spelregels EHS bieden aan de andere kant de mogelijkheid om Beschermden natuurmonumenten die buiten de EHS vallen op te nemen, zie tabel 10. Dit kan via de herijking van de EHS conform het regeerakkoord of via provinciale herbegrenzings.

Tabel 10

Beschermden natuurmonumenten met hectaren buiten de EHS.

Naam BN	Hectare buiten EHS
Eendennest	6
Oude Dijk van Waal en Burg	7
Schraallanden Utrecht West	5
Oeverlanden Braassemermeer	8
Kavelen	2
Geerpolderplas	23

Kader: Spelregel EHS en herbegrenzen (Bron: Sanders et al., 2010)

De spelregels EHS zijn in 2007 verschenen als beleidskader van de Rijksoverheid en provincies. De spelregels bieden mogelijkheden om op basis van ecologische (of maatschappelijke) argumenten ruimtelijke ontwikkelingen in de EHS mogelijk te maken door de EHS te herbegrenzen. Voor dit onderzoek is specifiek het herbegrenzen van de EHS op ecologische gronden van belang: *Provincies kunnen met behoud van de oorspronkelijk ambities de huidige begrenzing van de EHS aanpassen, als hierdoor de ruimtelijke samenhang van de EHS verbeterd en/of de EHS duurzamer in de omgeving kan worden ingepast.* Herbegrenzen om ecologische redenen komt in de praktijk al voor. Op kleine schaal lijkt het nauwelijks toegepast, de meeste provincies kunnen geen precieze informatie geven. Wel kan geconstateerd worden dat een aantal provincies bezig zijn (geweest) met een grootschalige provinciale herbegrenzing van het totale EHS-gebied. Het gaat om Noord-Holland, Overijssel, Gelderland, Drenthe, Flevoland en Noord-Brabant. In telefonische interviews hebben Groningen, Friesland en Utrecht aangegeven (d.d. voorjaar 2010) dat een grootschalige herijking EHS vooralsnog niet op stapel stond tot het moment waarop besloten werd dat de gehele EHS herijkt zal worden.

Vergoeding beheerskosten via EHS (bron: hoofdstuk 2, 3 en kennis auteurs)

Een voordeel van de EHS-status is dat voor alle EHS-gebieden in het provinciaal plan (het Natuurbeheerplan) de natuurdoelen en beheertypen van terreinen zijn beschreven. Dit is een voordeel ten opzichte van het (vaak) ontbreken van beheerplannen Beschermd natuurmonument ex artikel 17 Nbwet.

De status als EHS-gebied biedt de mogelijkheid aan particuliere grondeigenaren om een beroep te doen op het Subsidiestelsel Natuur en Landschap, waarmee beheerskosten deels vergoed kunnen worden. Via het juist toedelen van beheertypen aan de gebieden, kan op deze wijze instandhouding en waar nodig ontwikkeling van de te behouden natuurwaarden gestimuleerd worden. Punt is wel dat deelname aan het SNL gebaseerd is op vrijwilligheid; een eigenaar van een EHS-gebied kan niet gedwongen worden actief beheer uit te voeren. Via de Nbwet kan een eigenaar wel door Gedeputeerde Staten gedwongen worden maatregelen ter herstel of behoud uit te voeren. Dit is echter een bevoegdheid die niet lijkt te worden toegepast. Er zijn hierover geen gegevens bekend. Het beheer van gebieden lijkt niet altijd evengoed afgestemd op de doelen van het Beschermd Natuurmonument (mondelijke mededeling Dick Bal), maar er zijn geen gegevens beschikbaar om vast te stellen wat in de praktijk het beste uitwerkt.

Kansen en bedreigingen voor Beschermden natuurmonumenten (bron: hoofdstuk 3 en workshop)

Informatie over EHS, beheer en eigendom geeft inzicht in theoretische kansen en bedreigingen voor de gebieden bij een vervallen van het wettelijk beschermingsregime vanuit de ligging EHS en de beheerssituatie (op grond van pakket programma Beheer en eigendom).

Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

EHS: de status als EHS-gebied biedt in potentie (maar zie hierboven) een goede mogelijkheid om natuurwaarden planologisch te beschermen. EHS-gebieden worden daarom hoger gewaardeerd in bescherming dan niet-EHS gebieden.

Beheer: gebieden worden geacht goed te worden beheerd als er een beroep wordt gedaan op een pakket SN of SAN (ervan uitgaande dat het aangevraagde pakket geschikt is voor het in stand houden van de natuurwetenschappelijke waarden en landschappelijke betekenis waarvoor het gebied is aangewezen als Beschermd Natuurmonument).

Eigendom: Als een gebied in beheer of eigendom is bij een terreinbeherende organisatie, zoals een Provinciaal Landschap, Vereniging Natuurmonumenten, Stichting Gooisch Natuurreservaat of Staatsbosbeheer wordt dit hoog gewaardeerd. De aanname is dat deze organisaties het beheer afstemmen op aanwezige en potentiële natuurwaarden.

Bovenstaande uitgangspunten hebben geleid tot een klassenindeling van de Beschermden natuurmonumenten op grond van een code voor ligging ten opzichte van de EHS en/of beroep op pakket SNL en een code voor eigendom. Beide codes zijn gecombineerd tot klassen van potentieel slecht beschermd tot potentieel goed beschermd volgens tabel 11. De resultaten zijn gepresenteerd in tabel 12.

Hieruit blijkt dat dertien gebieden een potentieel slechte tot matige bescherming kennen; de rest lijkt (redelijk) goed beschermd via de combinatie van begrenzing EHS, beheer en eigendom. Als we kijken naar met specifiek met naam genoemde Beschermden natuurmonumenten op grond van hun natuurwaarden (hoofdstuk 5) blijkt dat als waardevol benoemde gebieden verdeeld over de lijst voorkomen, vanaf de klasse matig beschermd tot de klasse goed beschermd.

Tabel 11

Codering BN volgens EHS, SNL en eigendom.

code	EHS	SNL
5	nee	nee
4	deels	nee of zeer gering
3	ja	nee of zeer gering
2	ja	deels
1	ja	ja

code eigenaar	eigenaar
2	overig
1	overheid
0	terreinbeherende organisatie incl. SBB

Tabel 12*Theoretische bescherming Beschermde natuurmonumenten op grond van ligging EHS, beheer en eigendom van de gronden.*

SUM	Code	Code eig.	Naam	Oppervlakte	Opp. EHS	Opp. beheer pakket	Eigendom
7	5	2	Antjeskolk	3	0	0	overig
7	5	2	Overcingel	5	0	0	overig
5	5	0	Eendennest	6	0	0	Staatsbosbeheer
5	5	0	Kavelen	2	0	0	Staatsbosbeheer
5	3	2	Bronnenbos De Refter	4	3.5	0	overig
5	3	2	Hildsven	13	12.8	0	overig
5	3	2	Huys Ten Donck	26	25.8	0	overig
5	3	2	Kruisdijk	3	2.8	0	overig
5	3	2	Oeverlanden Gein C.A..	5	5	1	overig
5	3	2	Oeverlanden Winkel	3	3.5	0	overig
5	3	2	Oostermaet	5	5	1	overig
5	3	2	Wildenborch	16	16	0	overig
5	3	2	Wildenborch / Bosket	17	17	0	overig
4	4	0	Geerpolder Plas	36	12.9	0.1	Staatsbosbeheer
4	4	0	Oeverlanden Braassemermeer	22	14	0	Staatsbosbeheer
4	4	0	Oude Dijk Van Waal en Burg	14	7.4	0.1	Staatsbosbeheer
4	4	0	Schraallanden Utrecht-West	8	3	0	Staatsbosbeheer
4	3	1	Oeverlanden Schildmeer	111	111	0	waterschap
4	2	2	Buitenplaats Vosbergen	34	33.6	14.9	overig
4	2	2	Zumpe, De	24	24.4	6.1	overig
3	3	0	Ceres, Polder	4	4.3	0	Staatsbosbeheer
3	3	0	Dommelbeemden	60	60	3	Staatsbosbeheer
3	3	0	Elzenbroek	3	3	0	Staatsbosbeheer
3	3	0	Groeve Oostermeent	20	20	0	Gooisch Natuurreservaat
3	3	0	Groote Gat	21	21	0	Staatsbosbeheer
3	3	0	Ham en Crommenije	52	50.6	0.1	Staatsbosbeheer
3	3	0	Heideterreinen Twickel	184	184	57	Stichting Twickel
3	3	0	Kooibosje Terheijden	6	6	0	Staatsbosbeheer
3	3	0	Lauwersmeer	193	191	0	Staatsbosbeheer
3	3	0	Meeuwenkampje	8	8	0	Staatsbosbeheer
3	3	0	Moerasterreinen langs De Bijleveld	7	7	0	Staatsbosbeheer
3	3	0	Niemandshoek	5	4	0	Staatsbosbeheer
3	3	0	Oude Dee/Brede Gooi	20	18	0	Staatsbosbeheer
3	3	0	Raaphof	13	12	0	Staatsbosbeheer
3	3	0	Rouwkuilen	36	35	0	Staatsbosbeheer
3	3	0	Terreinen Boswachterij Groesbeek	13	13	0	Staatsbosbeheer
3	2	1	Waterland Aeen en Drieen	324	325	36	Waterschap
3	2	1	Waterland Varkensland	25	25	1	Waterschap
3	1	2	Hoge Fronten	13	12.9	10.2	overig
3	1	2	Schoolsteegbosjes	39	37.9	33.9	overig
3	1	2	Weldam	33	28.7	26	overig
2	2	0	Gooise Noordflank	90	90	52.8	Gooisch Natuurreservaat
2	2	0	Grasbroek	16	15.6	12.5	Natuurmonumenten
2	2	0	Kamerikse Nessen	15	15.3	10.3	Natuurmonumenten
2	2	0	Oeverlanden Giessen**	1	5	3	Staatsbosbeheer

SUM	Code	Code eig.	Naam	Oppervlakte	Opp. EHS	Opp. beheer pakket	Eigendom
2	2	0	Oosteinderpoel	39	39.3	24.1	Provinciaal landschap
2	2	0	Smoutjesvlietlanden**	13	33	14	Staatsbosbeheer
1	1	0	Bussumer- en Westerheide	495	491	486.2	Gooisch Natuurreservaat
1	1	0	Delleburen	112	112.2	111.3	Provinciaal landschap
1	1	0	Franse Kampheide	39	38	38.8	Gooisch Natuurreservaat
1	1	0	Heide achter Sportpark	20	19.5	19.5	Gooisch Natuurreservaat
1	1	0	Heidebloem*	331	330.4	321.7	Gooisch Natuurreservaat
1	1	0	Hilversums Wasmeer	43	43.1	43.1	Gooisch Natuurreservaat
1	1	0	Hoorneboegse Heide	402	385.7	357.7	Gooisch Natuurreservaat
1	1	0	Limitische Heide	33	32.6	32.7	Gooisch Natuurreservaat
1	1	0	Nieuw Bussumerheide en Vliegheide	34	31.7	33.8	Gooisch Natuurreservaat
1	1	0	Postiljonheide	41	39.7	40	Gooisch Natuurreservaat
1	1	0	Staatweg Urk	6	6	6	Staatsbosbeheer
1	1	0	Tafelberg- en Blaricummerheide	104	104	98.1	Gooisch Natuurreservaat
1	1	0	Tafelberg- en Blaricummerheide II	70	69.1	68.2	Gooisch Natuurreservaat
1	1	0	Toppad Urk**	18	18	16	Staatsbosbeheer
1	1	0	Zuiderheide en Laarderwasmeer*	306			Gooisch Natuurreservaat
1	1	0	Zwartven	53	43.6	50.2	Provinciaal landschap

kleur	betekenis	criteria 1	criteria 2
	potentieel slechte bescherming	geen EHS, eigendom overig	-
	potentieel matige bescherming	geen EHS, eigendom SBB	wel EHS, geen pakket
	potentieel redelijk goede bescherming	deels EHS, eigendom SBB	wel EHS, deels pakket
	potentieel goede bescherming	wel EHS, eigendom tb-organisatie	wel EHS, wel pakket

* Heidebloem en Zuiderheide en Laarderwasmeer zijn in het CGI-bestand als één terrein beschouwd, daarom is in deze tabel geen onderscheid naar oppervlak EHS en Beheerpakket mogelijk.

** Bij deze terreinen kloppen de oppervlakten niet; ook zouden terreinen die in bezit zijn bij Staatsbosbeheer geen oppervlak-beheerpakket kunnen bezitten. Het project bood geen tijd om deze fouten te achterhalen en recht te zetten in de GIS-bestanden.

7 Aanvullende alternatieven voor Beschermde natuurmonumenten

Uit hoofdstuk 5 en 6 blijkt dat als gebieden van Beschermde natuurmonumenten via het planologisch spoor van de EHS beschermd worden, aanvullend beleid noodzakelijk lijkt. Het gaat dan om bescherming tegen ingrepen in de nabijheid van het gebied (externe werking) en ingrepen in de abiotiek (niet-ruimtelijke ingrepen). Hiervoor zijn de volgende instrumenten in principe geschikt.

Wet Ammoniak en Veehouderij biedt externe werking

Voor de bescherming van natuurgebieden tegen de externe werking van stikstof biedt de Wet Ammoniak en Veehouderij (Wav) een mogelijkheid. De Wav is op 8 mei 2002 in werking getreden. De WAV vormt een onderdeel van de nieuwe ammoniakregelgeving voor dierenverblijven van veehouderijen. Deze nieuwe regelgeving kent een emissiegerichte benadering voor heel Nederland met daarnaast aanvullend beleid ter bescherming van natuurgebieden. De Wav is met ingang van 1 mei 2007 gewijzigd. De wijziging omvat onder andere een inperking van de te beschermen natuurgebieden, van zeer kwetsbare gebieden tot kwetsbare gebieden. De bescherming geldt beperkende bepalingen voor het oprichten of veranderen van een veehouderij binnen een straal van 250 meter rondom zeer kwetsbaar gebieden. Provinciale Staten wijzen aan welke gebieden als zeer kwetsbaar gebied worden aangemerkt. Alleen voor verzuring gevoelige gebieden, of delen daarvan, die zijn gelegen in de ecologische hoofdstructuur kunnen als zeer kwetsbaar gebied worden aangewezen. Aanwijzing van een gebied kleiner dan 50 ha vindt slechts plaats indien het een gebied met zeer grote natuurwaarden betreft. Dit is het geval als in het gebied meer dan één soort aanwezig is die is opgenomen in bijlage II van richtlijn (EEG) nr. 92/43 of in de bijlage bij het Besluit Rode Lijsten flora en fauna en deze soorten of hun leefomgeving zeer gevoelig zijn voor de effecten van ammoniak; als het gebied is aangewezen als beschermde leefomgeving krachtens artikel 19 van de Flora- en faunawet en deze leefomgeving zeer gevoelig is voor de effecten van ammoniak; of als het gebied door Gedeputeerde Staten, in overeenstemming met de lokale en regionale organisaties op het terrein van natuur en landbouw die naar het oordeel van gedeputeerde staten representatief zijn alsmede met de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten waartoe het betreffende gebied behoort, is voorgesteld om als zodanig te worden aangemerkt.

Advies: Onderzocht zou kunnen worden in hoeverre de Beschermde natuurmonumenten nu aangewezen zijn op de provinciale Wav-kaarten, mede gebaseerd op hun bijdragen aan instandhouding van verzuringsgevoelige habitattypen. Voor gebieden kleiner dan 50 hectare zou bekeken moeten worden of zij onder de uitzonderingsregel vallen, vanwege het voorkomen van Rode Lijstsoorten die gevoelig zijn voor ammoniak. De Wav zou op deze wijze aanvullend kunnen beschermen tegen de (externe) gevolgen van stikstof.

Provinciaal Ruimtelijke Verordening kan maatwerk leveren

De Provinciaal Ruimtelijke Verordening (PRV) is een instrument uit de Wet ruimtelijke ordening (Wro) van 2008. Deze Wro gaat niet langer uit van beleid en normstelling in één document (zoals voorheen een PKB of Streekplan onder de oude WRO), maar van een scheiding van beleid en normstelling. Het beleid wordt beschreven in structuurvisies. Normstelling vindt plaats via het bestemmingsplan (gemeente), een ruimtelijke verordening (provincie) of een algemene maatregel van bestuur (rijk). In een AMvB kan aan provincies worden opgedragen regels uit de AMvB uit te werken in een provinciale verordening. De regels in een PRV moeten weer worden uitgewerkt in bestemmingsplannen. Dit is de zgn. getrapte doorwerking.

Er ligt een ontwerpbesluit AMvB Ruimte om de rijksbelangen juridisch te borgen, maar het is de vraag of dit ontwerp door het kabinet Rutte vastgesteld zal worden. De meeste provincies hebben wel al een PRV

opgesteld. In zo'n PRV kunnen zij regels voor de bescherming van bijvoorbeeld de EHS vastleggen of het provinciaal belang van bepaalde gebieden aangeven. Zo heeft de provincie Zeeland in haar PRV externe werking van de EHS geregeld. Daarmee hebben provincies een instrument in handen om de bijzondere natuurwaarden van Beschermden natuurmonumenten op eigen wijze te borgen en voor gebieden als de EHS af te dwingen dat gemeenten bepaalde beperkingen moeten opleggen via de planregels.

Advies: Provincies kunnen via de PRV zodanige regels opstellen dat in bestemmingsplannen de Beschermden natuurmonumenten afdoende beschermd worden, via het opnemen van externe werking en het opstellen van planregels die passen bij de specifieke natuurwetenschappelijke waarden en het natuurschoon. Gemeenten kunnen vervolgens in hun bestemmingsplan rekening houden met de specifieke waarden van de gebieden door in de regels aan te haken op de opgesomde natuurwaarden en lijst van verboden handelingen. Via een juiste vertaling hiervan naar (een verbod op) bouw, of het opnemen van specifieke bouwregels, gebruiksregels en aanlegvergunningstelsel, zouden de waarden goed beschermd kunnen worden. Wel blijft een gemeente ruimte houden om binnenplannen ontheffingen te verlenen zonder tussenkomst van rijk of provincie.

Beleidsregels regelen proces

Beleidsregels komen voort uit de Algemene wet bestuursrecht. Een beleidsregel is een bij besluit vastgestelde algemene regel, niet zijnde een algemeen verbindend voorschrift (avv = wet), over de afweging van belangen, de vaststelling van feiten of de uitleg van wettelijke voorschriften bij het gebruik van een bevoegdheid van een bestuursorgaan. Beleidsregels geven dus aan hoe het bestuursorgaan haar bevoegdheden zal uitvoeren, maar zijn niet juridisch afdwingbaar.

Recent (7 december 2010) heeft de provincie Noord-Brabant een beleidsregel 'Stikstof en Beschermden natuurmonumenten Noord-Brabant' uitgebracht. Deze beleidsregel geeft invulling aan de bevoegdheid die Gedeputeerde Staten hebben om op grond van artikel 16 van de Natuurbeschermingswet 1998 vergunningen te verlenen voor handelingen die schadelijk kunnen zijn voor één of meerdere beschermd(e) natuurmonument(en). Deze beleidsregel geeft weer op welke manier Gedeputeerde Staten met deze bevoegdheid omgaan waar het gaat om de invloed van stikstof depositie afkomstig van veehouderijen op de beschermden natuurmonumenten. In deze beleidsregel is zoveel mogelijk aangesloten op de Verordening stikstof en Natura 2000-Noord-Brabant die op 15 juli 2010 in werking is getreden. Deze Verordening heeft een nieuw regime geïntroduceerd voor het omgaan met de stikstofdepositie van veehouderijen op Natura 2000-gebieden. Bron: Beleidsregels stikstof en beschermden natuurmonumenten Noord-Brabant.

Over de betekenis van de beleidsregels voor het behoud van natuurwaarden in Beschermden natuurmonumenten en de meerwaarde ten opzichte van de Wav is geen informatie voorhanden. Over de toepassing zijn logischerwijs ook nog geen gegevens beschikbaar.

Advies: Provincies kunnen via beleidsregels aanvullende regels stellen ter bescherming van specifieke gebieden zoals beschermden natuurmonumenten. Daarbij kan gedacht worden aan regels ter bescherming van de negatieve invloeden van stikstof en grondwateronttrekkingen op natuurgebieden. Verkend moet worden in hoeverre een provinciale milieuverordening hier ook ruimte voor biedt en welk verschil dit in de praktijk zal maken.

Flora- en faunawet voor bescherming leefgebied

De Flora- en faunawet biedt de mogelijkheid om belangrijke leefgebieden van soorten aan te wijzen als 'beschermd leefgebied'. Dit is één van de weinige actieve instrumenten, naast de passieve bescherming via de verbodsbepalingen uit artikel 8 t/m 12 van de Ffwet. Gebieden kunnen worden aangewezen als het gebied van groot belang is voor het voortbestaan van een planten- of diersoort. Een beschermd leefgebied is in theorie vaak klein, bijvoorbeeld een grot of een fort waar vleermuizen voorkomen, een plek in het bos waar veel orchideeën staan of een stadsmuur met muurhagedissen of muurplanten. Op grond van artikel 19 van de Flora- en faunawet kunnen Gedeputeerde Staten een bepaald object of leefgebied dat van groot belang is voor het voortbestaan van planten of diersoorten aanwijzen als beschermd leefomgeving. Bepaalde handelingen binnen dat gebied kunnen dan worden verboden of er kunnen aan die handeling voorwaarden worden verbonden. Lid 2 van artikel 19 bepaalt dat dergelijke gebieden niet kunnen worden aangewezen in

Beschermde natuurmonumenten of Natura 2000-gebieden. Voor zover ons bekend is door bevoegde gezagen tot nu toe geen gebruik gemaakt van dit instrument en bestaan er dus nog geen beschermde leefgebieden. Een groot aantal Beschermde natuurmonumenten wordt gekenmerkt door specifiek voorkomen van meer of minder beschermde soorten uit tabel 1, 2 of 3 van de Ffwet. In het bijzonder leefgebieden van soorten die voorkomen op tabel 3 vanwege hun aanwezigheid op Bijlage IV Habitatrichtlijn zouden via dit instrument beschermd kunnen worden. Maar ook gebieden die bijzondere en/of zeldzame groeiplaatsen van hogere planten, mossen of paddenstoelen bevatten, zouden op deze wijze beschermd kunnen worden.

Advies. Indien de status van wettelijk Beschermde natuurmonument vervalt, kunnen provincies besluiten om bijzondere leefgebieden van (avi)faunasoorten en bijzondere groeiplaatsen van florasoorten te beschermen via aanwijzing als Beschermde Leefgebied.

Literatuur

Backes, Ch. W., M.A. Poortinga en H.E. Woldendorp, 2010. Natuurbescherming in de Natuurwet: kop eraf? In: Backes et al. "Natuur(lijk) met recht beschermd: bouwstenen voor een effectieve en hanteerbare natuurbescherming. Publicatie 2010-2 Vereniging voor Milieurecht. Boom Juridische Uitgevers, Den Haag.

Broekmeyer, M.E.A., A.J. Griffioen en D.A. Kamphorst, 2008. Vergunningverlening Natuurbeschermingswet. Alterra-rapport 1748, Alterra, Wageningen.

Bijlsma, R.J., J.A.M. Janssen, R. Haveman, R.W. de Waal en E.J. Weeda (met medewerking van A.J.M. Koomen, D.R. Lammertsma, R. Loeb en G.J. Maas), 2008. Natura 2000-habitattypen in Gelderland. Alterra-rapport 1769, Wageningen.

Goois Natuurreservaat, 2009. Beheervisie en beheerplan 2010-2019. Stichting Gooisch Natuurreservaat, Hilversum.

Hustings, F. (red.), 2010. Vogelbalans Thema biodiversiteit. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Kamphorst, D.A., W. Nieuwenhuizen, M.E.A. Broekmeyer en F.H. Kistenkas, 2011. Borging van de Ecologische Hoofdstructuur in bestemmingsplannen. Alterra-rapport 2123. Alterra, Wageningen.

LNV, 1990. Natuurbeleidsplan.

LNV, 1991. Meerjarenprogramma Natuur en Landschap 1992-1996.

Provincie Noord-Brabant, 2010. Beleidsregel stikstof en beschermde natuurmonumenten Noord-Brabant. Provinciaal blad van Noord-Brabant. ISSN: 0920-1408

RIVM, Alterra en LEI, 2000. Natuurbalans 2000. Samson bv. Alphen aan de Rijn.

Sanders, M.E. (red.), 2010. Beleid biodiversiteit werkt in Nederland. Achter-achtergronddocument bij de Balans van de Leefomgeving 2010. WOT-werkdocument nr... WOT Natuur & Milieu, Wageningen.

Schaminée, J.H.J. en J.A.M. Janssen, 2009. Europese Natuur in Nederland. Hoog Nederland Natura 2000-gebieden. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Scharringa, C.L.G., W. Ruitenbeek en P. J. Zomerdijk, 2010. Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009. Samenwerkende vogelwerkgroepen Noord-Holland. Springeruit Drukwerk. Schoorl.

Selnes, T. en W. Kuindersma, 2006. Ruimte voor elkaar; een essay over decentralisatie in het natuurbeleid. LEI-rapport 7.06.06, Den Haag.

Bijlage 1 Artikel 16 en 65 Natuurbeschermingswet 1998 en artikel 2 Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet

Artikel 16 Natuurbeschermingswet 1998

1. Het is verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten of, ten aanzien van handelingen als bedoeld in het zesde lid, van Onze Minister, in een beschermd natuurmonument handelingen te verrichten, te doen verrichten of te gedogen, die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het beschermd natuurmonument of voor dieren of planten in het beschermd natuurmonument of die het beschermd natuurmonument ontsieren, dan wel in strijd met de bij een vergunning gestelde voorschriften of beperkingen handelingen te verrichten, te doen verrichten of te gedogen.

2. Als schadelijke handelingen worden in elk geval aangemerkt handelingen die de in het besluit tot aanwijzing als beschermd natuurmonument vermelde wezenlijke kenmerken van het beschermde natuurmonument aantasten.

3. [Vervallen.]

4. Het in het eerste lid bedoelde verbod is tevens van toepassing op handelingen als bedoeld in dat lid die buiten het beschermd natuurmonument kunnen worden verricht en die zijn vermeld in het besluit tot aanwijzing als beschermd natuurmonument, bedoeld in artikel 10, of een besluit tot voorlopige aanwijzing als bedoeld in artikel 12. Bij de vermelding van handelingen kunnen beperkingen worden gesteld en uitzonderingen worden opgenomen met betrekking tot het tijdvak waarin, de omstandigheden waaronder, de doeleinden waarvoor en met betrekking tot de personen door wie zij worden verricht.

Artikel 65 Natuurbeschermingswet 1998

Ten aanzien van beschermde natuurmonumenten en staatsnatuurmonumenten, als bedoeld in artikel 7, eerste lid, respectievelijk artikel 21, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet, die voor de datum van inwerkingtreding van deze wet als zodanig zijn aangewezen op grond van de Natuurbeschermingswet, geldt in afwijking van artikel 16, vierde lid, van deze wet het verbod van artikel 16, eerste lid, van deze wet voor in dat artikellid bedoelde schadelijke handelingen die buiten het beschermde natuurmonument of staatsnatuurmonument worden verricht zonder dat deze handelingen vermeld zijn in het besluit tot aanwijzing.

Artikel 2 Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998

- a. activiteiten waarvoor een vergunning op grond van artikel 16, eerste lid, of 19d, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt gevraagd door buitenlandse mogendheden;
- b. activiteiten die direct het te Londen gesloten Tractaat met België van 19 april 1839 raken;
- c. activiteiten waarvoor een vergunning op grond van artikel 16, eerste lid, of 19d, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt gevraagd door een lid van het Koninklijk Huis;

- d. activiteiten van nationaal belang in het kader van de landaanwinning in zee als bedoeld in de Wet grenzen Nederlandse territoriale zee;
- e. treffen van maatregelen en voorzieningen die nodig zijn met het oog op de ontwikkeling, werking en bescherming van de hoofdwaters in de zin van het Waterbesluit;
- f. aanleg, inrichting en gebruik van militaire terreinen en oefengebieden alsmede de inrichtingen bedoeld in bijlage II van het Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer;
- g. militaire vliegoperaties en -oefeningen;
- h. vluchten met opsporings- en reddingshelikopters buiten de reguliere routes;
- i. aanleg, uitbreiding en wijziging van het landelijke transportnet als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder n, van de Gaswet;
- j. aanleg, uitbreiding en wijziging van hoogspanningsverbindingen met een spanning van 220 kV of hoger;
- k. activiteiten met betrekking tot opsporing, winning en opslag van diepe delfstoffen;
- l. uitoefening van niet-handmatige schaal- en schelpdiervisserij, het invangen van mosselzaad, schelpdiercultures en het uitzetten van mosselen daaronder begrepen;
- m. sleepnetvisserij in zoute wateren;
- n. lozing van afvalwater in de Waddenzee;
- o. activiteiten ten aanzien van onderhoud, beheer, uitbreiding en verdieping van vaargeulen in de Waddenzee inclusief het storten van baggerspecie; of
- p. activiteiten ten aanzien van hoofdwegen, landelijke spoorwegen en hoofdvaarwegen als bedoeld in artikel 1 van de Tracéwet, primaire waterkeringen als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Waterwet die in beheer zijn bij het Rijk, het voorkomen of tegengaan van landwaartse verplaatsing van de kustlijn als bedoeld in artikel 2.7 van de Waterwet, militaire luchthavens, de luchthaven Schiphol en overige burgerluchthavens van nationale betekenis als bedoeld in artikel 8.1, tweede lid, van de Wet luchtvaart.

Bijlage 2 GIS-analyse en samenstellen lijst exclusieve Beschermde natuurmonumenten

De GIS-analyse in hoofdstuk 3 was gericht op het achterhalen van de volgende informatie over beschermde natuurmonumenten:

1. is het gebied onderdeel van de EHS?
2. wordt er in het gebied een beroep gedaan op een pakket uit het voormalig programma beheer?
3. wie heeft de gronden in eigendom?

Bij het beantwoorden van deze vragen zijn de volgende bestanden gebruikt:

- begrenzing beschermde natuurmonumenten > GIS- bestand CGI uit geodatabase
- begrenzing EHS > GIS bestand LNV (0-meting op kaart) (NOK2010)
- pakketten SNL > jaarbestand 2009 van Dienst Regelingen
- begrenzing staatseigendom > bestand RVR bij CGI
 - Staatseigendommen: april 2010
 - Eigendommen waterschappen/gemeentes/provincies: juni 2010
- begrenzing nb-organisaties > bestand NM en PL bij CGI.
- actuele begrenzingen Natura2000 gebieden > GIS-bestand CGI uit geodatabase

Over een aantal beschermde natuurmonumenten bestond onduidelijkheid of ze wel of niet binnen de begrenzing van Natura 2000-gebieden vielen.

Het gaat om **Heideterreinen Twickel**, **Schraallanden Utrecht West** en **Oeverlanden Linge**. De BN-status van Heideterreinen Twickel zouden volgens Gebiedendatabase met onderliggende bestanden vervallen, omdat het terrein binnen N2000-gebied Boddenbroek ligt. De oppervlakte van Heideterreinen Twickel is echter 84 ha en van Boddenbroek 5 ha, waardoor de conclusie voor de hand ligt dat de status deels zal vervallen. BN Schraallanden Utrecht West bestaat uit vier verspreid liggende percelen, waarvan 1 perceel (De Meije) binnen het N2000-gebied 103 Nieuwkoopse Plassen en de Haeck valt. Het CGI-bestand klopt niet. Het lijkt dat van de 16 ha oorspronkelijk BN er drie percelen overblijven met oppervlakte van 8 ha. BN Oeverlanden Linge met oppervlakte van 483 ha zou geheel vallen binnen N2000-gebied Zuider Lingedijk en Diefdijk-Zuid (ook 483 ha groot). Het BN valt op enkele kleine snippers na geheel binnen N2000-gebied. Voor dit terrein zit er dus een fout in het CGI—bestand.

De gebieden **Heideterreinen Bergen** en **Korverskooi** kwamen voor op de oorspronkelijke lijst van LNV, maar zowel uit GIS-analyse als uit informatie van de Gebiedendatabase blijken deze terreinen binnen N2000-grenzen te vallen.

De terreinen **Lauwersmeer** en **Waterland Varkensland** leken in eerste instantie geheel binnen de N2000 grenzen te vallen en zijn in eerste instantie niet meegenomen in de analyses. Bij het Lauwersmeer valt het een deel van het voormalige BN buiten het N2000 gebied van 5783 ha groot. Het gebied blijft dus deels BN voor een oppervlak van 193 ha uit bestanden. Ook Waterland Varkensland valt grotendeels binnen N2000, uitgezonderd gebied De Leek aan ooststrand, groot 25 ha.

In het CGI-bestand zijn de gebieden **Zuiderheide en Laarderwasmeer** (306 ha) samengevoegd met het beschermd natuurmonument **Heidebloem** (26 ha) onder de naam Heidebloem. In de analyses van hoofdstuk 3 zijn de gebieden als één geheel beschouwd, in de analyses van hoofdstuk 4 zijn de gebieden apart genomen. Hetzelfde geldt voor de gebieden **Wildenborch** (BN 16 ha) en **Wildenborch-Bosket** (SN 17 ha) zijn in LNV-bestanden onder één verzamelnaam meegenomen.

Bijlage 3 Kennislacunes

Binnen deze helpdeskvraag is in korte tijd diverse informatie verzameld en zijn verschillende gegevens geanalyseerd met behulp van geografische informatiebestanden (bijlage 2) en de bestanden Landelijke Vegetatiedatabank en FlorBase (hoofdstuk 4). Er zijn echter diverse aspecten die niet onderzocht konden worden. Deze kennislacunes kunnen mogelijk van belang zijn voor de toekomstige discussie over de status van Beschermden natuurmonumenten. Hieronder volgt een opsomming van deze kennislacunes die indien gewenst nader uitgewerkt zouden kunnen (moeten) worden.

Kennis over natuurwaarden

Opvragen van verspreidingsgegevens bij de Gegevensautoriteit Natuur (GAN). Via de Nationale Database Flora en fauna kan per gebied achterhaald worden welke soorten wanneer en waar waargenomen zijn. Dit geeft een beter zicht op de actuele natuurwaarden en (inter)nationale betekenis van de gebieden binnen het natuurbeleid.

Kennis over eigendom

Bij een deel van de gebieden is het eigendom via de GIS-analyse geanalyseerd als 'overig'. Via het Kadaster zou het eigendom van deze gronden achterhaald kunnen worden. Gedurende het project kon met kennis van de auteurs worden vastgesteld dat het Goois Natuurreservaat en Stichting Twickel twee eigenaren waren uit deze categorie Overig. Van beide partijen is in grote lijnen bekend dat zij een op aanwezige natuurwaarden toegespitst beheer voeren. Meer kennis over eigendom geeft een beter zicht op kansen voor het in stand houden van de aanwezige natuurwaarden.

Kennis over beheer

Een andere interessante onderzoeksvraag is of de door de provincie per perceel vastgestelde beheertypen passend zijn voor de genoemde en te beschermen waarden uit het aanwijzingsbesluit Beschermden Natuurmonument. Kennis hierover ontbreekt en kan mogelijk leiden tot een aanpassing of verfijning van beheertypen door provincies.

Kennis over instrumenten Natuurbeschermingswet

Bescherming via het wettelijk spoor van de Natuurbeschermingswet biedt in principe ook de mogelijkheid tot het beperken van de toegang tot Beschermden natuurmonumenten en/of het opleggen van maatregelen ter herstel en behoud. Het is onbekend of en hoeveel van deze beide mogelijkheden gebruik wordt gemaakt. Kennis zou kunnen aangeven of en hoeveel deze instrumenten bijdragen aan het behoud van natuurwaarden. Ook zou nader onderzoek naar vergunningverlening aan kunnen geven of en hoe de wettelijke procedure aanvullend is op het ruimtelijk spoor. Interessant is om te achterhalen of de striktere bescherming via het voorzorgprincipe van de Beschermden natuurmonumenten gedurende 2005-2010 (via het toen geldende lid 3 artikel 16) geleid heeft tot meer of minder vergunningaanvragen en hoe dit de besluiten op aanvragen heeft beïnvloed.

Toelichting en verantwoording bijlage 4 t/m 7

Bijlage 4. Lijst van alle 64 Beschermden natuurmonumenten met informatie over en van:

- naam, code en datum besluit: ministerie van EL&I (Dick Bal)
- oppervlak, EHS, beheer en eigendom: dit project analyse GIS-bestanden
- karakteristiek, provincie en gemeente: gebiedendatabase ministerie van EL&I

Bijlage 5. Uittreksel uit Aanwijzingsbesluiten, uitgesplitst naar fauna en flora/vegetatie, aangevuld met informatie uit andere bronnen (kolom Overige informatie). In vet staan die soorten vermeld die voorkomen op bijlage 3 van de Flora- en faunawet.

Bijlage 6. Overzicht van Rode-Lijst-soorten (RL) en typische soorten (TS) vaatplanten op grond van informatie (via SynBioSys) uit FlorBase (FB) en vegetatieopnamen in de Landelijke Vegetatiedatabank (LVD).

- NkmhokFB: aantal km-hokken dat voor het betreffende BN in FlorBase is geraadpleegd;
- RL-status: BE bedreigd, EB ernstig bedreigd, GE gevoelig, KW kwetsbaar;
- numerieke toevoegingen betreffen onderverdelingen in zeldzaamheid en trend;
- TS-categorie: categorieën van typische soorten van habitattypen:
 - C constante soort,
 - a indicator voor goede abiotische condities,
 - b indicator voor goede (biotische) vegetatiestructuur,
 - E exclusieve soort,
 - K kenmerkende soort;
- Hcode: code van habitatype corresponderend met de betreffende typische soort.

Bijlage 7. Overzicht van indicaties van voorkomen van habitattypen in BN-gebieden, geordend naar landelijke staat van instandhouding (groen: gunstig, oranje: matig ongunstig, rood: zeer ongunstig). De getallen in de tabel zijn statuscodes die worden verklaard in tabel 6.

Bijlage 4

Naam Beschermd Natuurmonument	Code	Datum besluit	Oppervlakte (ha)	opp EHS	opp beheerpakket	eigendom gronden (>90% bn)	Korte Karakteristiek	Provincie	Gemeente
<u>ELZENBROEK</u>	SN8	26-6-1973	3	3	0	SBB	Klein boscomplex in een bomenarm weidegebied.	Drenthe	Noordenveld
<u>OVERCINGEL</u>	BN160	22-1-1991	5	0	0	overig	Landgoed met bijzondere bomen en planten.	Drenthe	Assen
<u>STAARTWEG URK</u>	SN69	21-3-1980	6	5,8	5,6	SBB	Gebied bestaande uit een put ontstaan uit een afgegraven schoorwal en een restant schoorwal. Afgegraven. Het toppad bestaat uit rietland, duinrietgrasland en boomopslag.	Flevoland	Urk
<u>TOPPAD URK</u>	SN62	23-10-1989	18	17,6	15,5	SBB	Gebied bestaande uit een put ontstaan uit een afgegraven schoorwal en een restant schoorwal. Afgegraven. Het toppad bestaat uit rietland, duinrietgrasland en boomopslag.	Flevoland	Urk
<u>DELLEBUREN</u>	BN17	24-3-1976	112	112,2	111,3	PL	Een met heide begroeid rivierduingebied, dat zich als een vrij hoge rug uit een moerasafzetting verheft.	Friesland	Ooststellingwerf

<u>Bronnenbos De Refter</u>	BN103	16-8-1984	4	3,5	0	overig	Dit 'Bronnenbos' is een idylle met vijvers, moeras en kabbelende bronwaterstroompjes, rechtstreeks afkomstig uit de stuwwal.	Gelderland	Beek-Ubbergen
<u>Buitenplaats Vosbergen</u>	BN69	16-12-1985	34	33,6	14,9	overig	Deze grond is voornamelijk bezet door bomen met een typisch geometrische patroon van lanen en singels.	Gelderland	Heerde
<u>TERREINEN BOSWACHTERIJ GROESBEEK</u>	SN25	10-11-1977	13	13	0	SBB	De 'Terreinen Boswachterij Groesbeek' is een in vegetatiekundig opzicht interessant heidegebied waarin een rijke schakering wordt aangetroffen van droge naar natte heidevegetaties.	Gelderland	Groesbeek
<u>WILDENBORCH</u>	BN39	4-7-1979	16			overig	Parkbos en weilanden. Het gevarieerde parkbos herbergt vele soorten vogels, waaronder de wielewaal. De combinatie van dicht hout en grasland biedt een goed leefgebied voor ree¨n.	Gelderland	Vorden
<u>WILDENBORCH / BOSKET</u>	SN52	21-3-1980	17	33,3	0	overig	Parkbos en weilanden. Het gevarieerde parkbos herbergt vele soorten vogels, waaronder de wielewaal. De combinatie van dicht hout en grasland biedt een goed leefgebied voor ree¨n.	Gelderland	Vorden
<u>Zumpe, De</u>	SN102/BN139	2-2-1989	24	24,4	6,1	overig	Gebied bestaand uit loofbos, grasland, open water (sloten en plassen) en moerasvegetaties. In het open water komt lokale kwel en regionale kwel samen.	Gelderland	Doetinchem
<u>OEVERLANDEN SCHILDMEER</u>	SN100/BN137	5-3-1990	111	111	0	Waterschap	Het natuurmonument wordt gevormd door een groot gedeelte van de oeverlanden, bestaande uit rietlanden, een moerasje, drassige graslanden, kaden en dijken langs het Schildmeer en door een deel van het daaraan grenzende open water.	Groningen	Slochteren
<u>LAUWERSMEER</u>	BN188	7-7-1994	193	191	0	SBB	Het Lauwersmeer bestaat uit open water, moerassen en graslanden.	Groningen, Friesland	Kollumerland en Nieuwkruisland, Dongeradeel, Zuidhorn, De Marne
<u>GRASBROEK</u>	BN109	28-8-1985	16	15,6	12,5	NM	Loofbos waarin veel bronbeekjes ontspringen die zorgen voor een grote plantenrijkdom. Het bos is zeer vogelrijk met soorten als wielewaal, zanglijster en nachtegaal.	Limburg	Sittard

<u>HOGЕ FRONTEN</u>	BN147	19-2-1993	13	12,9	10,2	overig	De Hoge Fronten zijn restanten van vestingwerken. De vestingmuren en omgeving herbergen nu een rijke planten- en dierenwereld; zeer uniek is de aanwezigheid van de zeldzame Muurhagedis.	Limburg	Maastricht
<u>ROUWKUILEN</u>	SN38	23-2-1979	36	35	0	SBB	Bosgebied met ven.	Limburg	Venray
<u>EENDENNEST</u>	SN9	26-6-1973	6	0	0	SBB	Veengebied op de overgang van het Brabants dekzandplateau naar het Maasdal. Van belang vanwege het voorkomen van bijzondere water- en veenvegetaties.	Noord-Brabant	Waalwijk
<u>HILDSVEN</u>	BN25	24-11-1977	13	12,8	0	overig	Voedselrijk ven dat aan de randen geleidelijk overgaat in hoger gelegen zandgronden.	Noord-Brabant	Moergestel
<u>KAVELN</u>	SN3	26-6-1973	2	0	0	SBB	Het gebied vormt een fragment van de oorspronkelijke loofhoutbossen in oostelijk Noord-Brabant. Met name de kruidlaag is rijk aan soorten, waaronder enkele zeldzame.	Noord-Brabant	Best
<u>KOOIBOSJE TERHEJDEN</u>	SN20	26-6-1973	6	6	0	SBB	Voormalig eendenkooi bestaande uit kooibos met een dichte ondergroei.	Noord-Brabant	Drimmelen
<u>ZWARTVEN</u>	BN178	4-2-1992	53	43,6	50,2	PL	Heide en vennen gebied	Noord-Brabant	Bladel, Oirschot, Reusel-De Mierden
<u>DOMMELBEEMDEN</u>	BN21/SN29	3-3-1977/26-4-1977	60	60	3	SBB	Bijna natuurlijk beekdal met op relatief kleine schaal een enorme variatie aan vegetatiegemeenschappen.	Noord-Brabant	Sint Oedenrode
<u>Bussumer- en Westerheide</u>	BN133	15-4-1987	495	491	486,2	GNR	Stuwvallengebied en een heidecomplex met daarin kleinere stukjes stuifzand en verspreid opslag van houtgewas met aan de randen loof- en naaldbos.	Noord-Holland	Hilversum, Laren
<u>Franse Kampheide</u>	BN154	26-7-1989	39	38	38,8	GNR	Stuwvallengebied en een heidecomplex met daarin kleinere stukjes stuifzand en verspreid opslag van houtgewas met aan de randen loof- en naaldbos.	Noord-Holland	Bussum
<u>GOOISE NOORDFLANK</u>	BN130	11-8-1987	90	90	52,8	GNR	Stuwvallengebied en een heidecomplex met daarin kleinere stukjes stuifzand en verspreid opslag van houtgewas met aan de randen loof- en naaldbos.	Noord-Holland	Naarden

<u>Groeve Oostermeent</u>	BN161	12-6-1991	20	20	0	GNR	Stuwwallengebied en een heidecomplex met daarin kleinere stukjes stuifzand en verspreid opslag van houtgewas met aan de randen loof- en naaldbos.	Noord-Holland	Blaricum
<u>HAM EN CROMMENIJE</u>	SN89	29-3-1984	52	50,6	0,1	SBB	Gebied bestaand uit water, riet- en graslanden van belang voor flora en avifauna.	Noord-Holland	Uitgeest, Zaanstad
<u>Heide achter Sportpark</u>	BN157	26-7-1989	20	19,5	19,5	GNR	Stuwwallengebied en een heidecomplex met daarin kleinere stukjes stuifzand en verspreid opslag van houtgewas met aan de randen loof- en naaldbos.	Noord-Holland	Hilversum
<u>Heidebloem</u>	BN157	26-7-1989	26	330,4	321,7	GNR	Stuwwallengebied en een heidecomplex met daarin kleinere stukjes stuifzand en verspreid opslag van houtgewas met aan de randen loof- en naaldbos.	Noord-Holland	Laren
<u>Hilversums Wasmeer</u>	BN135	15-4-1987	43	43,1	43,1	GNR	Stuwwallengebied en een heidecomplex met daarin kleinere stukjes stuifzand en verspreid opslag van houtgewas met aan de randen loof- en naaldbos.	Noord-Holland	Hilversum
<u>Hoorneboegse Heide</u>	BN195	26-4-1995	402	385,7	357,7	GNR	Stuwwallengebied en een heidecomplex met daarin kleinere stukjes stuifzand en verspreid opslag van houtgewas met aan de randen loof- en naaldbos.	Noord-Holland	Hilversum
<u>Limitische Heide</u>	BN131	15-4-1987	33	32,6	32,7	GNR	Stuwwallengebied en een heidecomplex met daarin kleinere stukjes stuifzand en verspreid opslag van houtgewas met aan de randen loof- en naaldbos.	Noord-Holland	Naarden
<u>Nieuw Bussumerheide en Vliegheide</u>	BN153	26-7-1989	34	31,7	33,8	GNR	Stuwwallengebied en een heidecomplex met daarin kleinere stukjes stuifzand en verspreid opslag van houtgewas met aan de randen loof- en naaldbos.	Noord-Holland	Huizen
<u>OOSTEINDERPOEL</u>	BN118	13-2-1986	39	39,3	24,1	PL	De Oosteinderpoel is een broekbos: landjes en eilandjes hevig begroeid met berken en elzen. Er zijn een paar open stukken, drassige graslandjes, waar het in de zomer paars ziet van de echte koekoeksbloem. Ook zijn er voor deze streek bijzondere planten te	Noord-Holland	Aalsmeer

<u>Postiljonheide</u>	BN155	26-7-1989	41	39,7	40	GNR	Stuwwallengebied en een heidecomplex met daarin kleinere stukjes stuifzand en verspreid opslag van houtgewas met aan de randen loof- en naaldbos.	Noord-Holland	Laren
<u>Tafelberg- en Blaricummerheide</u>	BN132	15-4-1987	104	104	98,1	GNR	Stuwwallengebied en een heidecomplex met daarin kleinere stukjes stuifzand en verspreid opslag van houtgewas met aan de randen loof- en naaldbos.	Noord-Holland	Huizen, Blaricum
<u>Tafelberg- en Blaricummerheide II</u>	BN165	11-4-1991	70	69,1	68,2	GNR	Stuwwallengebied en een heidecomplex met daarin kleinere stukjes stuifzand en verspreid opslag van houtgewas met aan de randen loof- en naaldbos.	Noord-Holland	Huizen, Blaricum
<u>WATERLAND AEEEN EN DIEEN</u>	SN81	29-3-1984	324	324,6	35,5	Waterschap	Het gebied vormt een van oudsher drassig veenweidegebied, doorsneden door talloze waterlopen.	Noord-Holland	Amsterdam, Waterland
<u>WATERLAND VARKENSLAND</u>	SN82	29-3-1984	25	24,8	0,8	Waterschap	Het gebied bestaat uit natte graslanden, moeraszones en zoete wateren. In de moerassen komen kwetsbare verlandingsvegetaties als trilvenen en veenheiden voor. Het gebied is van groot belang voor de Noordse woelmuis.	Noord-Holland	Landsmeer, Oostzaan
<u>Zuiderheide en Laarderwasmeer</u>	BN134	15-4-1987	306			GNR	Stuwwallengebied en een heidecomplex met daarin kleinere stukjes stuifzand en verspreid opslag van houtgewas met aan de randen loof- en naaldbos.	Noord-Holland	Hilversum, Laren
<u>CERES, POLDER</u>	BN13/SN23	3-9-1975/20-2-1976	4	4,3	0	SBB	Een lappendeken van landjes en poldertjes	Noord-Holland	Texel
<u>OUDE DIJK VAN WAAL EN BURG</u>	SN19	25-2-1976	14	7,4	0,1	SBB	Een lappendeken van landjes en poldertjes	Noord-Holland	Texel
<u>Antjeskolk</u>	BN22/SN33	26-7-1977/16-9-1977	3	0	0	overig	Doorbraak kolk met oever en aanliggende graslanden, van hydrobiologisch en ornithologisch belang.	Overijssel	Steenwijk
<u>Heideterreinen Twickel</u>	BN172	5-2-1991	184	184	5,7	overig	Het gebied bestaat uit natte heideterreinen, vennen en broekbossen met langs de randen loof- en naaldbossen	Overijssel	Hof van Twenthe
<u>OOSTERMAET</u>	BN196	3-10-1994	5	5	1	overig	Een voormalig beekdal met delen van aangrenzende dekzandruggen, een vochtige bosweide, omgeven door een houtwal, een elzenhakhoutbosje en enkele hogere delen met een heischraal grasland en een loofbos.	Overijssel	Deventer

<u>WELDAM</u>	BN68	18-12-1989	33	28,7	26	overig	Gebied bestand uit oud vochtig loofbos, hakhout, lanen, grachten, waterpartijen en een voormalige beekloop.	Overijssel	Hof van Twenthe
<u>Groot Zandbrink</u>	BN177	33472	10			Eigendom overig, erfpacht en beheer SBB	Terrein met heide, schraalgrasland en kwelafhankelijke veenvegetaties.	Utrecht	Leusden
<u>KAMERIKSE NESSEN</u>	BN181	18-9-1992	15	15,3	10,3	NM	Oeverlanden bestaande uit gras- en hooilanden, moerassige terreinen waaronder rietvelden met plaatselijke houtgeweas en delen moerasbos.	Utrecht	Woerden
<u>MEEUWENKAMPJE</u>	SN98	24-2-1988	8	8	0	SBB	Restanten van uitgestrekte blauwgraslanden in de Gelderse vallei.	Utrecht	Ede, Veenendaal
<u>MOERASTERREINEN LANGS DE BIJLEVELD</u>	BN29/SN37	28-6-1978/22-5-1979	7	7	0	SBB	Oeverlanden bestaande uit gras- en hooilanden, moerassige terreinen waaronder rietvelden met plaatselijke houtgeweas en delen moerasbos.	Utrecht	Utrecht
<u>OEVERLANDEN GEIN c.a.</u>	BN183	24-8-1993	5	5	1	overig	Oeverlanden bestaande uit gras- en hooilanden, moerassige terreinen waaronder rietvelden met plaatselijke houtgeweas en delen moerasbos.	Utrecht	Woerden, Utrecht, Abcoude, Loenen, Breukelen, De Ronde Venen,
<u>OEVERLANDEN WINKEL</u>	BN179	5-2-1992	3	3,5	0	overig	Oeverlanden bestaande uit gras- en hooilanden, moerassige terreinen waaronder rietvelden met plaatselijke houtgeweas en delen moerasbos.	Utrecht	Abcoude, Ronde Venen
<u>SCHOOLSTEEGBOSJES</u>	BN93	27-9-1982	39	37,9	33,9	overig	Vochtig hakhoutbos, grasland en open water.	Utrecht	Leusden
<u>SCHRAALLANDEN UTRECHT-WEST</u>	SN122	16-4-1992	8	3	0	SBB	Oeverlanden bestaande uit gras- en hooilanden, moerassige terreinen waaronder rietvelden met plaatselijke houtgeweas en delen moerasbos.	Utrecht	Woerden, Breukelen, Ronde Venen
<u>RAAPHOF</u>	SN84	6-12-1982	13	12	0	SBB	Gebiedje bestaat uit hakhout, waarvan het merendeel wordt gevormd door Es en een klein deel door Iep; in het hakhout liggen enkele struwelen van Meidoorn en Sleedoorn.	Utrecht	Bunnik

<u>KRUISDIJK</u>	BN116	20-5-1986	3	2,8	0	SBB	Gebied bestaat uit een glooiend grasland met een daarin gelegen U-vormige gracht rond een op een verhoging gelegen voormalige schans en een tweetal stroken wegberm. Uniek is het voorkomen van de boomkikker in dit gebied.	Zeeland	Sluis
<u>GEERPOLDER PLAS</u>	SN31	11-12-1984	36	12,9	0,1	SBB	Gebied bestaande uit water, oeverlanden en enkele eilanden.	Zuid-Holland	Leimuiden
<u>GROOTE GAT</u>	BN4	28-3-1972	21	21	0	SBB	Het Groote Gat is een langgerekte kreek, die omzoomd wordt door drassige graslanden.	Zuid-Holland	Korendijk
<u>HUYS TEN DONCK</u>	BN36	27-9-1979	26	25,8	0	overig	Landgoed en een nabij gelegen griend, die tezamen een complex vormen van opgaand loofbos, struweel, hakhout, graslanden, vijvers en sloten.	Zuid-Holland	Ridderkerk
<u>NIEMANDSHOEK</u>	SN1	26-6-1973	5	4	0	SBB	Graslanden en bospercelen.	Zuid-Holland	Cromstrijen, Strijen (onder naam van Hollands Diep)
<u>OEVERLANDEN BRAASSEMERMEER</u>	SN14	26-6-1973	22	14	0	SBB	Gebied bestaande uit een aantal oeverstroken en eilandjes die bezet zijn met enkele van de laatste resten van op boezempeil gelegen broekbos.	Zuid-Holland	Cromstrijen, Strijen
<u>OEVERLANDEN GIESSEN</u>	SN5	26-6-1973	1	5,2	3,4	SBB	Graslanden en bospercelen.	Zuid-Holland	Cromstrijen, Strijen (onder naam van Hollands Diep)
<u>OUDE DEE/BREDE GOOI</u>	SN2	26-6-1973	20	18	0	SBB	Twee binnendijkse gelegen gebieden met kreken en oeverlanden.	Zuid-Holland	Dirksland
<u>SMOUTJESVLIETLANDEN</u>	SN17	18-2-1976	13	32,6	14	SBB	Boezemhooilanden	Zuid-Holland	Liesveld

Bijlage 5

Provincie	BN-gebied	Aanwijzing	Fauna (alleen specifieke info uit aanwijzingsbesluit)	Flora/vegetatie (alleen specifieke info uit aanwijzingsbesluit)	overige informatie afkomstig uit genoemde bronnen of kennis R.J. Bijlsma
Drenthe	Elzenbroek	1973	geen specifieke info	geen specifieke info	bos met inlandse eik op keileem (KX III); sluit aan op rijke bossen Nietap en Foxwolde (Kleibos): eikenhaagbeukenbos; oude bosgroeiplaats (TMK 1850)
Drenthe	Overcingel	1991	kenmerkende soorten zijn Tuinfluiter, Zwartkop, Braamsluiper; bijzondere soorten Grote bonte specht, Goudvink; 31 soorten broedvogels; Watervleermuis, Grootoorvleermuis, Dwergvleermuis, Laatvlieger zijn waargenomen	parktuin met stinsflora (Holwortel, Turkse lelie, Vogelmelk, Onze-lieve-vrouwe-bedstro, Adderwortel); het zuidelijk gelegen oude loofbos heeft plaatselijk een zeer natuurlijk karakter en is als bostype met deze leeftijd in Nederland van belang; met boometage Zomereik, Beuk, struiketage Hulst, Berk, Lijsterbes; bijzonder is de toename van Hulst die spontaan plaatsvindt; zowel het bos als de houtwallen bestaan uit vegetatietypen van het Beuken-Eikenbos en Elzen-Vogelkersverbond; de aan het oude loofbos en de houtwallen gebonden kruidenvegetatie: Veelbloemige salomonszegel, Dalkruid, Hengel, Lelietje der Dalen, Bosanemoon, Groot heksenkruid, Gebogen driehoeksvaren	zuidelijk deel is oude bosgroeiplaats (TMK 1850) temidden van bebouwing (geen bodemcode)
Flevoland	Staartweg Urk	1980	broedgebied en pleisterplaats; Wielewaal, Baardmanneltje, Waterral	Weidehavikskruid, Fraai duizenguldenkruid, Hongaarse raket, Bleekgele droogbloem	
Flevoland	Toppad Urk	1989	Rietzanger, Rietgors, Kleine karekiet, Tuinfluiter, Tijftjaf, Zwartkop, Slobeend, Waterral, Baardmanneltje; in het struweel Grasmus, Fitis; voorts het broeden van de Bruine kiekendief	Duinrietgrasland met Fraai duizendguldenkruid, Bleekgele droogbloem (tot 1951 geen zeldzame soort, daarna drastisch verminderd), Galigaan; zandwal in het midden: Eekhoorngras, Zwenkdravik, Duinsterrete, Muurpeper, Muize-oortje; oevers grote plas: Grote en Kleine lisdodde, Zeebies, Ruwe bies; Zilte zegge bijzonder waardevol (na 1950 vrijwel niet meer gesignaleerd); in het westen verruiging (maar ook Moerasmelkdistel)	

Friesland	Delleburen	1976	belangrijk broedgebied voor vogels van schraalland, heide en moeras: wulp, kempiaan, tureluur, watersnip, slobend, korhoen, ransuil en velduil; belangrijk biotoop voor zangvogels, kleine roofdieren, reptielen en amfibieën; vermeldenswaard is het voorkomen van adder en ringslang	rivierduinlandschap dat als vrij hoge rug uit de moerasveenafzettingen van de Tjonger opduikt; hogere plaatsen: struikheide en pijpestrootjesvegetatie; met stekelbrem, grote wolfsklauw en wolverlei; lagere plaatsen: dophei aspect-bepalend; overgangen: kraaiheipollen; in enkele laagten fraaie veenmosvegetaties met eenarig wollegras, veenbes, ronde en kleine zonedauw, lavendelheide, beenbreek, klokjesgentiaan; zuidelijk deel ("De Hoorn") bestaat uit heischrale graslanden van een type dat vrijwel uitsluitend beperkt is tot de Friese beekdalen; aspect-bepalend zijn schapegras, borstelgras, voorts verschillende zegge-soorten, vossebes en liggend walstro; oude meanders van de Tjonger: kleine montia, waterpostelein, blauwe en tweerijige zegge, dwergvlas; hakhoutbos aan de zijde van de Tjonger met zoete kers, hazelaar, bergvlier, Gelderse roos, salomonszegel, dalkruid, adelaarsvaren en grootbloemuur	Natuurguides It Fryske Gea: oud hakhout met adelaarsvaren, dalkruid, gewone salomonszegel; aanwezig op TMK1850 en dus H9120; Catspoele: enige vindplaats in Nederland van Oostelijke witsnuitlibel (annex IV), na aanwijzing gevestigd; broedvogels: buizerd, havik, grauwe klauwier; zoogdieren: vos en das ; insecten: bruine vuurvlinder, heideblauwtje , kommavlinder, heidesabelsprinkhaan, knopsprietje, 43 soorten libellen waaronder pantserjuffer, smaragdlibel, gevlekte witsnuitlibel , reptielen & amfibieën: adder, gladde slang , ringslang, hazelworm , heikikker
Gelderland	Bronnenbos De Refter	1984	bronnenmilieu biedt broedbiotoop voor Boomklever, Boomkruiper, Fluiters, Glanskopmees, Staartmees, Tuinfluiter en Zwartkop; Steenmarter, Eekhoorn, Egel en verschillende soorten vleermuizen; Bruine kikker, Alpenwatersalamander	bronvegetaties Goudveil-Essenbos: Paarbladig goudveil, Bronkruid, Reuzenpaardestaart; moerasplanten uit het Moerasspirea-verbond en verbond der Grote zeggen met als dominante soort Beekpunge; op de hoger gelegen, drogere gronden Andoornrijke Essen-Zomereikentype met Bosandoorn, Boskortsteel, Heksenkruid; in het voorjaar domineren Fluitekruid en Speenkruid; de droge, voedselrijke hellingen Eiken-Haagbeukentype: Eenbloemig parelgras, Gele en Gelvlekte dovenetel, Maagdenpalm, Ruige veldbies, Schaduwkruid, Slanke sleutelbloem, Vroeg havikskruid; groot aantal stinseplanten: Bosgeelster, Breedbladig longkruid, Gele monnikskap, Gevlekte aronskelk, Voorjaarshelmbloem, Wilde hyacinth, Wilde narcis; rijk aan soorten lagere planten, mossen, levermosses en fungi	oude bosgroeiplaats (TMK 1850)

Gelderland	Buitenplaats Vosbergen	1985	sloten: Kleine watersalamander, Groene en Bruine kikker en diverse libellesoorten; vogelbroeddichtheden zijn hoog; Bosuil, Steenuil, Kleine bonte specht, Grauwe vliegenvanger, Wielewaal; loofbos van belang voor vogelsoorten die overdag in het open weidegebied van het IJsseldal fourageren	vochtig loofbos op rabatten; spontane natuurlijke ontwikkeling naar Elzen-berkenbroekbos na verwijderen naaldhout; Kamvaren, Dubbelloof, Geoord en Middelst helmkruid, Bergvlier, IJle, Elzen- en Zompzegge; eikenhakhoutpercelen: Dagkoekoeksbloem, Dalkruid, Veelbloemige salomonszegel, Schaduwgras; oevervegetaties van beken: Wijfjesvaren, Nagelkruid, Moerasandoorn; sloten langs de graslanden van de IJsbaan: Waterzuring, Wateraardbei, Waterweegbree , Kikkerbeet, Grote egelskop	oude bosgroeiplaats (TMK 1850) op cHn23/pZn23-IIIb, bEZ23; webiste Waterschap Veluwe: herstelplan beken uitgevoerd in 2008
Gelderland	Terreinen boswachterij Groesbeek	1977	geen specifieke info	Groesbeekse heide: overgangen van droge naar natte heidevegetaties; meest noordelijke vindplaats van de Rode dopheide; "Genista germanica-terrein" bestaat uit eikenhakhoutbos met leemkuil en open heide- en bremvegetaties; botanisch van grote betekenis: Genista germanica, Zaagblad, Knollathyrus, Bochtige klaver, Smalbladig kruiskruid	Genista germanica-terrein: oude bosgroeiplaats (TMK 1850) op stuwwal materiaal (gY30)
Gelderland	WidenborchBosket	1979	voor vogels van belang: goed ontwikkelde struiklaag en het grote aantal nestholten in oud geboomte; voor het merendeel als broedvogel: Buizerd, Sperwer, Torenavalk, Steenuil, Bosuil, IJsvogel, Zwarte specht, Nachtegaal, Spotvogel, Goudvink, Wielewaal	plaatselijk optreden van kwel: Waterviolier; vochtige laagten Elzenbroek; hogere voedselrijkere gronden Elzen-Vogelkersverbond; voedselarme drogere gronden Eiken-Berkenbos en Beuken-Eikenbos; Kruipeend zenegroen, Lievevrouwebedstro, Bleke zegge, Groot heksenkruid, Dalkruid, Lelietje der dalen, Bosaardbei, Nagelkruid, Witte klaverzuring, Veelbloemige salomonszegel, Blauw glikkruid, Kleine maagdenpalm, Vogelnestorchis, Breedbladige wespenorchis; stinsenplanten: Blauwe druif, Sterhyacinth, Wilde hyacinth, Winteraconiet, Voorjaarshelmbloem, Holwortel	oude bosgroeiplaats (TMK 1850) op cHn23/pZn23
Gelderland	Zumpe, de	1989	Waterral, Kleine bonte specht, Grauwe vliegenvanger, Bosrietzanger, Boomvalk, Spotvogel, Dodars; Ree, Egel, Eekhoorn, Vos en verschillende soorten vleermuizen; Kleine watersalamander, Gewone pad, Groene en Bruine kikker; veel soorten libellen (14) en dag- (26) en nachtvlinders (115): deze soorten zijn gebonden aan vegetaties van vochtige standplaatsen en	op de veen- en leemgronden: Elzenbroekbos: Stijve zegge, Elzenzegge, Hoge cyperzegge, Oeverzegge, Gele lis, Moeraspirea, Bitterzoet, Zwarte bes, Aalbes, Grote boterbloem; vochtige leemgronden: Elzen-vogelkersbos: boomlaag Zwarte els, Zomereik, Ruwe berk, Es; lokaal zijn populaties aangeplant; struiklaag Gewone vogelkers, Een- en Tweestijlige meidoorn, Sleedoorn, Wegedoorn, Kardinaalsmuts, Framboos; kruidlaag: Dagkoekoeksbloem, Gewoon nagelkruid,	geen oude bosgroeiplaats (TMK 1850)

			van schoon, matig voedselrijk water; de Slinge en sloten dienen als fourageerplaats voor insecten, met name libellen	Grote keverorchis, Speenkruid, Ruwe smele aspectbepalend, daarnaast Bosanemoon, Groot heksenkruid, Bosbies, Breedbladige wespenorchis; vochthoudende, kalkhoudende zandgronden: aangeplant bos (populieren): kruidlaag bevat Bosandoorn, Drienerfmuur, Dalkruid, Klimop, Hulst en Groot springzaad; perceeltje verruigd grasland: Adderwortel, Bosbies, Dwergbies; 51 soorten blad- en levermossen waaronder zeer zeldzame soorten: Hartbladig puntmos [RJB: vrij algemeen] , Lippenmos [RJB: vrij algemeen] en Klein sterremos [RJB: =Rood sterrenmos, RL KW]; een zeer rijke paddestoelenflora met 132 soorten	
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1988	een geschikt broedbiotoop voor Watersnip, Grutto, Bosrietzanger, Kleine karekiet, Grote karekiet, Spotvogel, Tuinfluiter, Braamsluiper, Kneu en Geelgors; daarnaast van belang als fourageergebied en pleisterplaats voor doortrekkende vogels; in het zuidelijk gedeelte Hazelworm ; Gentiaanblauwtje, Vuurvlindertje, Oranjetip, Icarusblauwtje, Geel dikkopje.	zuidelijk van de spoorlijn: Biezenknoppen-Pijpestrootjesverbond, Borstelgrasverbond en Knopbiesverbond met Vlozegge, Blonde zegge, Spaanse ruiter, Armbloemige veldbies, Klokjesgentiaan, Grote muggenorchis, Harlekijn, Moeraskartelblad en Vetblad; in het noorden van dit schraallandperceel ruigtevegetatie met Waterdrieblad en Moeraskruiskruid; een veenputje met Waterdrieblad, Wateraardbei en Stijve zegge; in het westelijk deel van het schraalland vier afplagplaatsen; hier de meeste exemplaren van Vetblad; daarnaast Dopheide, Ronde zonnedauw, Kleine zonnedauw, Stijve ogentroost, Gevlekte orchis, Bruine snavelbies, Lage zegge en diverse veenmossoorten; van de overige gronden waarop een verschrallingsbeheer wordt gevoerd, heeft vooral het perceel ten zuiden van de spoorlijn hoge botanische waarden: 69 soorten waaronder Lage zegge, Sterzegge, Gevlekte orchis, Spaanse ruiter, Wateraardbei; het moerasgebied aan de zuidzijde van de spoorlijn met verlandingsvegetatie van Riet is van betekenis vanwege ruigtekruidenvegetaties; aan de rand een gagelstruweel.	

Groningen	Oeverlanden Schildmeer	1990	van belang voor Fuut, Kleine karekiet (talrijk), Rietgors (talrijk), Rietzanger en Bosrietzanger; zeldzame en schuwe soorten als Snor en Waterral zijn broedvogel; de brede oeverlanden langs de westelijke punt van het meer en de westoever langs de noordpunt vormen voor de meeste van deze soorten het belangrijkste broedgebied; opmerkelijk is de grote soortenrijkdom en -dichtheid van het moerasje bij de westpunt; vier broedparen Bruine kiekendief; langs het water broeden Slobeend en Zomertaling; onderdeel van keten van gebieden met hoge waarden voor water- en weidevogels (Zuidlaardermeer, Foxholstermeer, Hooilandspolder, Kooipolder, Schildmeer, Eems-Dollard-gebied); de westpunt en noordpunt in najaar en winter fourageergebied, slaappleaats en pleisterplaats voor watervogels en ganzen; grote aantallen kuifeenden en meerkoeten; verder Visdief, Roerdomp, Waterral, Steen-, Kerk- en Ransuil fouragerend; in de zomer bij de westpunt ruiende vogels; moerasje als pleisterplaats voor eenden en steltlopers	rietzoom variërend van 5-100 m; veenmos-rietlanden in de brede rietlanden in het meest noordelijke deel, bij de zuidoever en langs de westoever; Smalle stekelvaren, Kamvaren, Wateraardbei, Tweerijige zegge, Scherpe zegge en verspreid enkele soorten uit het Moerasspireaverbond, Dotterverbond en Rietverbond: Moerasspirea, Poelruit, Echte valeriaan, Dotterbloem, Melkeppe, Watermunt, Gele lis, Waterzuring; Ruigte-rietlanden met dominantie van Riet en ruigtesoorten en Grazige rietlanden met dominantie van Riet en grassen; de smalle oeverzones langs de noordzijde met dominantie van Riet, Kleine lisdodde, Kalmoes en zeer plaatselijk Mattenbies; langs de zuidzijde Riet, Liesgras en graslandjes; de drassige graslanden aan de landzijde van de brede rietlanden tegen de kaden gelegen bestaan uit een mozaïek van Liesgras, Oeverzegge en Rietgras, deels grazige graslandvegetaties met dominantie van Mannagrass, Fioringras en Pitrus; overgangen naar schralere vegetaties met Pinksterbloem, Gestreepte witbol, Veldzuring en Penningkruid	
Groningen, Friesland	Lauwersmeer	1994	niet uitgewerkt vanwege grote overlap met Natura 2000	niet uitgewerkt vanwege grote overlap met Natura 2000	het BN buiten Natura 2000 betreft opstanden van populier, inlandse eik, es en esdoorn, aangelegd tussen 1972 en 1976 op Zn40A
Limburg	Grasbroek	1985	biotoop voor vele soorten zangvogels: Bonte vliegenvanger, Bosrietzanger, Grote lijster, Goudvink, Nachtegaal, Staartmees, Wielewaal; ook Bosuil, Groen specht en Koekoek broeden in dit gebied; overige fauna: Bunzing, Hermelijn, Wezel, regelmatig Reeën.	oorspronkelijk hakhout met overstaanders; ingeplant met populieren; gemengd loofbos met struiklaag: Gelderse roos, Kardinaalsmuts, Kornoelje, Meidoorn, Sleedoorn en slingerplanten: Haagwinde, Heggerank, Hop en Kamperfoelie; drie typen bosvegetatie: Goudveil-Essen-associatie (Paarbladig en Verspreidbladig goudveil, Bittere veldkers, Groot springzaad); minder nat maar toch vochtig: Eiken-Haagbeuken-verbond (Bosgierstgras, Gele dovenetel, Eenbes, Muskuskruid,	oude bosgroeiplaats (TMK 1850) op löss (Lnd5)

				Ruig klokje, Zwarte rapunzel); minst vochtige delen (westelijk gelegen): Beuken-Eikenbos (Gewoon bosviooltje, Lelietje-der-dalen, Grootbloemige muur en Ruige veldbies); langs de beide beken: Beekpunge, Breedbladige wespenorchis, Dotterbloem, Gele lis en een aantal zeggesoorten	
Limburg	Hoge Fronten	1993	rijke insectenfauna (30% van de Nederlandse bijensoorten, 25% van de wespensoorten en minder algemene Tweevleugeligen); Wijngaardslak; Bruine kikker, Hazelworm en Muurhagedis en mogelijk ook Gewone pad en Levendbarende hagedis; warme micro-klimaat is van betekenis voor het voorkomen van de Muurhagedis; 55 vogelsoorten waargenomen van ca 30 broedend, waaronder Europese kanarie, Kneu, Putter, Grauwe vliegenvanger, Bosrietzanger; gesignaleerd zijn Grote gele kwikstaart, Grote bonte specht, Groene specht, Gekraagde roodstaart en Bosuil; Dwergmuis, Huisspitsmuis, Rosse woelmuis, Veldmuis, Woelrat, Konijn, Egel, Bunzing, Vos en verschillende vleermuissoorten waaronder Grootoorvleermuis , Baardvleermuis en Watervleermuis	zonbeschenen muren: Kandelaartje, Brede ereprijs, Wilde marjolein, Stijf vergeet-me-nietje, Ruige weegbree, IJzerhard, Kleine pimpernel, Knolsteenbreek, Grote morgenster, Wondklaver; schaduwrijke muren (N-geëxponeerd): Muurvaren, Muurleeuwenbek, Muurpeper, Rondbladig klokje; fraai bemost; graslanden met verspreid struikgewas (schrle en droge graslanden): Gulden sleutelbloem, Geelhartje, Donderkruid, Aardaker, Wondklaver, Wilde marjolein, Beemdkroon, Fraai en Echt duizendguldenkruid, Stijve en Late ogentroost, Kleine bevernel, Kleine pimpernel, IJzerhard, Knolsteenbreek, Bermooievaarsbek, Gewone agrimonie, Brede ereprijs, Kattedoorn; opslag van Vlier en Gladde iep; ruigtevegetaties van de Bijvoetklasse (Bijvoet, Boerenwormkruid, Grote klis, Canadese guldenroede); braamstruwelen (Dauwbraam, Hondstroos), doornstruwelen (Eenstijlige meidoorn, Sleedoorn) en wilgenstruwelen (Boswilg); in deze struwelen Wilde marjolein, Gewone agrimonie, Goudhaver, Donderkruid; bossages (overeenkomst met lepenrijke-essenbossen): Kraailook, Maarts viooltje, Speenkruid, voorts Klimop-ereprijs, Gevlekte aronskelk.	enige Nederlandse populatie van muurhagedis (annex IV)
Limburg	Rouwkuilen	1979	broedplaats van waterral en zwarte stern; voor watervogels en steltlopers een geschikte fourageerplaats	Dopheide, Kleine zonnedaauw, Ronde zonnedaauw, Veenpluis, Waterbies, Snavelzegge	
Noord-Brabant	Dommelbeemden	1977	rijke vogelstand; bos- en moerasvogels; bosrietzanger, nachtegaal, wielewaal, gele kwikstaart; ook minder algemene tot zeldzame soorten: blauwborst, waterral, zomertaling, ransuil, watersnip; in winterhalfjaar voedsel- en rustgebied voor	in de Moerkuilen van laag naar hoog plantengemeenschappen typerend voor open water, stadia van verlanding, elzenbroekbos, heischraal grasland en arm eiken-berkenbos; verlanding verst voortgeschreden in de kleinere veenputten; naar het noorden en westen overgaand in elzenbroekbos (een	

			doortrekkende en overwinterende zang- en roofvogels.	belangrijk oppervlakte van het natuurmonument), de vorm van hakhout behoort tot het voedselrijke type met overgangen zowel naar een rijkere als naar een armere vorm; in de richting van de Dommelbeemden vochtige tot drassige graslanden met gemeenschappen uit het moerasspireaverbond en dotterverbond (waterdrieblad, koekoeksbloem, melkeppe, koninginnekruid en pinksterbloem); de eigenlijke Dommelbeemden zijn in cultuur gebracht (hooi- en weilanden gescheiden door rijen populieren, knotwilgen en elzenhagen): moerasrolklaver, moeraswalstro, poelruit en meer zeldzame soorten als spaanse ruiter, draadrus, langbladige ereprijs	
Noord-Brabant	Eendennest	1973	geen specifieke info	met riet- en zeggenvegetaties begroeid moerasland; ontstaan uit een verlande laagveenplas	
Noord-Brabant	Hildsven	1977	geen specifieke info	een verscheidenheid van levensgemeenschappen van matig voedselrijk ondiep water, oeverstroken, broekbossen en voedselarme hooggelegen bossen	
Noord-Brabant	Kavelen	1973	geen specifieke info	klein fragment van de oorspronkelijke loofhoutbossen in het oostelijk gedeelte van Noord-Brabant	inlandse eik op pZg23t; geen oude bosgroeiplaats (TMK 1850), maar waarschijnlijk voormalige vloeiveide oid, vergelijk Achter de Voort, Smoddebos
Noord-Brabant	Kooibosje Terheijden	1973	voormalige eendenkooi; vooral zangvogels broeden er in aanzienlijke aantallen	geen specifieke info	broekbos op zVz
Noord-Brabant	Zwartven	1992	Levendbarende hagedis, Rugstreeppad , Heikikker ; Bruine kikker en Groene kikker zijn aangetroffen; jaarlijks broeden Wulp en Boomleeuwerik; in de aanliggende bossen zijn Grote lijster, Kuifmees, Boompieper, Grote bonte specht, Zwarte mees, Torenavalk, Tortelduif, Grasmus, Goudhaantje en Geelgors vaste bewoners; tijdens de trektijd Regenwulp, Groenpootruiter, Zwarte ruiter, Tureluur, Kempiaan.	door externe omstandigheden en achterstallig onderhoud is de oppervlakte botanisch waardevolle vegetatietypen de laatste jaren sterk afgenomen; omstreeks 1980: droge struikheide- en natte dopheidevegetaties met Kloksesgentiaan, Kleine en Ronde zonnedauw, Veelstengelige bies, Witte en Bruine snavelbies, Kruipebrem, Trekrus, Liggende vleugeltjesbloem; de meeste van deze soorten zijn vrijwel geheel verdwenen; daarvoor in de plaats Pijpestrootje, Pitrus, Waternavel, Knolrus, Gewone waterbies, Moerasstruisgras	heidetypen op Zd21, Hd21 en Hn21g

Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide	1987	broedgebied van Wulp, Groene specht, Grote bonte specht, Boomleeuwerik, Boompieper, Roodborsttapuit, Gekraagde roodstaart en Korhoen (in het gebied komen nog enkele korhoenders voor als restant van de korhoenderpopulatie in het Gooi)	centrale deel van de Westerheide één type: Calluna-Campylopus-heide; langs de zuidrand een bont patroon van heidevegetaties zoals Calluna-Deschampsia-heide, Bochtige smele, Calluna-Erica-heide met Dopheide, soortenarme Callunaheide; kruidenrijke grasvegetaties in de leemkuilen: Zilverhaververbond (Vogelpootje, Reukgras, Scherpe fijnstraal, Vroege haver, Hazepootje) en Borstelgrasverbond (Struikheide, Bochtige smele, Borstelgras, Kruiwend struisgras, Kruiwbrem, Tormentil, Tijn); een mosarm en een mosrijk bostype met boom- en struiklaag Grove den, Zomereik, Ruwe berk, Lijsterbes, Amerikaanse vogelkers en Krentenboompje; in mosrijke type Dicranum scoparium en Hypnum cupressiforme var. ericetorum	droge heide op gY30/gHd30; Beheerplan Goois Natuurreservaat: boompieper, boomleeuwerik, veldleeuwerik, graspieper, roodborsttapuit; enkele jeneverbessen;
Noord-Holland	Franse Kampheide	1989	minder algemene soorten broedvogels: Sperwer, Boomvalk, Groene specht, Gekraagde roodstaart, Goudhaantje	de heide bestaat voornamelijk uit Gewone dopheide met Pijpestrootje, Tormentil en opslag van Zachte berk, Amerikaanse vogelkers en Zomereik; langs de paden Gewone veldbies, Borstelgras; schraal droogte indicerende soorten als Klein tasje-kruid, Vogelpootje, Grasklokje, Zandblauwtje	droge heide op gHd30; Beheerplan Goois Natuurreservaat: stekelbrem, kruiwbrem, grasklokje, schermhavikskruid, viltganzerik, tormentil breedbladige wespenorchis, blauwe knoop, drienerfzige zegge, stijve ogentroost, heidespurrie en gaspeldoorn; Greven (1992 PhD-thesis): bryologisch zeer waardevol door kortharig kronkelsteeltje (ernstig bedreigde heidesoort)
Noord-Holland	Gooise noordflank	1987	groot aantal broedvogels zoals Ransuil, Bosuil, Holenduif, Grote [RJB: bonte specht, weggevalen?] Kuifmees, Goudhaantje, Bosrietzanger, Braamsluiper, Grasmus, Boompieper, Goudvink	steilrand met 3 vegetatietypen eikenspaartelgenbos: Dicranum-type op de holtpodzol en humuspodzolbodems, het Amerikaanse vogelkers-type op de enkeerdgrond en een overgangstype op podzol met landbouwdek en op enkeerdgronden; in de naaldbossen bijzondere soorten als Breedbladige wespenorchis, Liggend walstro en Bosaardbei; op de overgang tussen de oeverstroken van het Gooimeer en de hoger gelegen Eukenberg komt schraalgrasland voor; minder algemene soorten: Wilde kruisdistel, Kattedoorn, Stekelbrem, Veldsalie, Grasklokje; ook een zoomvegetatie met Duinroos, Hondroos, Kardinaalsmuts, Wilde appel en Rode kornoelje; waardevolle akkervegetaties met Korensla, Dauwnetel, Kromhals, Akkerleeuwbeek, Glad biggekruid; in de hakhvruchtakkers Zwaluw tong, Klein knopkruid en	=Naarder Eng in Beheerplan Goois Natuurreservaat; grenst aan Eemmeer en Gooimeer Zuidoever; op gY30/gzEZ30

				Hazepoot	
Noord-Holland	Groeve Oostermeent	1991	in de steilwand broedkolonies van de Oeverzwaluw (voor enkele jaren tot 260 paar, maar de afgelopen jaren steeds minder); verder als broedvogel Kievit, Rietgors, Patrijs, Kneu, Roodborsttapuit; voorts waargenomen: Torenavalk, Boomvalk, Ransuil, Ortolaan, Tapuit, Bergeend, Watersnip; groeve met sloten voortplantings- en fourageergebied voor Bruine kikker, Groene kikker, Gewone pad, Rugstreeppad , Kleine watersalamander, Levendbarende hagedis; met name voor de Rugstreeppad een belangrijke voortplantingsplaats; zoogdieren: Dwergspitsmuis, Mol, Konijn, Ree; gebruikt als fourageergebied voor vleermuizen; groot aantal insecten zoals loopkevers, waterkevers en -wantsen, zweefvliegen waaronder minder algemene soorten	een zeldzaam doch verarmd type droog heischraal grasland; in de laatste jaren toenemende vergrassing met Bochtige smele, plaatselijk verbossing door opslag van Drents krenteboompje; Stekelbrem, Kruiptrem, Borstelgras, Pilzegge, Rode schijnspurrie; in afgegraven deel een vochtige variant van heischraal grasland: Dopheide, Ronde zonnedauw, Paars heideviltwier, Veenpluisjesmos, Moeraswolfsklauw, Trekrus; drogere plaatsen: Grote wolfsklauw, Liggend walstro en Pilzegge; afwisseling van vegetaties door microreliëf; waar 's winters water blijft staan Haarmos, Pitrus, Knolrus en Koningsvaren, Bleekgele droogbloem en Veenpluis; hier opslag van Grauwe en Geoorde wilg; op droge plaatsen opslag van Ruwe en Zachte berk; in het noordoosten van de groeve een berkenbosje; in de sloten alsmede in het water langs de steilrand: Knolrus, Rossig fonteinkruid, beide indicatoren van voedselarme kwel; daarnaast soorten van voedselrijke water zoals Riet, Grote lisdodde; in het lage deel 125 soorten planten; ook paddenstoelen zoals de Heideknotszwam; op het hoge deel totaal ca 30 soorten.	heischraal grasland op Hd30; Beheerplan Goois Natuurreservaat: meerkikker, poelkikker, bruine kikker, kleine watersalamander, rugstreeppad; steilwand met oeverzwaluwen; heischraal grasland en heide met klokjesgentiaan, gewoon haarmos, ronde zonnedauw, kleine zonnedauw, moeraswolfsklauw, grote wolfsklauw, koningsvaren; in waterpartijen: pilvaren, rossig fonteinkruid, drijvend fonteinkruid; in groeve verder bleekgele droogbloem, kruiptrem, kraaihei en grote tijm
Noord-Holland	Ham en Crommenije	1984	de als graslanden beheerde oeverlanden zijn broedgebied voor Grutto, Tureluur, Kievit; in de rietlanden en verlandingsvegetaties broeden Roerdomp, Waterral, Bruine kiekendief, Kleine karekiet, Snor	kruidenrijke rietlanden met Kale jonker, Moerasviooltje, Grote ratelaar, Rietorchis, Koekoeksbloem, Melkeppe; veenmosrietlanden: Ronde zonnedauw, Addertong, Koningsvaren, Kamvaren, Smalle stekelvaren	vooral open water met stroken ruigte en veenmosrietland; sterke relatie met Polder Westzaan en Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder (beide op 2-3 km); belangrijk leefgebied van Noordse woelmuis (F. van der Vliet, Mededeling 10 van de VZZ, 1993)
Noord-Holland	Heide achter Sportpark	1989	broedgebied van Grote bonte specht, Boomklever en Boomkruiper	heidevegetatie voornamelijk Dopheide en Pijpestrootje; houtopslag Zomereik, Grove den, Zachte berk en Amerikaanse vogelkers; op de oevers van de open plas riet; naaldbos aan de oostzijde o.a. Grove den	=Laapersheide in Beheerplan Goois Natuurreservaat; geheel op Hn21F; geen oude bosgroeiplaats (TMK 1850); Beheerplan Goois Natuurreservaat: op de heide en bij de waterplas klein warkruid, heidespurrie, viltganzerik, snavelzegge; leefgebied van de das (dankzij dassentunnels)
Noord-Holland	Heidebloem	1988	broedgebied van Sperwer, Boomklever en Boomkruiper	heide voornamelijk Gewone dopheide; houtopslag met Grove den, Zachte berk, Zomereik en Amerikaanse vogelkers; verder Waternavel, Knolrus, Klokjesgentiaan,	=onderdeel Zuiderheide, De Lieberg in Beheerplan Goois Natuurreservaat

				Zonnedaauw en Veenmos	
Noord-Holland	Hilversums Wasmeer	1987	broedvogels in het ven: Fuut, Dodaars, Bergeend; in het bos: Tortelduif, Bosuil, Grote bonte specht, Glanskop, Kuifmees, Staartmees, Zwarte mees, Goudhaantje, Bonte vliegenvanger, Gekraagde roodstaart, Geelgors; in het bosgebied in de omgeving broeden Havik, Sperwer en Zwarte specht; het Ree is vrij algemeen; ook de Vos komt voor	rond ven zonerings van tamelijk ijle tot dichte pitrusvegetaties (waarin Greppelrus en Sphagnum cuspidatum, voorts Waternavel, Waterpeper, Echte witbol, Zeezuring, Geoorde wilg, Grauwe wilg, Zachte berk), Pijpestrootje-Dopheide-vegetaties (met Dopheide, Struikheide, Greppelrus, Knolrus, Kleine zonnedaauw, Pijpestrootje) en vochtig bos; de Pitrusvegetatie op plaatsen waar in 1976 de eutrofe bovenlaag is omgewoeld of verwijderd en op plaatsen waar de bovenlaag niet is bewerkt; de Dopheide-Zonnedaauw-vegetaties waar de bovenlaag is verwijderd; op enkele plaatsen Riet, Kleine lisdodde- en Moeraszeggevegetaties; in de vochtige heide domineert Pijpestrootje, daarnaast regelmatig Dopheide, Bochtige smele, Waternavel, Pitrus, Knolrus, Trekrus, Waterpeper, Gewoon haarmos, Struikheide, Gewone zegge, Snavelzegge; voorts opslag van Zachte berk en Grove den; vegetatiekundig een sterk verarmde vorm van het Dopheideverbond; in de vochtige loofbossen rond het ven domineren Zachte berk, Amerikaanse vogelkers, Grove den, Zomereik in de boom- en struiklaag en Struikheide, Bochtige smele, Pijpestrootje en Dopheide in de kruidlaag; voorts Waternavel en Waterpeper; rest van het gebied in hoofdzaak droge naald- en gemengde bossen met ondergroei in hoofdzaak Gewoon struisgras, Pijpestrootje en Bochtige smele, voorts Struikheide, Pilzegge, Rankende helmbloem, Gladde witbol, Schapegras, Duinriet, Dopheide, Breedbladige wespenorchis, Tandjesgras, Schapezuring; kunnen worden beschouwd als droge of relatief vochtige maar weinig ontwikkelde gemeenschappen van het verbond van Zomer- en Wintereik	heide en ven op Hn21 en Zd21; geen oud bos of strubben (TMK 1850); Beheerplan Goois Natuurreservaat: venoevers met pitus en natte heidevegetaties: diverse veenmossoorten, klokjesgentiaan, zonnedaauw, veenpluis, witte en bruine snavelbies; in het verleden: kokmeeuwkolonie en geoorde fuut

Noord-Holland	Horneboegse Heide	1995	geen specifieke info	de heide voornamelijk Struikheide; veel last van begroeiing van Bochtige smeie; solitairen of groepen van eiken en berken; in oostelijk deel overgaand in stuifzand, deels omsloten door boselementen met Grove den en Zomereik; ook komen er eikenhakhoutopstanden voor; de vakken bestaan voornamelijk uit Eik, Berk, Beuk, Grove den met Kamperfoelie, Hengel, Struisgras en Rankende helmbloem; in het stuifzandgebied Buntgras en Haarmos; landgoed De Horneboeg met eiken en beuken en ondergroei van Taxus en andere coniferen; de vegetatielaag met Kamperfoelie, Vingerhoedskruid en Salomonszegel; aan de oever van het voedselrijke vennetje op Zonneheide: Haarmos, Puntmos, Moeraszegge, Knolrus	droge en vochtige heide en stuifzand op gHd30, gY30, Hd21\Zd21, Hn21F; oud bos zowel op stuifzand/haarpodzol als moderpodzol (TMK 1850); Beheerplan Goois Natuurreservaat: zwarte specht, groene specht, kleine bonte specht, bosuil, ransuil, boompieper, roodborsttapuit; voortplantingsplekken kamsalamander (Zonneheide); overige reptielen & amfibieën: kleine watersalamander, heikikker , groen kikker, bruine kikker, gewone pad, levendbarende hagedis, hazelworm ; grote populatie veldkrekels op Horneboegse heide; das in zuidelijk deel van gebied
Noord-Holland	Limitische Heide	1987	minder algemene broedvogels: Holenduif, Grote bonte specht, Groene specht, Boomklever, Kuifmees, Staartmees, Gekraagd roodstaart, Bonte vliegenvanger, Boompieper, Goudvink	in heidevegetatie Struikheide dominant, daarnaast Bochtige smeie en Gewoon struisgras; minder algemeen: Viltganzerik, Tandjesgras, Schermhavikskruid; tevens vrij algemene soorten: Zandzegge, Buntgras, Vroege haver, Schapegras, Stekelbrem, Muizeoortje, Hengel, Pijpestrootje, Schapezuring, Brem, Weidespurrie; hoeveelheid opslag de laatste jaren sterk toegenomen, vooral Ruwe berk, Zomereik, Amerikaanse vogelkers, Grove den, Lijsterbes, Krentenboompje; voorts plaatselijk vergrassing; in de oostelijke helft enkele spontane naaldbossen met boom- en struiklaag in hoofdzaak Grove den, Ruwe berk, Zomereik, Amerikaanse vogelkers, kruidlaag Struikheide, Bochtige smeie; enkele bijzondere soorten: Schaduwgras en Blauwe bosbes; door intensieve betreding is de vegetatie in het stuifzandgebied grotendeels verdwenen; plaatselijk nog plekken Kruiwend struisgras, Buntgras, Zandzegge	heide en stuifzand op Zd30; in 1850 heideenclave met (jonge) bosstrook; Beheerplan Goois Natuurreservaat: tot voor kort de enige plek in het Gooi waar de zandhagedis voorkwam, inmiddels ook op de Nieuw Bussumerheide; heideplanten: grasklokje, stekelbrem, klein warkruid, kruipbrem, schermhavikskruid, zandblauwtje, viltganzerik, heidespurrie, rode schijnspurrie, hondsviooltje, klein taseskruid; in het gehele gebied: ringslang
Noord-Holland	Nieuw Bussumerheide en Vliegheide	1989	minder algemene broedvogels: Groene specht, Grote bonte specht, Gekraagde roodstaart	heidevegetatie voornamelijk Struikheide en in mindere mate Dopheide, Schapegras, Schijnspurrie, Borstelgras, Klein taseskruid, Zandblauwtje; houtopslag met Grove den, Zachte berk en Amerikaanse vogelkers	heide en stuifzand op Zd30 (Nieuw Bussumerheide) en gHd30 (Vliegheide); Nieuw Bussumerheide O-deel oud bos (met strubben? TMK 1850) maar zonder kwalificerende opstanden (4de bosstatistiek); geen LVD-gegevens; samen met Limitische heide de

					enige vindplaatsen van zandhagedis in het Gooi
Noord-Holland	Oosteinderpoel	1986	broedvogels: Fuut, Kuifeend, Kleine karekiet, Bosrietzanger, Tuinfluiter, Matkop, Grasmus, Ransuil; 's winters pleisterende en fouragerende trekvogels o.a. Watersnip.	een eigen positie binnen laagveenmoerassen in West-Nederland door het oligotrofe karakter van de veenmosrietlanden, weerspiegeld door Dopheide, Veenbes en Ronde zonnedaau; moerasbos: afwisselend Elzenbroek- en Berkenbroekbos met Zwarte bes, Moerasvaren, Koningsvaren, Kamperfoelie, Moeraszegge; plaatselijk is de bodem bedekt door veenmossen; rietlanden behoren grotendeels tot de veenmosrietlanden met Veenpluis, Ronde zonnedaau, Kamvaren, Smalle stekelvaren, Melkeppe; de uit de verlandingsvegetaties ontstane moerassen: Waterscheerling, Pluimzegge, Moeraswederik, op drogere plaatsen Poelruit, Gevleugeld hertshooi, Moerasmelkdistel	
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg	197?	geen specifieke info	geen specifieke info	
Noord-Holland	Polder Ceres	1975	broedgebied voor kust- en moerasvogels; tevens fourageergebied voor lepelaars en watervogels; voor steltlopers die fourageren in het Waddengebied functie als hoogwatervluchtplaats; belangrijk aspect is voorkomen van de Noordse woelmuis	geen specifieke info	
Noord-Holland	Postiljonheide	1989	minder algemene broedvogels: Sperwer, Torenvalk, Grote bonte specht, Holenduif	heide voornamelijk Struikheide en voor een klein deel Dopheide met veel opslag Grove den; zandverstuivingen aan de randen vastgelegd door Helm en Zandzegge; het gemengde hout bestaat uit Grove den, Zachte berk, Zomereik en Amerikaanse vogelkers	heide en stuifzand op Zd21 deels gHd30 en cHn21; geen oud bos (TMK 1850)

Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1987	<p>grootste populatie van de Levenbarende hagedis in het Gooi; de laatste 10 jaar een achteruitgang van typische heidevogels zoals Grasmus; andere soorten zoals Roodborsttapuit en Bergeend hebben zich weer gevestigd; bosgebied aan de noordrand met broedvogels Tortelduif, Groene specht, Grote bonte specht, Kuifmees, Zwarte mees, Matkop, Glanskop, Gekraagde roodstaart, Goudhaantje, Bonte vliegenvanger, Sijs, Goudvink; het aantal broedvogels van bos en halfopen terrein is duidelijk toegenomen, met name Tortelduif, Gekraagde roodstaart, Matkop, Kuifmees, Boomkruiper.</p>	<p>in hoofdzaak plaatselijk sterk vergraste heide en verspreide opslag; in de leemkuilen en in de zandafgraving half natuurlijk grasland; aan de noordkant eikenspaartelgenbos; droge heidecomplexen; groot deel sterk vergrast (vooral in een strook langs de Crailoseweg); hier domineren Schapegras en Bochtige sme; plaatselijk opslag van vooral Ruwe berk en voorts Grove den, Zomereik, Lijsterbes, Amerikaanse vogelkers, Krentenboompje; op de Tafelberg in de noordoosthoek veel Brem; de spontaan ontstane denbossen op de heidevelden vrijwel zonder ondergroei; in opgaand bos langs de zuidwestrand van de Blaricummerheide plaatselijk Beuk; door storten tuinafval soorten als Klimop, Sneeuwbes, Lelietje-derdalen, Gele dovenetel, Narcis; halfnatuurlijke graslanden in de leemkuilen en op leemhoudende grond langs de oostrand: Gewone veldbies, Muizeoortje, Smalle weegbree, Grasklokje, Gewone rolklaver, Grote wilde tijm, Echt walstro, Scherpe fijnstraal, Ruige leeuwetand; tevens zeldzame soorten: Rozekransje, Zeegroene zegge, Kruisdistel, Stijve ogenstroost, Geelhartje, Kattedoorn, Kleine bevernel, Gewone vleugeltjesbloem, Bochtige klaver, Hondsviooltje, Maanvaren; overige halfnatuurlijke graslanden: Muizeoortje, Vroege haver, Hazepootje, Zandhoornbloem, Zandblauwtje, Grasklokje, Vogelootje; een deel van het eikenspaartelgenbos aan de noordkant heeft goed ontwikkelde kruidlaag doordat de kroonlaag niet geheel gesloten is, met in boomlaag Zomereik, Ruwe berk, Beuk, Grove den en Amerikaanse eik met Lijsterbes en Amerikaanse vogelkers; plaatselijk opslag van Vuilboom, Zomereik, Ruwe berk, in de kruidlaag Bochtige sme; het andere deel van het eikenspaartelgebos heeft een veel minder ontwikkelde kruidlaag; in boomlaag overheerst Zomereik, minder Grove den, meer Amerikaanse vogelkers en Lijsterbes en opslag van Ruwe berk en Krentenboom; in de kruidlaag naast Bochtige sme ook</p>	<p>BN132=Tafelbergheide; droge heide en leemkuilen op gY30; klein deel Zd21 (bebost); klein deel oud bos op stuifzand/stuwwal (TMK 1850) met inlandse eik (4de bosstatistiek); Beheerplan Goois Natuureservaat: leemkuilen met grote tijm, echt walstro, kleine bevernel, bochtige klaver, grasklokje, dwergviltkruid, echt duizendguldenkruid, kruisdistel, rozenkransje, kattendoorn, hondsviooltje, gewone vleugeltjesbloem, stijve ogentroost, wilde peen, geelhartje</p>
---------------	--------------------------------	------	---	--	---

				Rankende helmbloem	
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II		geen afzonderlijk Aanwijzingsbelsuit	geen afzonderlijk Aanwijzingsbelsuit	BN165=Blaricummerheide; heide op gY30; geen oud bos (TMK 1850); Beheerplan Goois Natuurreservaat: vrijwel de enige vindplaats in het Gooi van kraaihei; van groot belang voor vogelsoorten van de heide, waaronder roodborsttapuit, boomleeuwerik en veldleeuwerik
Noord-Holland	Waterland Aeen en Dieen	1984	broedgebied voor grote aantallen weidevogels zoals Grutto, Kievit, Kempphaan, Sholekster, Tureluur, Watersnip; op en om de wateren broeden Fuut, Krakeend, Tafeleend, Visdiefje, Zwarte stern; rietlanden en verlandingsvegetaties broedgebied voor Bruine kiekendief, Porcelainhoen, Roerdomp, Waterral; in herfst, winter en voorjaar vormen de wateren en oevers een belangrijk fourageer- en pleistergebied voor Dodaars, Fuut, Krakeend, Kuifeend, Smient, Tafeleend	buitengewoon waardevol zijn de veenmosrietlanden waarin naast grote oppervlakten veenmossen (vooral Gewimperd veenmos en Haakveenmos) zeldzame plantensoorten: Addertong, Koningsvaren, Malaxis, Ronde zonnedauw, Welriekende nachtorchis; kruidenrijke rietlanden met Kale jonker, Moerasmelkdistel, Moerasviooltje, Brede en Smalle stekelvaren; daarnaast schraallanden met Dopheide en Veenpluis	belangrijk leefgebied van Noordse woelmuis (F. van der Vliet, Mededeling 10 van de VZZ, 1993)
Noord-Holland	Waterland Varkensland	1984	rijke broedpopulatie van weidevogels; meer algemene soorten als Grutto, Kievit, Scholekster en Tureluur komen in hoge dichtheden voor, maar ook zeldzamere soorten als Kempphaan en Watersnip broeden nog in relatief grote aantallen	vanwege het brakke milieu wijkt de botanische samenstelling af van de veengebieden elders in Nederland; met name rietlanden en verlandingsvegetaties zijn van bijzonder belang, o.m. door Koningsvaren, Malaxis, Ronde zonnedauw en Welriekende nachtorchis; tevens rijk aan mossen, levermossen en veenmossen.	het BN-deel buiten Natura 2000 IIperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske omvat alleen De Leek en enkele watergangen; de gebiedendatabase vermeldt dat het gebied van groot belang is voor de Noordse woelmuis (maar of dit specifiek betrekking heeft op het BN buiten Natura 2000 is niet duidelijk)

Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer	1987	op de Zuiderheide broeden Bergeend, Sperwer, Patrijs, Grote bonte specht, Groene specht, Kuifleeuwerik, Boompieper, Roodborsttapuit, Gekraagde roodstaart; in het Laarderwasmeercomplex: Geoorde fuut, Wintertaling, Slobeend, Tafeleend, Bergeend; ook Kleine karekiet, Bosrietzanger, Rietgors, Snor; daarnaast verblijven er 's winters Pijlstaart, Nonnetje, Brilduiker, Grote zaagbek; in het Laarderwasmeer: Bruine kikker, Groene kikker, Gewone pad; op de Zuiderheide is Levendbarende hagedis vrij algemeen; in de noordoosthoek is de zandhagdis aangetroffen: de enige vindplaats in het Gooi; zoogdieren: Haas, Ree, Vos, Wezel, Hermelijn, Bunzing, Veldmuis, Dwergmuis, Aardmuis, Rosse woelmuis, Mol, Egel.	van noord naar zuid: holtpodzolgrond in grof grindhoudend zand; haarpodzolgrond in grof grindhoudend zand; duinvaaggrond en vlakvaaggronden (stuifzand) in leemarm en/of zwak lemig fijn zand; in de oudere loofbossen: Lelietje der dalen, Breedbladige wespenorchis, Tandjesgras, Schaduwgras, Vogelmelk, Kruiwend zenegroen, Bosrank, Gele dovenetel, Wilde akelei en Grasklokje; in de jongere spontane bossen nog veel soorten van heiden: Struikheide (vaak dominant), Dopheide, Pijpestrootje, Borstelgras, Kruipbrem, Stekelbrem; in het Laarderwasmeercomplex rond de plassen kleine oppervlakten min of meer voedselrijk bos met Populier en Wilg; grootste deel van terrein droge heide; de vochtige heidevegetaties met Trekrus, Veenpluis, Klokjesgentiaan, Veenbies, Blauwe zegge, Kleine zonnedaau; het grootste actieve stuifzand van het Gooi met goed ontwikkelde stuifzandvegetaties met allerlei stadia vooral binnen het raster van het Laarderwasmeercomplex m.n.: onbegroeide grond: Buntgras, Zandzegge, Zandstruisgras, Schapegras, Helm; meer gesloten vegetaties: korstmossen, Heidespurrie, Grasklokje, Bochtige smele; direct langs de oevers van de plassen vegetaties van het rietverbond met Riet, Grote lisdodde, Kleine lisdodde en op enkele plaatsen Mattenbies; op de iets hogere delen ruigtekruidenvegetatie met Harig wilgenroosje, Braam, diverse soorten Wilg, Haagwinde, Bitterzoet; Zuiderheide is rijk aan paddestoelen: vanaf 1970 239 soorten.	heide en stuifzand in gradiënt van N>Z op gY30 > gHd30 > Zd21/Zn21 > Hn21; plassen; kleine stukjes oud bos (wel heidebebossing; TMK 1850), nu met inlandse eik op gY30; Beheerplan Goois Natuurreservaat: typische heidevogels als boomleeuwerik en roodborsttapuit; opvallende plantensoorten in de Kuil van Koppel: echt walstro, ruw vergeet-mij-nietje, guichelheil, kleverige reigersbek, dwergviltkruid, vogelpootje en duinsterretje; stuifandreligten en kwetsbare vegetatie van vochtige heide met veenmos, klokjesgentiaan, kleine zonnedaau en witte en bruine snavelbies; ook enkele exx jeneverbes
Overijssel	Antjeskolk	1977	broedgebied en toeluchtsoord voor water- en moerasvogels als eenden, koeten, rietzangers en karekieten	oevers doorbraakkolk en aangrenzend graslanden met plantensoorten uit het Rietverbond, Verbond der Grote Zeggen en Moerasspireaverbond, zoals kalmoes, oeverzegge, zwanebloem en waterdrieblad	

Overijssel	Heideterreinen Twickel	1991	in de heidecomplexen Dodaars, Wintertaling, Wulp, Boompieper, Geelgrors in grotere aantallen; Slobeend, Watersnip en Rietgors meer incidenteel; in de aangrenzende bossen broeden Houtsnip, Sperwer, Buizerd, Ransuil; voor doortrekkers belangrijk; zo op het Schijvenveld Zomertaling, Bruine kiekendief, Witgatje, Bosruiter; vermeldenswaardige zoogdiersoorten: Bunzing, Steenmarter; voorts Levendbarende hagedis, Heikikker ; Heideblauwtje ; Kleine ijsvogelvinder.	gebieden bestaan uit mozaïek van dopheide-, ven- en moerasvegetaties, gagel- en wilgenstruwelen en elzen- en berkenbroekbossen; dopheidevegetaties (Ericion tetralicis) varianten met resp. veel levermossen, korstmossen en veel veenmossen; [orchideeënrijke variant in Boddenbroek = Natura 2000]; Kleine en Ronde zonnedauw, Witte en Bruine snavelbies, Veenbies, Moeraswolfsklauw, Beenbreek, Klokjesgentiaan; lagere delen: voedselarme tot matig voedselrijke ven- en moerasvegetaties (Littorellion) met Moerassmele, Oeverkruid, Klein blaasjeskruid, Draadzegge, Vlottende bies en Grasfonteinkruid; deel van Vörgerveld [RJB: =Deldenerzijde] op beekbezinkingsgronden: wilgenstruwelen waarin lokaal veel Gagel; langs de landbouwenclave natte elzenbroekbossen met Dotterbloem, Elzenzegge, Wolfspoot, Gele lis; de laatste complexen vochtige heide van Twente	het BN-gedeelte buiten Natura 2000 Boddenbroek bestaat (van N naar Z) uit de terreinen Braamhaarsveld, Schijvenveld, Bornse of Burense Veld en Deldenerzijde of Vörgersveld; droge en vochtige heide op Hn21/Hn21x/Hn23x/pZg23/pZn23x en weinig vWp; geen oude bosgroeiplaatsen (TMK 1850)
Overijssel	Oostermaet	1994	minder algemene soorten broedvogels: Boompieper, Geelgors, Gekraagde roodstaart en mogelijk ook Paapie; fungeert als fourageergebied voor elders op het landgoed broedende uilen en roofvogels waaronder Bosuil, Boomvalk, Sperwer, Havik (onregelmatig) en Buizerd; Levendbarende hagedis, Kleine watersalamander, Groene kikker (spec.), Bruine kikker, Gewone pad; recent gegraven poel in het oosten voortplantingsbiotoop in ieder geval van Groene kikker en Kleine watersalamander; 27 soorten dagvlinders , waaronder Aardbeivlinder, Kleine ijsvogelvinder; andere bijzondere vondsten onder meer nachtvinders waaronder Glasvleugelpijlstaart en Kolibriefvinder (een trekkende soort) en loopkevers waaronder Lederloopkever en Slakkenroofkever; speciaal tbv graafbijen en	westelijk deel bosweide (de Slenk), door houtwal omgeven; lagere delen bosweide Dotterverbond met Addertong, Dotterbloem, Pinksterbloem, Moerasviooltje, Grote wederik, Kleine valeriaan, Grote keverorchis; zeer plaatselijk overheersen Moerasspirea en Blauw gildkruid; overgangszone naar struweel: Kantig hertshooi; hogere delen bosweide (eveneens jaarlijks gemaaid): schralere graslandvegetaties met Bosaardbei, Tormentil, Schapezuring, Gewone veldbies; op ongemaaide delen struwelen van Framboos en Braam en enkele berkenbosjes; de ondergroei bestaat uit ruigtkruiden zoals Engelwortel, Grote brandnetel en Kale jonker; sloot door midden van de Slenk: enkele Zwarte els en Zwarte bes en Holpijp, Cyperzegge, Gele lis, Waterzuring, Koninginnekruid, Echte valeriaan, Moeraswalstro, Penningkruid; de randen van de dekzandruggen grenzend aan de bosweide: Pijpestrootje waarin pollen Struik- en Dopheide; de houtwal bestaat uit Zomereik, Grove den en een enkele	bosweide op pZg23, klein deel Hn21; geïsoleerd, ca 10 km van Boetelerveld

			-wespen is in het oostelijk deel een insectenkuil aangelegd.	Beuk, in struiklaag Lijsterbes, Berk, Vuilboom en Braam; in oostelijk deel gedeeltelijk een voortzetting van het beekdal met berkenbos (Pijpestrootje), open kapvlakte (Bochtige smele, Schapezuring met plaatselijk veel Bosaardbei) en elzenhakhoutbosjes (Ruwe smele, Moerasviooltje, Penningkruid en diverse varensorten); rijke paddestoelenflora waaronder Vuurzwammetje, Berkriderzwam, Rode boleet, Kerntrilzwam.	
Overijssel	Weldam	1989	naast de meer algemene zoogdiersoorten als Ree, Haas, Vos, Konijn, Egel en diverse muizesoorten, de Steenmarter, Bunzing en Grootoorvleermuis; door de jaren heen als broedvogel waargenomen: Bosuil, Steenuil, Ransuil, Kerkuil, Buizerd, Sperwer, Boomvalk, Torenavalk, Nachtegaal, Goudhaantje, Fluitcr, Grasmus, Zwartkop, Braamsluiper, Geelgors, Rietgors, Goudvink, Appelvink, Spotvogel, Fitis, Tjiftjaf, Groene, Zwarte en Grote bonte specht, Boomklever, Boomkruiper, Wielewaal, Grote en Zanglijster, Roodborst, Heggemus, Winterkoninkje, Houtduif, Turkse tortel, Tortelduif, Houtsnip; ook de Waterral is er meermalen waargenomen; amfibieën: Gewone pad, Bruine en Groene kikker, Heikikker , Kleine watersalamander, Boomkikker	elementen van het Eiken-Haagbeukenbos, het Beuken-Eikenbos en het Elzen-Vogelkersverbond, ten dele ontwikkeld als essenhakhout; minder algemeen tot zeldzaam: Peperboompje, Zwarte bes, Gele dovenetel, Heksenkruid, Breedbladige wespenorchis, Voorjaarsklokje, Bosanemoon, Sneeuwvlokje, Slanke sleutelbloem, Voorjaarszonnebloem, Gevlekte aronskelk, Dalkruid, Veelbloemige salomonszegel, Sneeuwroem, Sterhyacinth en Vogelmelk; bij het Peperboompje past de kanttekening dat dit de enig resterende groeiplaats in Overijssel is en een van de zeer weinige in Nederland; ook de bermen langs de lanen zijn floristisch van belang: Vogelmelk, Duizendblad, Gewoon bosviooltje, Gele dovenetel, Grootbloemmuur, Klaverzuring, Penningkruid, Bosanemoon, Veldbies	rabattenbosjes op pZg23; deels landgoedbos; deel Weldam is oud bos (TMK 1850); Wegdam niet (en hier groeit nog steeds Peperboompje: RJB)

Utrecht	Kamerikse Nessen	1992	verscheidene kritische en minder algemene broedvogels zoals Zomertaling, Slobeend, Watersnip, Boomvalk, Ransuil, Rietzanger en Snor; het gebied fungeert als fourageergebied voor zeldzame soorten als Purperreiger, Roerdomp, Zwarte stern, Bokje en IJsvogel en voor meer algemene soorten als Watersnip en Waterral; de Otter is voor het laatst in 1980 met zekerheid waargenomen.	water- en moerasvegetaties met Gele plomp, Glanzend fonteinkruid, Cyperzegge, Pluimzegge en Waterscheerling; op schraal hooiland gelijkende rietvegetatie met Rietorchis, Blauwe knoop, Dotter, Spaanse ruiter, Waterdriblad, Moeraskartelblad en Wateraardbei; hooilanden van Dotterverbond (o.m. Grote ratelaar en Tweerijige zegge) met elementen van Zilverschoonverbond; in lagere en drassige delen soorten van trilvenen en het zeer zeldzame Knopbiesverbond (o.a. Padderus, Grote boterbloem, Kleine valeriaan, Zwarte zegge, Ronde zegge) evenals een bijzondere moslaag; op de wat hogere delen soorten van blauwgraslandvegetaties zoals Blauwe knoop, Biezenknoppen, Veenpluis, Blauwe zegge, Moeraslathyrus en Breedbladige orchis; moerasstruwelen gedomineerd door Zwarte els en Grauwe wilg; de laatste decennia zijn verscheidene zeer kritische soorten - waarschijnlijk door de verslechtering van de hydrologische situatie - verdwenen zoals Sturmia, Trilgras, Grote keverorchis, Knotszegge, Paardehaarzegge, Vleeskleurige orchis.
Utrecht	Moerasterreinen langs de Bijleveld	1978	geen specifieke info	voormalige kleiafgraving, exploitatie beëindigd tussen 1945 en 1950; moeraswespenorchis, vleeskleurige orchis, bonte paardestaart, kruipwilg, zeegroene zegge, smalbladige rolklaver, Thrinicia, gevleugeld hertshooi, geelhartje, heelblaadjes; van de moeraswespenorchis en bonte paardestaart komt een zeldzaam hoog aantal exemplaren voor; de mycologische waarde neemt een zeer bijzondere plaats in, waaronder de zeer zeldzame Naucoria [RJB: = Alnicola] luteolofibrillosa, in het kalkrijke halfnatuurlijke grasland diverse Hygrophorussoorten; voor Hygrophorus phaeoxantha [RJB: =Camarophyllopsis micacea] is dit gebied in Nederland de enige thans bekende vindplaats, voor Hygrophorus [RJB: =Camarophyllopsis] phaeophylla de tweede vindplaats; ook nog Clavaria incernata en Scutellinia trechispora

Utrecht	Oeverlanden Gein ca	1993	<p>verscheidene broedende moerasvogels als Fuut, Snor, Bosrietzanger, Kleine karekiet, Rietgors, Meerkoet en Waterhoen en tevens soorten die broeden in knotbomen en struweel zoals Holenduif, Steenuil, Gekraagde roodstaart en Boomkruiper; gebruikt als fourageergebied waaronder Purperreiger en IJsvogel</p>	<p>Oeverlanden van het Gein: vochtig soortenrijk grasland: Dotter, Echte koekoeksbloem, Tweerijige zegge, Rode waterereprijs, Platte rus, Zeegroene muur, Waterpunge, Grote watereppe; rietzomen: Dotter, Kattestaart, Moeraswederik, Moerasandoorn, Watermunt, Engelwortel, Tweerijige zegge, Zeegroene muur; ruigtevegetatie: Wolfspoot, Grote valeriaan, Penningkruid, Gewoon nagelkruid; verder aangetroffen: Watergentiaan, Fijne waterranonkel, Pijptorkruid, Veldsalie, Wilde bertram, Schildereprijs, Glad walstro, Watervorkje; langs het hele Gein linten van bomen (knotwilgen en populieren) en opgaand elzen- en wilgenstruweel; Oeverlanden van de Aa: vochtig grasland, rietland, ruigtevegetatie en moerasbosjes; op de oeverlanden: Scherpe zegge, Valse voszegge, Echte koekoeksbloem, Dotter, Schildereprijs, Wateraardbei, Holpijp, Slanke waterbies, Veenreukgras, IJle zegge; van het Zomerklokje is een opgave uit de zestiger jaren, thans niet meer; de voor oeverlandjes karakteristieke flora is de laatste jaren sterk achteruitgegaan door te intensief beheer, het achterwege blijven van het benodigde onderhoud, ontwatering, ophoging en bodembewerking; Oeverlanden van de Angstel: rietland, ruigtevegetatie en moerasbosjes; naast de oeverlanden van de Vecht de enige recente groeiplaats van het Zomerklokje in de provincie Utrecht; andere soorten: Dotter, Pluimzegge, Zwanebloem, Watergentiaan, Kikkerbeet, Dichtbladig en Glanzig fonteinkruid, Gespleten hennepnetel, Scherpe zegge, Grote watereppe, Pinksterbloem, Lidrus en Krabbescheer; de oeverlanden worden sterk bedreigd door ophoging, bodembewerking en het achterwege blijven van het benodigde beheer; enige soorten waaronder Smalle en Brede stekelvaren, Kamvaren, Moerasvioltje en Moerasvaren zijn al verdwenen</p>	
---------	---------------------	------	---	---	--

Utrecht	Oeverlanden Winkel	1992	geen specifieke info	elementen van het Dotterverbond (Dotter, verspreid voorkomend, soms veel, Moerasrolklaver, Tweerijige zegge, Veelbloemige veldbies, Koekoeksbloem), Moerasspireaverbond (Grote valeriaan, Moerasspirea, Poelruit) en Rietverbond (Riet, Grote lisdodde, Mattenbies); tevens soorten van Dotter- en Moerasspireaverbond als Rietorchis, Moeraslathyrus, Grote ratelaar; voorts Valse voszegge, Stekelzegge, Wateraardbei, Kamgras, Biezeknoppen, Melkeppe, Brunel, Waterkruiskruid, Moeraszoutgras; enkele honderden orchideeën, zowel de gevlekte als de ongevlekte vorm van de Rietorchis	
Utrecht	Raaphof	1982	van betekenis als broedgebied voor roofvogels als Ransuil, Steenuil en Torenvalk, en zangvogels waaronder Wielewaal; biedt schuilplaats aan allerlei zoogdieren waaronder reeën	hakhout waarvan het merendeel Es en klein deel Iep; in het hakhout enkele struwelen van Meidoorn en Sleedoorn; Elzen-Vogelkersverbond met Bloedzuring, Bosaardbei, Bosandoorn, Breedbladige wespenorchis, Dauwbraam, Heksenkruid, Inlandse vogelkers, Nagelkruid, Reuzenzwenkgras, Robertskruid, Vogelmelk; unieke epiphytische mossenvegetatie op oude essenstobben; bijzondere soorten zijn Palmpjesmos, Spatemos en Struikmos	hakhout langs Kromme Rijn op Rn47C; waarde met name vanwege epifytische mosvegetaties, vergelijkbaar met Natura 2000-gebieden Kolland en Overlangrboek; volgens Van Dort (2000) in E.J.F de Boer (2009; Bureau Waardenburg rapport 09-112) komen in 1 beheervak oude essenstobben voor met Groot touwtjesmos, Spatemos, Bleek boomvorkje en Gewoon zijdemos; terrein
Utrecht	Schoolsteegbosjes	1982	broedvogels: Bosuil, Wielewaal, Nachtegaal en Goudvink	hakhoutvegetaties; op de hogere gronden domineren Eik en Ruwe berk, Lijsterbes veelvuldig; op matig natte, lagere gronden Es, Els en Vogelkers; in de natte lage gedeelten Els en Grauwe wilg; resp. verbond van Zomer- en Wintereik, het Elzen-Vogelkersverbond en Elzenverbond; bijzondere plantensoorten: Kardinaalsmuts, Keverorchis, Blauwe druifje, Bosanemoon, Bosbies, Geoord helmkruid, Elzezegge, Melkeppe, Bronkruid en Muizestaart; aan lagere planten vooral van betekenis door mossen, vooral essenstobben: gemeenschap van Touwtjesmos en Palmpjesmos met Spatemos, Palmpjesmos, Struikmos en Dikkopmos	hakhoutbosjes op moerige en venige bodem (zVz, zWz) en pZn21, klein deel op pZg23; oud bos (TMK 1850) met zwarte els en inlandse eik (4de bosstatistiek)

Utrecht	Schraallanden Utrecht-West	1992	deelgebied Armenland: in najaar en vroege voorjaar enige honderden watersnippen; deelgebieden Kamerik-Teylingens en Demmerikse kade: geen specifieke info	deelgebied Armenland (klei-op-veen): schraal, vochtig grasland dat nog kenmerken vertoont van blauwgrasland: Pijpestrootje, Pitrus, Veenpluis, Biezeknoppen, Kruidend struisgras; Blauwe zegge, Spaanse ruiter en Klokjesgentiaan zijn in kleiner aantal present (echter te laag om te spreken van blauwgraslandassociatie); de meest interessante soorten voornamelijk langs de slootkanten; in de lager gelegen centrale delen van de percelen massaal Veenpluis; vermeldenswaardige soorten: Hondsviooltje, Blonde zegge, Sterzegge, Snavelzegge, Tandjesgras; deelgebied Kamerik-Teylingens: vrijwel geheel begroeid met bomen (voornamelijk Zwarte els) en ruige ondergroei; langs de kade schraallanden met Moerasviooltje, Spaanse ruiter, Blauwe knoop, Moeraslathyrus, Wateraardbei, Padderus en Zonnedauw; deelgebied Demmerikse kade: kade begroeid met elzen-, essen- en wilgenstruweel en ruige ondergroei; langs de kade ligt blauwgrasland (80x40 m) met 86 soorten als Blauwe knoop, Blauwe zegge, Pijpestrootje en Tandjesgras, maar ook Tormentil, Padderus, Moerasviooltje en Blonde zegge; in 1984 is een achteritgang van de blauwgraslandsoorten waargenomen evenals het vruchtbaarder worden van de grond; tezamen met een peilverlaging reden dat een deel in 1987 werd afgeplagd; hier nu massaal Lage zegge en Ronde zonnedauw	deelgebied Meye is onderdeel van Natura 2000 Nieuwkoopse Plassen; in Armenland in 2000 nog fragmentarisch blauwgrasland met weinig spaanse ruiter, klokjesgentiaan, blauwe knoop; RG Blauwe knoop en Blauwe zegge is afgenomen ten gunste van RG Pijpestrootje en Veenmos (meer regenwaterinvloed) (G.J. Berg, Rapport Everts & de Vries 01/1, 2001)
Zeeland	Kruisdijk	1986	van buitengewoon belang door het voorkomen van de Boomkikker ; zomer- en voortplantingsbiotoop	geen specifieke info	

Zuid-Holland	Geerpolderplas	1984	de rietkragen langs de oever bieden broedgelegenheid aan Kleine karekiet en Rietgors; in de moerassen broeden Boomvalk, Ransuil, Torenavalk en bevindt zich een kolonie van Blauwe reigers; de plas is in de herfst en winter pleisterplaats voor vrij grote aantallen Kuifeend, Smient, Tafeleend, Winter- en Zomertaling; van de overige fauna is het voorkomen bekend van Bruine kikker, Groene kikker, Rugstreppad , Bunzing en Hermelij; een in 1982 uitgevoerde dagvlinderinventarisatie leverde op: Atalanta, Citroenvlinder, Dagpauwoog, Distelvlinder, Groot koolwitje, Kleine vos en enige soorten van het geslacht Zandoogje	de botanische betekenis ligt in trilveenachtige moerasvegetatie op sommige eilanden: het Biezenknoppen-Pijpestrootje-verbond met Kamvaren, Moerasvaren, Koningsvaren, Padderus, Ronde zonnedaauw en diverse soorten veenmos; ook schraallandvegetaties met Blauwe zegge, Pijpestrootje, Tweerijige zegge, Veelbloemige veldbies, Veenpluis, Veenreukgras; in de oeverlanden groeit op de overgangszone een rietkraag met naast Riet ook Gewone wederik, Rietorchis, Zwanebloem; de meeste eilanden zijn bezet met moerasbos dat op spontane wijze is ontstaan (voornamelijk Els); op een paar plaatsen is een Wilgen-Berkenbos tot ontwikkeling gekomen met Gagel, Kruiwilg, Zachte berk	
Zuid-Holland	Groote Gat	1972	geen specifieke info	jonge kalkrijke schorgonden; na afsluiting van het Groote Gat behield het water een brak karakter, hetgeen in de vegetatie van de aangrenzende graslanden tot uiting komt	oude kreek, geheel op AK (kreekbeddingen), 2,5 km van Haringvliet
Zuid-Holland	Huys ten Donck	1979	enkele broedvogels: Wielewaal, IJsvogel, Bosuil, Ransuil, Boomvalk; voorts een broedkolonie van de Blauwe reiger	van botanische betekenis met name door de vegetatie van het bosgebied: Elzen-Vogelkersverbond met Nagelkruid, Speenkruid, Schaduwgras, Gevlekte aronskel, Bosgierstgras, Boszegge, Gulden boterbloem, Klein springzaad, Bosveldkers, Vogelmelk, Kraailook, Maarts viooltje, Eenstijlige meidoorn, Bosaardbei; groot aantal stinseplanten zoals Italiaanse aronskel, Sterhyacinth, Winteraconiet, Sneeuwroem, Cyclamen; inheems maar vroeger waarschijnlijk eveneens aangeplant en daarna verwilderd: Stengelloze sleutelbloem, Lievevrouwebedstro, Maagdenpalm; de paddenstoelenflora is uitzonderlijk rijk: tot en met 1976 werden 121 soorten op naam gebracht; Dermoloma pratense [RJB: bedoeld wordt D. pratensis = D. josserandii var. josserandii] is tot dusver nergens elders in Nederland gevonden; de griend die tot het BN behoort, neemt als zoetwatergetijdelevensgemeenschap (langs Nieuwe	zachtouthooibos langs Nieuwe Maas betreft rijke vorm van in Europees opzicht zeldzame vorm van getijdenezachtouthooibos; Huys ten Donck staat op plaats 25 van de 200 meest waardevolle mycologische terreinen in Nederland (L. Jalink, Coolia 42(3), 1999)

				Maas) een bijzondere positie in, met soorten als Groot springzaad, Groot heksenkruid, Bosbies, Bittere veldkers, Zomerklokje, Vogelmelk, Breedbladige wespenorchis.	
Zuid-Holland	Niemandshoek	1973	geen specifieke info	geen specifieke info	graslanden en bosjes op overgang veen (kVb) > klei (Rv01C; drechtvaaggrond); 4 km van BN Oeverlanden Linge
Zuid-Holland	Oeverlanden Braassemermeer	1973	geen specifieke info	eilandjes met enkele van de laatste resten van op boezempeil gelegen broekbos	vnl broekbos
Zuid-Holland	Oeverlanden Giessen	1973	geen specifieke info	in de eerste plaats van belang als groeiplaats van het zomerklokje	
Zuid-Holland	Oude Dee/Brede Gooi	1973	geen specifieke info (in de eerste plaats ornithologisch van betekenis)	beide delen van het BN hebben een uitgesproken zilt milieu met de daarvoor kenmerkende vegetatie	
Zuid-Holland	Smoutjesvlietlanden	1976	geen specifieke info	vooral botanisch van belang door het voorkomen van enkele zeldzame plantensoorten, waarvan met name het zomerklokje dient te worden vermeld	
	Totaal				41

Bijlage 6

Provincie	BN-gebied	Rode lijst soorten				Wetenschappelijke naam	RL-status	TS-categorie	Hcode	Habitatype verkorte naam
		voor1975 LVD	vanaf1975 LVD	vanaf1975 FB	Nkmhok FB					
Drenthe	Elzenbroek			1	1	Cynosurus cristatus	GE-12			
Drenthe	Elzenbroek		1	1	1	Gagea spathacea	GE-1	K	H9160_A	Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)
Drenthe	Elzenbroek			1	1	Potentilla palustris	GE-12			
Drenthe	Elzenbroek			1	1	Serratula tinctoria	VN-17			
Drenthe	Elzenbroek			1	1	Solidago virgaurea	KW-11			
Drenthe	Elzenbroek			1	1	Succisa pratensis	GE-12			
Drenthe	Overcingel			1	1	Gnaphalium sylvaticum	GE-12			
Flevoland	Staartweg Urk			1	2	Carex diandra	KW-6	K + Ca	H7140_A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)
Flevoland	Staartweg Urk			1	1	Epilobium palustre	GE-12			
Flevoland	Staartweg Urk		1	1	2	Linum catharticum	KW-11			
Flevoland	Staartweg Urk			1	1	Listera ovata	KW-7			
Flevoland	Staartweg Urk			1	1	Nepeta cataria	KW-6			
Flevoland	Staartweg Urk			1	1	Odontites vernus subsp. serotinus	GE-12			
Flevoland	Staartweg Urk		1	1	1	Pyrola rotundifolia	KW-7			
Flevoland	Staartweg Urk		1	0		Rhinanthus minor	GE-12			
Flevoland	Staartweg Urk			1	1	Sagina nodosa	KW-11			
Flevoland	Toppad Urk			1	1	Cladium mariscus	KW-7			
Flevoland	Toppad Urk			1	1	Cynosurus cristatus	GE-12			
Flevoland	Toppad Urk			1	1	Epilobium palustre	GE-12			
Flevoland	Toppad Urk			1	1	Huperzia selago	EB-13			
Flevoland	Toppad Urk			1	1	Linum catharticum	KW-11			
Flevoland	Toppad Urk			1	1	Sagina nodosa	KW-11			
Friesland	Delleburen		1	1	3	Andromeda polifolia	KW-7	K	H7110_B	Actieve hoogvenen (heideveentjes)
Friesland	Delleburen			1	1	Apium inundatum	KW-6			

Friesland	Delleburen			1	1	Arnica montana	BE-14	K	H6230	Heischrale graslanden
Friesland	Delleburen			1	2	Blechnum spicant	GE-12			
Friesland	Delleburen		1	1	2	Carex aquatilis	KW-11			
Friesland	Delleburen		1	1	1	Carex lasiocarpa	KW-7			
Friesland	Delleburen		1	1	2	Cirsium dissectum	KW-15	E	H6410	Blauwgraslanden
Friesland	Delleburen			1	1	Cynosurus cristatus	GE-12			
Friesland	Delleburen		1	1	4	Drosera intermedia	GE-12	Ca	H7150	Pioniervegaties met snavelbiezen
Friesland	Delleburen		1	1	4	Drosera rotundifolia	GE-16	Ca	H7140_B	Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)
Friesland	Delleburen		1	1	3	Eleogiton fluitans	KW-7	K	H3130	Zwakgebufferde vennen
Friesland	Delleburen		1	1	2	Epilobium palustre	GE-12			
Friesland	Delleburen		1	1	3	Eriophorum vaginatum	KW-7	Cab	H7110_B	Actieve hoogvenen (heideveentjes)
Friesland	Delleburen		1	1	1	Euphrasia stricta	GE-16			
Friesland	Delleburen		1	1	2	Genista anglica	GE-16	K + Ca	H4030	Droge heiden
Friesland	Delleburen		1	1	1	Gentiana pneumonanthe	GE-16	K	H4010_A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)
Friesland	Delleburen		1	1	3	Hierochloe odorata	GE-16			
Friesland	Delleburen			1	1	Juncus filiformis	KW-6			
Friesland	Delleburen			1	3	Lycopodiella inundata	KW-15	Ca	H7150	Pioniervegaties met snavelbiezen
Friesland	Delleburen			1	1	Menyanthes trifoliata	GE-12			
Friesland	Delleburen		1	1	4	Myrica gale	GE-12			
Friesland	Delleburen		1	1	4	Nardus stricta	GE-12	K	H6230	Heischrale graslanden
Friesland	Delleburen		1	1	1	Narthecium ossifragum	BE-14	K	H4010_A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)
Friesland	Delleburen		1	1	4	Oxycoccus palustris	KW-7			
Friesland	Delleburen		1	1	2	Pedicularis sylvatica	BE-14	K	H6230	Heischrale graslanden
Friesland	Delleburen			1	2	Potamogeton acutifolius	KW-7			
Friesland	Delleburen			1	2	Potamogeton obtusifolius	KW-7			
Friesland	Delleburen		1	1	2	Potentilla palustris	GE-12			
Friesland	Delleburen		1	1	3	Rhynchospora alba	GE-12	Ca	H7110_B	Actieve hoogvenen (heideveentjes)
Friesland	Delleburen		1	1	4	Rhynchospora fusca	GE-12	K + Ca	H7150	Pioniervegaties met snavelbiezen
Friesland	Delleburen			1	1	Sparganium natans	BE-14	K	H3130	Zwakgebufferde vennen
Friesland	Delleburen		1	1	2	Succisa pratensis	GE-12	Ca	H6410	Blauwgraslanden
Friesland	Delleburen		1	1	2	Trichophorum cespitosum subsp. germanicum	GE-12	K	H4010_A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)

Friesland	Delleburen			1	1	Trisetum flavescens	GE-12	Ca	H6510_A	Glanshaver- en vossenstaarthooiden (glanshaver)
Friesland	Delleburen			1	1	Valeriana dioica	KW-15	K	H6410	Blauwgraslanden
Friesland	Delleburen			1	1	Viola canina	GE-12			
Gelderland	Bronnenbos De Refter			1	1	Agrimonia eupatoria	GE-12			
Gelderland	Bronnenbos De Refter			1	1	Cruciata laevipes	KW-11	K	H6430_C	Ruigten en zomen (droge bosranden)
Gelderland	Bronnenbos De Refter			1	1	Elodea canadensis	GE-12			
Gelderland	Bronnenbos De Refter			1	1	Epilobium palustre	GE-12			
Gelderland	Bronnenbos De Refter			1	1	Euphrasia stricta	GE-16			
Gelderland	Bronnenbos De Refter			1	1	Fragaria vesca	GE-12			
Gelderland	Bronnenbos De Refter			1	1	Phyteuma spicatum subsp. nigrum	KW-6	K	H9160_A	Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)
Gelderland	Bronnenbos De Refter			1	1	Sambucus ebulus	BE-9			
Gelderland	Bronnenbos De Refter			1	1	Solidago virgaurea	KW-11			
Gelderland	Buitenplaats Vosbergen		1	1	1	Blechnum spicant	GE-12			
Gelderland	Buitenplaats Vosbergen			1	1	Fragaria vesca	GE-12			
Gelderland	Buitenplaats Vosbergen			1	1	Hordeum secalinum	GE-12			
Gelderland	Buitenplaats Vosbergen			1	2	Nardus stricta	GE-12			
Gelderland	Buitenplaats Vosbergen		1	0		Potamogeton obtusifolius	KW-7			
Gelderland	Buitenplaats Vosbergen		1	1	1	Potentilla palustris	GE-12			
Gelderland	Buitenplaats Vosbergen			1	1	Viola canina	GE-12			
Gelderland	Terreinen boswachterij Groesbeek			1	1	Agrimonia eupatoria	GE-12			
Gelderland	Terreinen boswachterij Groesbeek			1	1	Cuscuta epithymum	KW-15	K	H4030	Droge heiden
Gelderland	Terreinen boswachterij Groesbeek	1	1	1	1	Erica cinerea	GE-1	K	H4030	Droge heiden
Gelderland	Terreinen boswachterij Groesbeek	1	1	1	1	Genista anglica	GE-16	K + Ca	H4030	Droge heiden
Gelderland	Terreinen boswachterij Groesbeek			1	1	Genista germanica	EB-13			
Gelderland	Terreinen boswachterij Groesbeek	1	1	1	1	Genista pilosa	KW-15	K	H4030	Droge heiden
Gelderland	Terreinen boswachterij Groesbeek			1	2	Hypericum pulchrum	BE-10			
Gelderland	Terreinen boswachterij Groesbeek	1		0		Lathyrus linifolius	EB-13			
Gelderland	Terreinen boswachterij			1	1	Nardus stricta	GE-12	K	H6230	Heischrale graslanden

	Groesbeek									
Gelderland	Terreinen boswachterij Groesbeek			1	1	<i>Pedicularis sylvatica</i>	BE-14	K	H6230	Heischrale graslanden
Gelderland	Terreinen boswachterij Groesbeek	1		0		<i>Serratula tinctoria</i>	VN-17			
Gelderland	Terreinen boswachterij Groesbeek	1		1	2	<i>Solidago virgaurea</i>	KW-11			
Gelderland	Terreinen boswachterij Groesbeek	1		0		<i>Succisa pratensis</i>	GE-12			
Gelderland	Terreinen boswachterij Groesbeek			1	1	<i>Trifolium medium</i>	KW-6			
Gelderland	Terreinen boswachterij Groesbeek			1	2	<i>Viola canina</i>	GE-12			
Gelderland	Wildenborch incl. W/Bosket			1	1	<i>Colchicum autumnale</i>	BE-9			
Gelderland	Wildenborch incl. W/Bosket			1	1	<i>Epilobium palustre</i>	GE-12			
Gelderland	Wildenborch incl. W/Bosket			1	1	<i>Fragaria vesca</i>	GE-12			
Gelderland	Wildenborch incl. W/Bosket			1	1	<i>Listera ovata</i>	KW-7			
Gelderland	Wildenborch incl. W/Bosket			1	1	<i>Stratiotes aloides</i>	GE-12			
Gelderland	Zumpe, de			1	1	<i>Elodea canadensis</i>	GE-12			
Gelderland	Zumpe, de			1	1	<i>Epilobium palustre</i>	GE-12			
Gelderland	Zumpe, de		1	1	1	<i>Euphorbia palustris</i>	KW-6	K	H6430_A	Ruigten en zomen (moerasspirea)
Gelderland	Zumpe, de		1	0		<i>Filago minima</i>	GE-12			
Gelderland	Zumpe, de			1	1	<i>Genista pilosa</i>	KW-15			
Gelderland	Zumpe, de		1	0		<i>Gnaphalium sylvaticum</i>	GE-12			
Gelderland	Zumpe, de		1	1	1	<i>Listera ovata</i>	KW-7			
Gelderland	Zumpe, de		1	1	1	<i>Potamogeton gramineus</i>	BE-10	K	H3130	Zwakgebufferde vennen
Gelderland	Zumpe, de	1		1	1	<i>Potentilla palustris</i>	GE-12			
Gelderland	Zumpe, de		1	1	1	<i>Valeriana dioica</i>	KW-15			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1	1	1	2	<i>Briza media</i>	KW-15			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1		0		<i>Carex dioica</i>	EB-13	E	H7230	Kalkmoerassen
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1	1	1	2	<i>Carex hostiana</i>	BE-14	K	H6410	Blauwgraslanden
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje		1	1	2	<i>Carex lasiocarpa</i>	KW-7			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1	1	1	2	<i>Carex pulicaris</i>	BE-10	K	H6410	Blauwgraslanden

Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1	1	1	2	Cirsium dissectum	KW-15	E	H6410	Blauwgraslanden
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1		1	2	Cynosurus cristatus	GE-12			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1	1	0		Dactylorhiza maculata	KW-11			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje		1	1	2	Drosera intermedia	GE-12			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje		1	1	2	Drosera rotundifolia	GE-16			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1		0		Epilobium palustre	GE-12			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1		0		Epipactis palustris	KW-7			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1	1	1	2	Euphrasia stricta	GE-16			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje			1	1	Genista anglica	GE-16			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje			1	1	Genista anglica	GE-16			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1	1	1	2	Gentiana pneumonanthe	GE-16			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1	1	1	1	Gymnadenia conopsea	EB-13			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1		0		Linum catharticum	KW-11			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje		1	1	1	Lycopodiella inundata	KW-15			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1	1	1	2	Menyanthes trifoliata	GE-12			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje			1	2	Myrica gale	GE-12			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1	1	1	1	Nardus stricta	GE-12	K	H6230	Heischrale graslanden
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje		1	1	2	Pedicularis palustris	KW-15			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1	1	1	2	Pinguicula vulgaris	EB-13	K	H7230	Kalkmoerassen
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1	1	1	2	Platanthera bifolia	BE-14	K	H6230	Heischrale graslanden
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1		0		Polygala serpyllifolia	KW-11	E	H6230	Heischrale graslanden
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1	1	1	2	Potentilla palustris	GE-12			

Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1		0		Rhinanthus minor	GE-12			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje		1	1		2Rhynchospora fusca	GE-12			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1	1	1		3Succisa pratensis	GE-12	Ca	H6410	Blauwgraslanden
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1		0		Taraxacum palustre	BE-10			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1		0		Thymus pulegioides	KW-7			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje			1		2Thymus serpyllum	BE-10			
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1	1	1		2Valeriana dioica	KW-15	K	H6410	Blauwgraslanden
Gelderland, Utrecht	Meeuwenkampje	1		1		1Viola canina	GE-12			
Groningen	Oeverlanden Schildmeer			1		1Elodea canadensis	GE-12			
Groningen	Oeverlanden Schildmeer		1	1		4Epilobium palustre	GE-12			
Groningen	Oeverlanden Schildmeer		1	1		3Potentilla palustris	GE-12			
Limburg	Grasbroek			1		1Blechnum spicant	GE-12			
Limburg	Grasbroek			1		1Carex pallescens	KW-7			
Limburg	Grasbroek			1		1Crepis paludosa	KW-6			
Limburg	Grasbroek			1		1Knautia arvensis	GE-12			
Limburg	Grasbroek	1		1		1Listera ovata	KW-7			
Limburg	Grasbroek			1		2Mentha suaveolens	BE-10			
Limburg	Grasbroek	1		1		2Paris quadrifolia	KW-6	K	H9160_A	Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)
Limburg	Grasbroek	1		1		1Phyteuma spicatum subsp. nigrum	KW-6	K	H9160_A	Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)
Limburg	Hoge Fronten		1	1		2Agrimonia eupatoria	GE-12			
Limburg	Hoge Fronten			1		1Allium oleraceum	KW-7			
Limburg	Hoge Fronten		1	1		1Anthyllis vulneraria	KW-7			
Limburg	Hoge Fronten		1	1		1Clinopodium vulgare	KW-6			
Limburg	Hoge Fronten		1	0		Cynosurus cristatus	GE-12			
Limburg	Hoge Fronten		1	0		Euphrasia stricta	GE-16			
Limburg	Hoge Fronten			1		2Hieracium amplexicaule	GE-1			
Limburg	Hoge Fronten			1		1Hieracium lactucella	EB-13			
Limburg	Hoge Fronten			1		1Hieracium murorum ag. (incl. H. glaucinum)	KW-6			

Limburg	Hoge Fronten		1	1	1	<i>Knautia arvensis</i>	GE-12			
Limburg	Hoge Fronten		1	1	1	<i>Leontodon hispidus</i>	KW-7			
Limburg	Hoge Fronten		1	1	1	<i>Linum catharticum</i>	KW-11			
Limburg	Hoge Fronten		1	1	1	<i>Mentha suaveolens</i>	BE-10			
Limburg	Hoge Fronten		1	0		<i>Myosotis stricta</i>	BE-14			
Limburg	Hoge Fronten		1	1	2	<i>Odontites vernus</i> subsp. <i>serotinus</i>	GE-12			
Limburg	Hoge Fronten		1	1	1	<i>Ononis repens</i> subsp. <i>spinosa</i>	GE-12			
Limburg	Hoge Fronten		1	1	1	<i>Plantago media</i>	KW-15			
Limburg	Hoge Fronten		1	1	1	<i>Primula veris</i>	KW-6			
Limburg	Hoge Fronten		1	0		<i>Rhinanthus alectorolophus</i>	KW-5			
Limburg	Hoge Fronten			1	1	<i>Rhinanthus minor</i>	GE-12			
Limburg	Hoge Fronten		1	0		<i>Sanguisorba minor</i>	KW-7			
Limburg	Hoge Fronten		1	1	2	<i>Saxifraga granulata</i>	BE-10			
Limburg	Hoge Fronten			1	2	<i>Thymus pulegioides</i>	KW-7	Ca	H6110	Pionierbegroeiingen op rotsbodem
Limburg	Hoge Fronten		1	1	1	<i>Trisetum flavescens</i>	GE-12	Ca	H6510_A	Glanshaver- en vossenstaarthooiden (glanshaver)
Limburg	Hoge Fronten		1	1	1	<i>Veronica austriaca</i> subsp. <i>teucrium</i>	BE-9			
Limburg	Rouwkuilen			1	1	<i>Drosera intermedia</i>	GE-12			
Limburg	Rouwkuilen			1	1	<i>Drosera rotundifolia</i>	GE-16			
Limburg	Rouwkuilen			1	1	<i>Eriophorum vaginatum</i>	KW-7			
Limburg	Rouwkuilen	1		0		<i>Juniperus communis</i>	GE-12			
Noord-Brabant	Eendennest	1		0		<i>Carex hostiana</i>	BE-14	K	H6410	Blauwgraslanden
Noord-Brabant	Eendennest			1	2	<i>Carex lasiocarpa</i>	KW-7			
Noord-Brabant	Eendennest	1		0		<i>Carex pulicaris</i>	BE-10	K	H6410	Blauwgraslanden
Noord-Brabant	Eendennest	1		1	1	<i>Cirsium dissectum</i>	KW-15	E	H6410	Blauwgraslanden
Noord-Brabant	Eendennest			1	1	<i>Cladium mariscus</i>	KW-7			
Noord-Brabant	Eendennest			1	1	<i>Eleogiton fluitans</i>	KW-7	K	H3130	Zwakgebufferde vennen
Noord-Brabant	Eendennest		1	1	2	<i>Elodea canadensis</i>	GE-12			
Noord-Brabant	Eendennest			1	1	<i>Epilobium palustre</i>	GE-12			

Noord-Brabant	Eendennest			1	1	Luronium natans	KW-11	K	H3130	Zwakgebufferde vennen
Noord-Brabant	Eendennest			1	1	Menyanthes trifoliata	GE-12			
Noord-Brabant	Eendennest	1		0		Nardus stricta	GE-12	K	H6230	Heischrale graslanden
Noord-Brabant	Eendennest			1	1	Pedicularis palustris	KW-15			
Noord-Brabant	Eendennest			1	2	Potamogeton compressus	KW-7			
Noord-Brabant	Eendennest		1	1	1	Potamogeton gramineus	BE-10	K	H3130	Zwakgebufferde vennen
Noord-Brabant	Eendennest			1	1	Potamogeton obtusifolius	KW-7			
Noord-Brabant	Eendennest			1	2	Potentilla palustris	GE-12			
Noord-Brabant	Eendennest	1		0		Succisa pratensis	GE-12	Ca	H6410	Blauwgraslanden
Noord-Brabant	Eendennest			1	1	Valeriana dioica	KW-15	K	H6410	Blauwgraslanden
Noord-Brabant	Hildsven			1	1	Carex lasiocarpa	KW-7			
Noord-Brabant	Hildsven			1	1	Cirsium dissectum	KW-15	E	H6410	Blauwgraslanden
Noord-Brabant	Hildsven		1	1	1	Elodea canadensis	GE-12			
Noord-Brabant	Hildsven			1	1	Epilobium palustre	GE-12			
Noord-Brabant	Hildsven			1	1	Gnaphalium sylvaticum	GE-12			
Noord-Brabant	Hildsven			1	1	Menyanthes trifoliata	GE-12			
Noord-Brabant	Hildsven		1	1	1	Myrica gale	GE-12			
Noord-Brabant	Hildsven			1	1	Pedicularis palustris	KW-15			
Noord-Brabant	Hildsven			1	2	Potentilla palustris	GE-12			
Noord-Brabant	Hildsven			1	1	Stratiotes aloides	GE-12	K	H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
Noord-Brabant	Hildsven			1	1	Succisa pratensis	GE-12	Ca	H6410	Blauwgraslanden
Noord-Brabant	Hildsven			1	1	Utricularia minor	KW-7			

Noord-Brabant	Kavelen			1	1	1	Agrimonia procera	KW-6	K	H6430_C	Ruigten en zomen (droge bosranden)
Noord-Brabant	Kavelen			1	1	1	Alchemilla glabra	KW-11			
Noord-Brabant	Kavelen			1	1	1	Eleogiton fluitans	KW-7			
Noord-Brabant	Kavelen			1	1	1	Fragaria vesca	GE-12			
Noord-Brabant	Kavelen			1	1	1	Listera ovata	KW-7			
Noord-Brabant	Kavelen			1	1	1	Paris quadrifolia	KW-6	K	H9160_A	Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)
Noord-Brabant	Kavelen			1	1	1	Saxifraga granulata	BE-10			
Noord-Brabant	Kavelen			1	1	1	Solidago virgaurea	KW-11			
Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden	1		0	1	1	Carex diandra	KW-6	K + Ca	H7140_A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)
Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden	1		1	1	1	Carex lasiocarpa	KW-7			
Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden	1		1	1	1	Cladium mariscus	KW-7			
Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden	1		0	1	1	Drosera rotundifolia	GE-16	Ca	H7140_B	Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)
Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden	1		0	1	1	Echinodorus ranunculoides	BE-14			
Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden	1		0	1	1	Eleogiton fluitans	KW-7	K	H3130	Zwakgebufferde vennen
Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden	1	1	1	1	1	Elodea canadensis	GE-12			
Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden			1	1	1	Epilobium palustre	GE-12			
Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden		1	0	1	1	Leontodon hispidus	KW-7			
Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden	1		0	1	1	Liparis loeselii	BE-10			
Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden	1		1	1	1	Menyanthes trifoliata	GE-12			
Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden	1		1	1	1	Myrica gale	GE-12			
Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden		1	1	1	1	Potamogeton compressus	KW-7			
Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden	1		1	1	1	Potamogeton gramineus	BE-10	K	H3130	Zwakgebufferde vennen

Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden			1	1	1	Potamogeton obtusifolius	KW-7			
Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden			1	1	1	Potamogeton praelongus	BE-9	K	H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden	1			1	1	Potentilla palustris	GE-12			
Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden				1	1	Sagina nodosa	KW-11			
Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden				1	1	Sparganium natans	BE-14	K	H3130	Zwakgebufferde vennen
Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden			1	1	1	Stratiotes aloides	GE-12	K	H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden	1			0		Utricularia intermedia	KW-5			
Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden				1	1	Valeriana dioica	KW-15			
Noord-Brabant	Zwartven				1	1	Blechnum spicant	GE-12			
Noord-Brabant	Zwartven				1	1	Cuscuta epithymum	KW-15	K	H4030	Droge heiden
Noord-Brabant	Zwartven				1	1	Cuscuta epithymum	KW-15	K	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Brabant	Zwartven				1	2	Drosera intermedia	GE-12			
Noord-Brabant	Zwartven				1	1	Drosera rotundifolia	GE-16			
Noord-Brabant	Zwartven				1	1	Filago minima	GE-12			
Noord-Brabant	Zwartven				1	1	Filago vulgaris	EB-13			
Noord-Brabant	Zwartven				1	3	Genista anglica	GE-16	K + Ca	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Brabant	Zwartven				1	3	Genista anglica	GE-16	K + Ca	H4030	Droge heiden
Noord-Brabant	Zwartven				1	1	Genista pilosa	KW-15	K	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Brabant	Zwartven				1	1	Genista pilosa	KW-15	K	H4030	Droge heiden
Noord-Brabant	Zwartven				1	1	Gentiana pneumonanthe	GE-16	K	H4010_A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)
Noord-Brabant	Zwartven				1	2	Gnaphalium sylvaticum	GE-12			
Noord-Brabant	Zwartven				1	2	Illecebrum verticillatum	GE-16			

Noord-Brabant	Zwartven			1	3	Myrica gale	GE-12			
Noord-Brabant	Zwartven			1	3	Nardus stricta	GE-12	K	H6230	Heischrale graslanden
Noord-Brabant	Zwartven			1	1	Polygala serpyllifolia	KW-11	E	H6230	Heischrale graslanden
Noord-Brabant	Zwartven			1	1	Potentilla palustris	GE-12			
Noord-Brabant	Zwartven			1	1	Rhynchospora alba	GE-12			
Noord-Brabant	Zwartven			1	1	Rhynchospora fusca	GE-12			
Noord-Brabant	Zwartven			1	1	Trichophorum cespitosum subsp. germanicum	GE-12	K	H4010_A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)
Noord-Brabant	Dommelbeemden			1	1	Bromus racemosus	KW-11	K	H6510_B	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)
Noord-Brabant	Dommelbeemden		1	1	2	Cirsium dissectum	KW-15	E	H6410	Blauwgraslanden
Noord-Brabant	Dommelbeemden			1	1	Corrigiola litoralis	BE-14			
Noord-Brabant	Dommelbeemden			1	1	Cynosurus cristatus	GE-12			
Noord-Brabant	Dommelbeemden		1	1	1	Elodea canadensis	GE-12			
Noord-Brabant	Dommelbeemden	1	1	1	2	Epilobium palustre	GE-12			
Noord-Brabant	Dommelbeemden		1	1	3	Juncus filiformis	KW-6			
Noord-Brabant	Dommelbeemden			1	1	Mentha pulegium	EB-13			
Noord-Brabant	Dommelbeemden			1	1	Menyanthes trifoliata	GE-12			
Noord-Brabant	Dommelbeemden	1	1	1	1	Myrica gale	GE-12			
Noord-Brabant	Dommelbeemden			1	2	Nardus stricta	GE-12	K	H6230	Heischrale graslanden
Noord-Brabant	Dommelbeemden		1	1	2	Pedicularis palustris	KW-15			
Noord-Brabant	Dommelbeemden	1	1	1	3	Potentilla palustris	GE-12			
Noord-Brabant	Dommelbeemden			1	1	Stratiotes aloides	GE-12	K	H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
Noord-Brabant	Dommelbeemden		1	1	2	Succisa pratensis	GE-12	Ca	H6410	Blauwgraslanden

Noord-Brabant	Dommelbeemden			1	1	Valeriana dioica	KW-15	K	H6410	Blauwgraslanden
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide			1	1	Agrimonia eupatoria	GE-12			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide	1	1	1	1	Antennaria dioica	EB-13			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide	1		1	2	Botrychium lunaria	KW-7			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide			1	1	Corrigiola litoralis	BE-14			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide			1	3	Cuscuta epithymum	KW-15	K	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide			1	1	Cynosurus cristatus	GE-12			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide			1	1	Epilobium palustre	GE-12			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide			1	1	Epipactis palustris	KW-7			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide	1		1	1	Euphrasia stricta	GE-16			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide	1		1	8	Filago minima	GE-12			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide			1	1	Fragaria vesca	GE-12			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide	1	1	1	12	Genista anglica	GE-16	K + Ca	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide	1	1	1	10	Genista pilosa	KW-15	K	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide			1	1	Gentiana pneumonanthe	GE-16			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide			1	1	Gnaphalium sylvaticum	GE-12			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide			1	2	Juniperus communis	GE-12			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide			1	1	Linum catharticum	KW-11			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide		1	1	2	Listera ovata	KW-7			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide			1	1	Mibora minima	KW-5			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide	1	1	1	12	Nardus stricta	GE-12	K	H6230	Heischrale graslanden
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide			1	1	Polygala vulgaris	GE-12			

Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide			1	1	Pyrola rotundifolia	KW-7			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide			1	1	Rhinanthus minor	GE-12			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide			1	1	Sagina nodosa	KW-11			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide			1	2	Solidago virgaurea	KW-11			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide			1	1	Thymus pulegioides	KW-7			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide		1	1	4	Thymus serpyllum	BE-10			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide			1	1	Torilis nodosa	KW-7			
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide		1	1	9	Viola canina	GE-12			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	2	Briza media	KW-15			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	1	Carum carvi	GE-12			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	1	Corrigiola litoralis	BE-14			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	1	Cuscuta epithimum	KW-15	K	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	2	Cynosurus cristatus	GE-12			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	1	Dianthus deltoides	KW-7			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	1	Eleogiton fluitans	KW-7			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	1	Elodea canadensis	GE-12			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	1	Euphrasia stricta	GE-16			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	1	Filago minima	GE-12			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	3	Fragaria vesca	GE-12			
Noord-Holland	Franse Kampheide		1	1	4	Genista anglica	GE-16	K + Ca	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	4	Genista pilosa	KW-15	K	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	1	Listera ovata	KW-7			

Noord-Holland	Franse Kampheide			1	1	Lycopodiella inundata	KW-15			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	1	Menyanthes trifoliata	GE-12			
Noord-Holland	Franse Kampheide	1		1	4	Nardus stricta	GE-12	K	H6230	Heischrale graslanden
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	1	Odontites vernus subsp. serotinus	GE-12			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	2	Polygala vulgaris	GE-12			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	1	Potamogeton acutifolius	KW-7			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	1	Potamogeton compressus	KW-7			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	1	Potamogeton obtusifolius	KW-7			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	1	Radiola linoides	BE-14			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	1	Sagina nodosa	KW-11			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	1	Solidago virgaurea	KW-11			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	1	Stratiotes aloides	GE-12			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	2	Succisa pratensis	GE-12			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	1	Thymus pulegioides	KW-7			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	3	Thymus serpyllum	BE-10			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	2	Ulex europaeus	KW-7			
Noord-Holland	Franse Kampheide			1	3	Viola canina	GE-12			
Noord-Holland	Gooise noordflank			1	1	Carum carvi	GE-12			
Noord-Holland	Gooise noordflank			1	2	Cynosurus cristatus	GE-12			
Noord-Holland	Gooise noordflank			1	2	Epilobium palustre	GE-12			
Noord-Holland	Gooise noordflank			1	1	Filago minima	GE-12			
Noord-Holland	Gooise noordflank			1	1	Fragaria vesca	GE-12			

Noord-Holland	Gooise noordflank			1	4	<i>Genista anglica</i>	GE-16	K + Ca	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Gooise noordflank			1	4	<i>Genista pilosa</i>	KW-15	K	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Gooise noordflank	1		0		<i>Holosteum umbellatum</i>	BE-14			
Noord-Holland	Gooise noordflank			1	2	<i>Hordeum secalinum</i>	GE-12			
Noord-Holland	Gooise noordflank			1	1	<i>Menyanthes trifoliata</i>	GE-12			
Noord-Holland	Gooise noordflank			1	2	<i>Ononis repens</i> subsp. <i>spinosa</i>	GE-12			
Noord-Holland	Gooise noordflank	1		0		<i>Puccinellia rupestris</i>	VN-17			
Noord-Holland	Gooise noordflank			1	1	<i>Pyrola minor</i>	BE-10			
Noord-Holland	Gooise noordflank			1	1	<i>Valeriana dioica</i>	KW-15			
Noord-Holland	Gooise noordflank			1	3	<i>Viola canina</i>	GE-12			
Noord-Holland	Groeve Oostermeent			1	1	<i>Blechnum spicant</i>	GE-12			
Noord-Holland	Groeve Oostermeent			1	2	<i>Carum carvi</i>	GE-12			
Noord-Holland	Groeve Oostermeent			1	2	<i>Drosera rotundifolia</i>	GE-16			
Noord-Holland	Groeve Oostermeent			1	1	<i>Elodea canadensis</i>	GE-12			
Noord-Holland	Groeve Oostermeent			1	1	<i>Epilobium palustre</i>	GE-12			
Noord-Holland	Groeve Oostermeent			1	1	<i>Euphrasia stricta</i>	GE-16			
Noord-Holland	Groeve Oostermeent	1		1	4	<i>Genista anglica</i>	GE-16	K + Ca	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Groeve Oostermeent	1		1	4	<i>Genista pilosa</i>	KW-15	K	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Groeve Oostermeent			1	1	<i>Linum catharticum</i>	KW-11			
Noord-Holland	Groeve Oostermeent			1	2	<i>Lycopodiella inundata</i>	KW-15	Ca	H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
Noord-Holland	Groeve Oostermeent			1	3	<i>Lycopodium clavatum</i>	BE-14			
Noord-Holland	Groeve Oostermeent			1	1	<i>Menyanthes trifoliata</i>	GE-12			

Noord-Holland	Groeve Oostermeent	1		1	4	<i>Nardus stricta</i>	GE-12	K	H6230	Heischrale graslanden
Noord-Holland	Groeve Oostermeent			1	1	<i>Odontites vernus</i> subsp. <i>serotinus</i>	GE-12			
Noord-Holland	Groeve Oostermeent			1	3	<i>Ononis repens</i> subsp. <i>spinosa</i>	GE-12			
Noord-Holland	Groeve Oostermeent			1	1	<i>Solidago virgaurea</i>	KW-11			
Noord-Holland	Groeve Oostermeent			1	1	<i>Stratiotes aloides</i>	GE-12			
Noord-Holland	Groeve Oostermeent			1	4	<i>Thymus serpyllum</i>	BE-10			
Noord-Holland	Groeve Oostermeent			1	1	<i>Trisetum flavescens</i>	GE-12			
Noord-Holland	Groeve Oostermeent			1	2	<i>Viola canina</i>	GE-12			
Noord-Holland	Ham en Crommenije			1	4	<i>Althaea officinalis</i>	KW-7	K	H6430_B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)
Noord-Holland	Ham en Crommenije			1	1	<i>Apium graveolens</i>	KW-7	K	H6430_B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)
Noord-Holland	Ham en Crommenije			1	6	<i>Cynosurus cristatus</i>	GE-12			
Noord-Holland	Ham en Crommenije	1	1	1	4	<i>Drosera rotundifolia</i>	GE-16	Ca	H7140_B	Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)
Noord-Holland	Ham en Crommenije		1	1	2	<i>Elodea canadensis</i>	GE-12			
Noord-Holland	Ham en Crommenije			1	6	<i>Epilobium palustre</i>	GE-12			
Noord-Holland	Ham en Crommenije			1	1	<i>Euphorbia palustris</i>	KW-6	K	H6430_A	Ruigten en zomen (moerasspirea)
Noord-Holland	Ham en Crommenije			1	3	<i>Hordeum secalinum</i>	GE-12			
Noord-Holland	Ham en Crommenije			1	1	<i>Myosotis stricta</i>	BE-14			
Noord-Holland	Ham en Crommenije	1	1	1	1	<i>Platanthera bifolia</i>	BE-14			
Noord-Holland	Ham en Crommenije			1	1	<i>Potamogeton obtusifolius</i>	KW-7			
Noord-Holland	Ham en Crommenije			1	1	<i>Thymus pulegioides</i>	KW-7			
Noord-Holland	Ham en Crommenije			1	1	<i>Trisetum flavescens</i>	GE-12	Ca	H6510_A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)
Noord-Holland	Heide achter Sportpark			1	1	<i>Antennaria dioica</i>	EB-13			

Noord-Holland	Heide achter Sportpark	1	1	0		<i>Drosera intermedia</i>	GE-12	Ca	H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
Noord-Holland	Heide achter Sportpark	1		0		<i>Drosera rotundifolia</i>	GE-16			
Noord-Holland	Heide achter Sportpark			1	1	<i>Filago minima</i>	GE-12			
Noord-Holland	Heide achter Sportpark			1	1	<i>Fragaria vesca</i>	GE-12			
Noord-Holland	Heide achter Sportpark	1		1	1	<i>Genista anglica</i>	GE-16	K + Ca	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Heide achter Sportpark	1		0		<i>Genista pilosa</i>	KW-15	K	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Heide achter Sportpark	1	1	0		<i>Gentiana pneumonanthe</i>	GE-16	K	H4010_A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)
Noord-Holland	Heide achter Sportpark			1	1	<i>Hordeum secalinum</i>	GE-12			
Noord-Holland	Heide achter Sportpark			1	2	<i>Nardus stricta</i>	GE-12	K	H6230	Heischrale graslanden
Noord-Holland	Heide achter Sportpark			1	1	<i>Plantago media</i>	KW-15			
Noord-Holland	Heide achter Sportpark	1		0		<i>Rhynchospora alba</i>	GE-12			
Noord-Holland	Heide achter Sportpark			1	1	<i>Viola canina</i>	GE-12			
Noord-Holland	Heidebloem			1	1	<i>Cuscuta epithymum</i>	KW	K	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Holland	Heidebloem			1	1	<i>Dianthus deltoides</i>	KW-7			
Noord-Holland	Heidebloem	1	1	1	2	<i>Drosera intermedia</i>	GE-12	Ca	H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
Noord-Holland	Heidebloem	1		1	1	<i>Drosera rotundifolia</i>	GE-16			
Noord-Holland	Heidebloem			1	1	<i>Eriophorum vaginatum</i>	KW			
Noord-Holland	Heidebloem			1	1	<i>Eriophorum vaginatum</i>	KW			
Noord-Holland	Heidebloem			1	1	<i>Euphrasia stricta</i>	GE			
Noord-Holland	Heidebloem			1	2	<i>Filago minima</i>	GE-12			
Noord-Holland	Heidebloem			1	1	<i>Fragaria vesca</i>	GE-12			
Noord-Holland	Heidebloem	1		1	2	<i>Genista anglica</i>	GE-16	K + Ca	H2310	Stuifzandheiden met struikhei

Noord-Holland	Heidebloem	1		1	2	<i>Genista pilosa</i>	KW-15	K	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Holland	Heidebloem	1	1	1	2	<i>Gentiana pneumonanthe</i>	GE-16	K	H4010_A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)
Noord-Holland	Heidebloem			1	2	<i>Juniperus communis</i>	GE-12			
Noord-Holland	Heidebloem			1	1	<i>Lycopodiella inundata</i>	KW-15	Ca	H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
Noord-Holland	Heidebloem			1	1	<i>Lycopodium clavatum</i>	BE-14	K	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Holland	Heidebloem			1	2	<i>Nardus stricta</i>	GE-12	K	H6230	Heischrale graslanden
Noord-Holland	Heidebloem			1	1	<i>Narthecium ossifragum</i>	BE-14	K	H4010_A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)
Noord-Holland	Heidebloem	1		1	2	<i>Rhynchospora alba</i>	GE-12			
Noord-Holland	Heidebloem			1	2	<i>Rhynchospora fusca</i>	GE-12	K + Ca	H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
Noord-Holland	Heidebloem			1	1	<i>Thymus pulegioides</i>	KW			
Noord-Holland	Heidebloem			1	1	<i>Thymus serpyllum</i>	BE-10			
Noord-Holland	Heidebloem			1	1	<i>Trichophorum cespitosum</i> subsp. <i>germanicum</i>	GE	K	H4010_A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)
Noord-Holland	Heidebloem			1	1	<i>Viola canina</i>	GE			
Noord-Holland	Hilversums Wasmeer			1	1	<i>Clinopodium vulgare</i>	KW-6			
Noord-Holland	Hilversums Wasmeer	1		1	2	<i>Drosera intermedia</i>	GE-12	Ca	H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
Noord-Holland	Hilversums Wasmeer			1	1	<i>Filago minima</i>	GE-12			
Noord-Holland	Hilversums Wasmeer			1	4	<i>Genista anglica</i>	GE-16	K + Ca	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Holland	Hilversums Wasmeer			1	4	<i>Genista anglica</i>	GE-16	K + Ca	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Hilversums Wasmeer			1	1	<i>Gnaphalium sylvaticum</i>	GE-12			
Noord-Holland	Hilversums Wasmeer			1	1	<i>Leontodon hispidus</i>	KW-7			
Noord-Holland	Hilversums Wasmeer			1	1	<i>Linum catharticum</i>	KW-11			
Noord-Holland	Hilversums Wasmeer	1		1	1	<i>Nardus stricta</i>	GE-12	K	H6230	Heischrale graslanden

Noord-Holland	Hilversums Wasmeer			1	1	Plantago media	KW-15			
Noord-Holland	Hilversums Wasmeer			1	2	Viola canina	GE-12			
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	1	Antennaria dioica	EB-13			
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	1	Anthyllis vulneraria	KW-7			
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	1	Blechnum spicant	GE-12			
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	1	Botrychium lunaria	KW-7			
Noord-Holland	Horneboegse Heide		1	1	1	Briza media	KW-15			
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	1	Bromus racemosus	KW-11			
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	1	Clinopodium vulgare	KW-6			
Noord-Holland	Horneboegse Heide	1		1	3	Cuscuta epithymum	KW-15	K	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Horneboegse Heide	1		1	3	Cuscuta epithymum	KW-15	K	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	1	Cynosurus cristatus	GE-12			
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	2	Dianthus deltoides	KW-7			
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	1	Drosera intermedia	GE-12	Ca	H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	2	Euphrasia stricta	GE-16			
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	2	Filago minima	GE-12			
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	6	Fragaria vesca	GE-12			
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	9	Genista anglica	GE-16	K + Ca	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	9	Genista anglica	GE-16	K + Ca	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Horneboegse Heide	1		1	5	Genista pilosa	KW-15	K	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Holland	Horneboegse Heide	1		1	5	Genista pilosa	KW-15	K	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	1	Hordeum secalinum	GE-12			

Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	1	<i>Illecebrum verticillatum</i>	GE-16			
Noord-Holland	Horneboegse Heide		1	0		<i>Juncus filiformis</i>	KW-6			
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	1	<i>Myosotis stricta</i>	BE-14			
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	1	<i>Myrica gale</i>	GE-12			
Noord-Holland	Horneboegse Heide	1	1	1	8	<i>Nardus stricta</i>	GE-12	K	H6230	Heischrale graslanden
Noord-Holland	Horneboegse Heide		1	0		<i>Pedicularis palustris</i>	KW-15			
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	2	<i>Plantago media</i>	KW-15			
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	1	<i>Potamogeton acutifolius</i>	KW-7			
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	1	<i>Potamogeton obtusifolius</i>	KW-7			
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	1	<i>Potentilla palustris</i>	GE-12			
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	1	<i>Salvia pratensis</i>	KW-6			
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	1	<i>Solidago virgaurea</i>	KW-11			
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	1	<i>Succisa pratensis</i>	GE-12			
Noord-Holland	Horneboegse Heide		1	1	2	<i>Trisetum flavescens</i>	GE-12			
Noord-Holland	Horneboegse Heide			1	8	<i>Viola canina</i>	GE-12			
Noord-Holland	Limitische Heide			1	1	<i>Cuscuta epithymum</i>	KW-15	K	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Holland	Limitische Heide			1	2	<i>Cynosurus cristatus</i>	GE-12			
Noord-Holland	Limitische Heide			1	1	<i>Dianthus deltoides</i>	KW-7			
Noord-Holland	Limitische Heide			1	1	<i>Filago minima</i>	GE-12			
Noord-Holland	Limitische Heide			1	2	<i>Fragaria vesca</i>	GE-12			
Noord-Holland	Limitische Heide			1	2	<i>Genista anglica</i>	GE-16	K + Ca	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Holland	Limitische Heide	1		1	2	<i>Genista pilosa</i>	KW-15	K	H2310	Stuifzandheiden met struikhei

Noord-Holland	Limitische Heide			1	1	Hordeum secalinum	GE-12			
Noord-Holland	Limitische Heide			1	1	Menyanthes trifoliata	GE-12			
Noord-Holland	Limitische Heide			1	1	Nardus stricta	GE-12	K	H6230	Heischrale graslanden
Noord-Holland	Limitische Heide			1	1	Pyrola minor	BE-10			
Noord-Holland	Limitische Heide			1	1	Valeriana dioica	KW-15			
Noord-Holland	Limitische Heide			1	1	Viola canina	GE-12			
Noord-Holland	Nieuw Bussumerheide en Vliegheide			1	2	Cuscuta epithymum	KW-15	K	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Nieuw Bussumerheide en Vliegheide			1	2	Cuscuta epithymum	KW-15	K	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Holland	Nieuw Bussumerheide en Vliegheide			1	1	Cynosurus cristatus	GE-12			
Noord-Holland	Nieuw Bussumerheide en Vliegheide			1	1	Dianthus deltoides	KW-7			
Noord-Holland	Nieuw Bussumerheide en Vliegheide			1	2	Genista anglica	GE-16	K + Ca	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Holland	Nieuw Bussumerheide en Vliegheide			1	2	Genista anglica	GE-16	K + Ca	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Nieuw Bussumerheide en Vliegheide			1	2	Genista pilosa	KW-15	K	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Holland	Nieuw Bussumerheide en Vliegheide			1	2	Genista pilosa	KW-15	K	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Nieuw Bussumerheide en Vliegheide			1	2	Nardus stricta	GE-12	K	H6230	Heischrale graslanden
Noord-Holland	Nieuw Bussumerheide en Vliegheide			1	1	Thymus serpyllum	BE-10			
Noord-Holland	Nieuw Bussumerheide en Vliegheide			1	2	Viola canina	GE-12			
Noord-Holland	Oosteinderpoel			0	1	Cynosurus cristatus	GE-12			
Noord-Holland	Oosteinderpoel	1	1	1	2	Drosera rotundifolia	GE-16	Ca	H7140_B	Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)
Noord-Holland	Oosteinderpoel	1	1	1	2	Drosera rotundifolia	GE-16	Ca	H4010_B	Vochtige heiden (laagveengebied)
Noord-Holland	Oosteinderpoel	1		1	1	Epilobium palustre	GE-12			
Noord-Holland	Oosteinderpoel	1		0		Epipactis palustris	KW-7			

Noord-Holland	Oosteinderpoel			1	1	Eriophorum vaginatum	KW-7			
Noord-Holland	Oosteinderpoel	1		0		Liparis loeselii	BE-10			
Noord-Holland	Oosteinderpoel	1	1	1	2	Oxycoccus palustris	KW-7			
Noord-Holland	Oosteinderpoel	1		1	1	Platanthera bifolia	BE-14			
Noord-Holland	Oosteinderpoel	1		0		Sagina nodosa	KW-11			
Noord-Holland	Oosteinderpoel	1		0		Valeriana dioica	KW-15			
Noord-Holland	Postiljonheide			1	1	Blechnum spicant	GE-12			
Noord-Holland	Postiljonheide			1	1	Cuscuta epithymum	KW-15	K	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Holland	Postiljonheide			1	1	Cynosurus cristatus	GE-12			
Noord-Holland	Postiljonheide			1	1	Euphrasia stricta	GE-16			
Noord-Holland	Postiljonheide			1	2	Filago minima	GE-12			
Noord-Holland	Postiljonheide			1	1	Fragaria vesca	GE-12			
Noord-Holland	Postiljonheide			1	3	Genista anglica	GE-16	K + Ca	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Holland	Postiljonheide	1	1	1	3	Genista pilosa	KW-15	K	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Holland	Postiljonheide			1	1	Gnaphalium sylvaticum	GE-12			
Noord-Holland	Postiljonheide			1	1	Juniperus communis	GE-12			
Noord-Holland	Postiljonheide			1	1	Mibora minima	KW-5			
Noord-Holland	Postiljonheide	1		1	3	Nardus stricta	GE-12	K	H6230	Heischrale graslanden
Noord-Holland	Postiljonheide			1	1	Thymus serpyllum	BE-10			
Noord-Holland	Postiljonheide			1	1	Viola canina	GE-12			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide			1	1	Allium oleraceum	KW-7			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1	1	1	1	Antennaria dioica	EB-13			

Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide			1	1	1	Botrychium lunaria	KW-7			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1			1	1	Carex caryophylla	KW-6			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide			1		1	Carum carvi	GE-12			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1			1	2	Cuscuta epithymum	KW-15	K	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1			1	2	Cuscuta epithymum	KW-15	K	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1			1	1	Cynosurus cristatus	GE-12			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide				1	1	Dianthus deltoides	KW-7			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1			1	1	Euphrasia stricta	GE-16			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1			1	4	Filago minima	GE-12			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1			1	4	Fragaria vesca	GE-12			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1	1		1	3	Genista anglica	GE-16	K + Ca	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1	1		1	3	Genista anglica	GE-16	K + Ca	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1			1	4	Genista pilosa	KW-15	K	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1			1	4	Genista pilosa	KW-15	K	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide				1	2	Gnaphalium sylvaticum	GE-12			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1			1	1	Hypericum pulchrum	BE-10			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide				1	1	Juniperus communis	GE-12			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide				1	1	Leontodon hispidus	KW-7			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1			1	1	Linum catharticum	KW-11			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1			1	1	Nardus stricta	GE-12	K	H6230	Heischrale graslanden
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1			1	1	Ononis repens subsp. spinosa	GE-12			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1			0		Pedicularis sylvatica	BE-14	K	H6230	Heischrale graslanden

Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1		0		Polygala serpyllifolia	KW-11	E	H6230	Heischrale graslanden
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1	1	1	1	Polygala vulgaris	GE-12			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1		0		Sanguisorba minor	KW-7			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide			1	1	Stratiotes aloides	GE-12			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1	1	1	2	Thymus pulegioides	KW-7			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1		1	2	Thymus serpyllum	BE-10			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1		1	1	Trifolium medium	KW-6			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide			1	1	Ulex europaeus	KW-7			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide	1	1	1	3	Viola canina	GE-12			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II			1	1	Agrimonia eupatoria	GE-12			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II			1	1	Allium oleraceum	KW-7			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II		1	1	1	Antennaria dioica	EB-13			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II			1	1	Botrychium lunaria	KW-7			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II			1	1	Carex caryophylla	KW-6			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II			1	1	Carum carvi	GE-12			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II			1	4	Cuscuta epithymum	KW-15	K	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II		1	1	1	Cynosurus cristatus	GE-12			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II			1	1	Dianthus deltoides	KW-7			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II			1	1	Euphrasia stricta	GE-16			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II			1	4	Filago minima	GE-12			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II			1	3	Fragaria vesca	GE-12			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II			1	4	Genista anglica	GE-16	K + Ca	H4030	Droge heiden

Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II	1		1	5	Genista pilosa	KW-15	K	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II			1	2	Gnaphalium sylvaticum	GE-12			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II			1	1	Hypericum pulchrum	BE-10			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II			1	1	Leontodon hispidus	KW-7			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II			1	1	Linum catharticum	KW-11			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II			1	2	Nardus stricta	GE-12	K	H6230	Heischrale graslanden
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II			1	1	Ononis repens subsp. spinosa	GE-12			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II		1	1	2	Polygala vulgaris	GE-12			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II		1	1	2	Thymus pulegioides	KW-7			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II			1	2	Thymus serpyllum	BE-10			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II			1	1	Trifolium medium	KW-6			
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerheide II		1	1	3	Viola canina	GE-12			
Noord-Holland	Waterland Aeen en Drieen	1		0		Althaea officinalis	KW-7	K	H6430_B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)
Noord-Holland	Waterland Aeen en Drieen	1		0		Cynosurus cristatus	GE-12			
Noord-Holland	Waterland Aeen en Drieen	1		0		Dactylorhiza incarnata	KW-7			
Noord-Holland	Waterland Aeen en Drieen	1		0		Drosera rotundifolia	GE-16	Ca	H7140_B	Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)
Noord-Holland	Waterland Aeen en Drieen	1		0		Drosera rotundifolia	GE-16	Ca	H4010_B	Vochtige heiden (laagveengebied)
Noord-Holland	Waterland Aeen en Drieen	1		0		Epilobium palustre	GE-12			
Noord-Holland	Waterland Aeen en Drieen	1		0		Epipactis palustris	KW-7			
Noord-Holland	Waterland Aeen en Drieen	1		0		Hammarbya paludosa	EB-13	K	H7140_B	Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)
Noord-Holland	Waterland Aeen en Drieen	1		0		Oenanthe lachenalii	KW-7			
Noord-Holland	Waterland Aeen en Drieen	1	1	0		Platanthera bifolia	BE-14			

Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	1	Agrimonia eupatoria	GE-12			
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	1	Antennaria dioica	EB-13			
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer	1		0		Apium inundatum	KW-6			
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	1	Blechnum spicant	GE-12			
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	1	Botrychium lunaria	KW-7			
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	1	Bromus racemosus	KW-11			
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	3	Cuscuta epithymum	KW-15	K	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	3	Cuscuta epithymum	KW-15	K	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	2	Cynosurus cristatus	GE-12			
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	1	Dianthus deltoides	KW-7			
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer	1	1	1	3	Drosera intermedia	GE-12	Ca	H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer	1	1	1	2	Drosera rotundifolia	GE-16			
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	1	Eriophorum vaginatum	KW-7	Cab	H7110_B	Actieve hoogvenen (heideveentjes)
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	3	Euphrasia stricta	GE-16			
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer		1	1	7	Filago minima	GE-12			
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	4	Fragaria vesca	GE-12			
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer	1	1	1	8	Genista anglica	GE-16	K + Ca	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer	1	1	1	8	Genista anglica	GE-16	K + Ca	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer	1	1	1	8	Genista pilosa	KW-15	K	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer	1	1	1	8	Genista pilosa	KW-15	K	H4030	Droge heiden
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer	1	1	1	3	Gentiana pneumonanthe	GE-16	K	H4010_A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	1	Gnaphalium sylvaticum	GE-12			

Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	1	Hordeum secalinum	GE-12			
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer		1	1	3	Juniperus communis	GE-12			
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	1	Lycopodiella inundata	KW-15	Ca	H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	1	Lycopodium clavatum	BE-14	K	H2310	Stuifzandheiden met struikhei
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	1	Mibora minima	KW-5			
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer		1	1	8	Nardus stricta	GE-12	K	H6230	Heischrale graslanden
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	1	Narthecium ossifragum	BE-14	K	H4010_A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer	1	1	1	2	Rhynchospora alba	GE-12	Ca	H7110_B	Actieve hoogvenen (heideveentjes)
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer		1	1	2	Rhynchospora fusca	GE-12	K + Ca	H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	2	Solidago virgaurea	KW-11			
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	1	Thymus pulegioides	KW-7			
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	3	Thymus serpyllum	BE-10			
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	1	Torilis nodosa	KW-7			
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	1	Trichophorum cespitosum subsp. germanicum	GE-12	K	H4010_A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasmeer			1	6	Viola canina	GE-12			
Noord-Holland	Ceres, Polder			1	1	Blasmus rufus	GE-1	E	H1330_B	Schorren en zilte graslanden (binnendijs)
Noord-Holland	Ceres, Polder		1	1	1	Cynosurus cristatus	GE-12			
Noord-Holland	Ceres, Polder		1	0		Dactylorhiza incarnata	KW-7	K	H2190_B	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)
Noord-Holland	Ceres, Polder		1	0		Dactylorhiza maculata	KW-11			
Noord-Holland	Ceres, Polder			1	1	Epilobium palustre	GE-12			
Noord-Holland	Ceres, Polder			1	1	Erodium lebelii	KW-7			
Noord-Holland	Ceres, Polder		1	1	1	Euphrasia stricta	GE-16			

Noord-Holland	Ceres, Polder			1	1	Hordeum secalinum	GE-12			
Noord-Holland	Ceres, Polder		1	1	1	Linum catharticum	KW-11			
Noord-Holland	Ceres, Polder			1	1	Liparis loeselii	BE-10	K	H2190_B	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)
Noord-Holland	Ceres, Polder			1	1	Oenanthe lachenalii	KW-7			
Noord-Holland	Ceres, Polder			1	1	Ononis repens subsp. spinosa	GE-12			
Noord-Holland	Ceres, Polder		1	1	1	Rhinanthus minor	GE-12			
Noord-Holland	Ceres, Polder			1	1	Ruppia cirrhosa	BE-9			
Noord-Holland	Ceres, Polder			1	1	Ruppia maritima	KW-6			
Noord-Holland	Ceres, Polder			1	1	Sagina nodosa	KW-11	K + Ca	H1310_B	Zilte pionierbegroeiingen (zeevetmuur)
Noord-Holland	Ceres, Polder			1	1	Trifolium micranthum	KW-6			
Noord-Holland	Ceres, Polder			1	1	Trisetum flavescens	GE-12			
Noord-Holland	Ceres, Polder			1	1	Viola canina	GE-12			
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg			1	1	Alopecurus bulbosus	BE-10			
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg			1	1	Apium graveolens	KW-7			
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg			1	4	Armeria maritima	KW-11			
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg			1	1	Bromus racemosus	KW-11	K	H6510_B	Glanshaver- en vossenstaarthooiden (grote vossenstaart)
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg			1	1	Carlina vulgaris	KW-7			
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg			1	7	Cynosurus cristatus	GE-12			
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg			1	3	Dactylorhiza majalis subsp. majalis	KW-11			
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg			1	2	Epilobium palustre	GE-12			
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg			1	3	Euphrasia stricta	GE-16			
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg			1	1	Genista anglica	GE-16			

Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg			1	1	Genista tinctoria	BE-10			
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg			1	2	Hordeum secalinum	GE-12			
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg			1	1	Nardus stricta	GE-12			
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg			1	1	Odontites vernus subsp. serotinus	GE-12			
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg	1		0		Ononis repens subsp. spinosa	GE-12			
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg			1	2	Orchis morio	EB-13			
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg			1	1	Plantago maritima	KW-11			
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg			1	6	Rhinanthus minor	GE-12			
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg			1	1	Ruppia maritima	KW-6			
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg			1	1	Sagina nodosa	KW-11			
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg			1	2	Trifolium micranthum	KW-6			
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg			1	1	Trifolium ornithopodioides	GE-1			
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg			1	1	Trisetum flavescens	GE-12	Ca	H6510_A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg	1		1	2	Viola canina	GE-12			
Overijssel	Antjeskolk			1	1	Cynosurus cristatus	GE-12			
Overijssel	Antjeskolk			1	1	Elodea canadensis	GE-12			
Overijssel	Antjeskolk			1	1	Potamogeton compressus	KW-7			
Overijssel	Antjeskolk			1	1	Potamogeton obtusifolius	KW-7			
Overijssel	Antjeskolk			1	1	Stratiotes aloides	GE-12	K	H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
Overijssel	Heideterreinen Twickel		1	1	2	Apium inundatum	KW-6			
Overijssel	Heideterreinen Twickel		1	1	8	Blechnum spicant	GE-12			
Overijssel	Heideterreinen Twickel		1	1	3	Carex hostiana	BE-14	K	H6410	Blauwgraslanden
Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	1	Carex lasiocarpa	KW-7			
Overijssel	Heideterreinen Twickel		1	1	3	Carex pallescens	KW-7			
Overijssel	Heideterreinen Twickel		1	1	1	Carex pulicaris	BE-10	K	H6410	Blauwgraslanden
Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	1	Cuscuta epithimum	KW-15	K	H4030	Droge heiden

Overijssel	Heideterreinen Twickel	1		0		Cynosurus cristatus	GE-12			
Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	1	Dactylorhiza incarnata	KW-7			
Overijssel	Heideterreinen Twickel	1		0		Dactylorhiza maculata	KW-11			
Overijssel	Heideterreinen Twickel	1		1	1	Deschampsia setacea	EB-13	K	H3130	Zwakgebufferde vennen
Overijssel	Heideterreinen Twickel	1	1	1	11	Drosera intermedia	GE-12	Ca	H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
Overijssel	Heideterreinen Twickel	1		1	3	Drosera rotundifolia	GE-16			
Overijssel	Heideterreinen Twickel	1	1	1	3	Echinodorus ranunculoides	BE-14			
Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	3	Eleocharis quinqueflora	BE-10			
Overijssel	Heideterreinen Twickel	1	1	1	6	Eleogiton fluitans	KW-7	K	H3130	Zwakgebufferde vennen
Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	2	Eriophorum vaginatum	KW-7			
Overijssel	Heideterreinen Twickel	1		0		Euphrasia stricta	GE-16			
Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	2	Fragaria vesca	GE-12			
Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	2	Genista anglica	GE-16	K + Ca	H4030	Droge heiden
Overijssel	Heideterreinen Twickel	1	1	1	3	Gentiana pneumonanthe	GE-16	K	H4010_A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)
Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	1	Gnaphalium sylvaticum	GE-12			
Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	1	Hieracium murorum ag. (incl. H. glaucinum)	KW-6			
Overijssel	Heideterreinen Twickel	1	1	1	4	Hypericum elodes	KW-7	K	H3130	Zwakgebufferde vennen
Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	2	Illecebrum verticillatum	GE-16			
Overijssel	Heideterreinen Twickel	1	1	1	2	Juncus alpinoarticulatus subsp. alpinoarticulatus	GE-1			
Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	3	Juncus tenageia	BE-14			
Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	6	Juniperus communis	GE-12			
Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	1	Knautia arvensis	GE-12			
Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	1	Lathyrus linifolius	EB-13			
Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	3	Listera ovata	KW-7			
Overijssel	Heideterreinen Twickel	1	1	1	1	Littorella uniflora	BE-10	K	H3130	Zwakgebufferde vennen
Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	4	Lycopodiella inundata	KW-15	Ca	H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
Overijssel	Heideterreinen Twickel	1		1	3	Menyanthes trifoliata	GE-12			
Overijssel	Heideterreinen Twickel	1	1	1	13	Myrica gale	GE-12			
Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	1	Myriophyllum alterniflorum	BE-10			
Overijssel	Heideterreinen Twickel	1		1	2	Nardus stricta	GE-12	K	H6230	Heischrale graslanden
Overijssel	Heideterreinen Twickel	1		1	3	Narthecium ossifragum	BE-14	K	H4010_A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)

Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	1	Pinguicula vulgaris	EB-13			
Overijssel	Heideterreinen Twickel	1		1	1	Potamogeton gramineus	BE-10	K	H3130	Zwakgebufferde vennen
Overijssel	Heideterreinen Twickel	1	1	1	6	Potentilla palustris	GE-12			
Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	1	Pyrola minor	BE-10			
Overijssel	Heideterreinen Twickel		1	1	2	Ranunculus ololeucos	BE-10	K	H3130	Zwakgebufferde vennen
Overijssel	Heideterreinen Twickel	1	1	1	11	Rhynchospora alba	GE-12			
Overijssel	Heideterreinen Twickel	1	1	1	12	Rhynchospora fusca	GE-12	K + Ca	H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	1	Solidago virgaurea	KW-11			
Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	5	Succisa pratensis	GE-12	Ca	H6410	Blauwgraslanden
Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	12	Trichophorum cespitosum subsp. germanicum	GE-12	K	H4010_A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)
Overijssel	Heideterreinen Twickel			1	12	Ulex europaeus	KW-7			
Overijssel	Heideterreinen Twickel	1		1	1	Utricularia minor	KW-7			
Overijssel	Heideterreinen Twickel		1	1	5	Valeriana dioica	KW-15	K	H6410	Blauwgraslanden
Overijssel	Heideterreinen Twickel		1	0		Viola canina	GE-12			
Overijssel	Oostermaet		1	0		Epilobium palustre	GE-12			
Overijssel	Oostermaet			1	1	Listera ovata	KW-7			
Overijssel	Oostermaet			1	1	Lycopodiella inundata	KW-15	Ca	H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
Overijssel	Oostermaet			1	1	Potentilla palustris	GE-12			
Overijssel	Oostermaet			1	1	Trichophorum cespitosum subsp. germanicum	GE-12	K	H4010_A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)
Overijssel	Weldam			1	3	Blechnum spicant	GE-12			
Overijssel	Weldam	1	1	1	2	Daphne mezereum	KW-5	K	H9160_A	Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)
Overijssel	Weldam			1	1	Drosera intermedia	GE-12			
Overijssel	Weldam			1	1	Elodea canadensis	GE-12			
Overijssel	Weldam	1	1	1	2	Fragaria vesca	GE-12			
Overijssel	Weldam	1		1	1	Juniperus communis	GE-12			
Overijssel	Weldam	1	1	1	2	Listera ovata	KW-7			
Overijssel	Weldam			1	1	Myrica gale	GE-12			
Overijssel	Weldam			1	1	Pyrola minor	BE-10			
Overijssel	Weldam	1		0		Pyrola rotundifolia	KW-7			
Overijssel	Weldam			1	1	Ulex europaeus	KW-7			
Overijssel	Weldam	1		0		Vaccinium uliginosum	BE-9			

Utrecht	Kamerikse Nessen	1	1	1	3	Briza media	KW-15			
Utrecht	Kamerikse Nessen	1	1	1	1	Bromus racemosus	KW-11	K	H6510_B	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)
Utrecht	Kamerikse Nessen		1	0		Carex buxbaumii	GE-1	K	H6410	Blauwgraslanden
Utrecht	Kamerikse Nessen	1	1	1	3	Carex diandra	KW-6	K + Ca	H7140_A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)
Utrecht	Kamerikse Nessen	1		0		Carex hostiana	BE-14	K	H6410	Blauwgraslanden
Utrecht	Kamerikse Nessen	1		0		Carex pulicaris	BE-10	K	H6410	Blauwgraslanden
Utrecht	Kamerikse Nessen	1	1	1	1	Cirsium dissectum	KW-15	E	H6410	Blauwgraslanden
Utrecht	Kamerikse Nessen	1	1	1	7	Cynosurus cristatus	GE-12			
Utrecht	Kamerikse Nessen	1	1	0		Dactylorhiza incarnata	KW-7			
Utrecht	Kamerikse Nessen		1	1	2	Dactylorhiza majalis subsp. majalis	KW-11			
Utrecht	Kamerikse Nessen			1	5	Elodea canadensis	GE-12			
Utrecht	Kamerikse Nessen			1	5	Epilobium palustre	GE-12			
Utrecht	Kamerikse Nessen	1	1	1	5	Hierochloa odorata	KW-7			
Utrecht	Kamerikse Nessen			1	2	Hordeum secalinum	GE-12			
Utrecht	Kamerikse Nessen	1		0		Liparis loeselii	BE-10			
Utrecht	Kamerikse Nessen	1	1	1	3	Menyanthes trifoliata	GE-12			
Utrecht	Kamerikse Nessen	1	1	1	4	Pedicularis palustris	KW-15			
Utrecht	Kamerikse Nessen			1	3	Potamogeton acutifolius	KW-7			
Utrecht	Kamerikse Nessen			1	2	Potamogeton compressus	KW-7			
Utrecht	Kamerikse Nessen			1	1	Potamogeton obtusifolius	KW-7			
Utrecht	Kamerikse Nessen	1	1	1	7	Potentilla palustris	GE-12			
Utrecht	Kamerikse Nessen	1		0		Sagina nodosa	KW-11			
Utrecht	Kamerikse Nessen			1	7	Stratiotes aloides	GE-12	K	H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
Utrecht	Kamerikse Nessen	1	1	1	4	Succisa pratensis	GE-12	Ca	H6410	Blauwgraslanden
Utrecht	Kamerikse Nessen			1	1	Trisetum flavescens	GE-12	Ca	H6510_A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)
Utrecht	Kamerikse Nessen	1	1	1	5	Valeriana dioica	KW-15	K	H6410	Blauwgraslanden
Utrecht	Kamerikse Nessen			1	1	Viola canina	GE-12			
Utrecht	Moerasterreinen langs de Bijleveld		1	1	2	Agrimonia eupatoria	GE-12			
Utrecht	Moerasterreinen langs de Bijleveld		1	1	2	Cynosurus cristatus	GE-12			
Utrecht	Moerasterreinen langs de Bijleveld			1	1	Dactylorhiza incarnata	KW-7			

Utrecht	Moerasterreinen langs de Bijleveld			1	1	1	Elodea canadensis	GE-12			
Utrecht	Moerasterreinen langs de Bijleveld		1	1	1	1	Epilobium palustre	GE-12			
Utrecht	Moerasterreinen langs de Bijleveld	1	1	1	1	1	Epipactis palustris	KW-7			
Utrecht	Moerasterreinen langs de Bijleveld	1	1	1	1	1	Equisetum variegatum	BE-9	K	H7230	Kalkmoerassen
Utrecht	Moerasterreinen langs de Bijleveld		1	1	2	2	Fragaria vesca	GE-12			
Utrecht	Moerasterreinen langs de Bijleveld			1	2	2	Hordeum secalinum	GE-12			
Utrecht	Moerasterreinen langs de Bijleveld			1	1	1	Leontodon hispidus	KW-7			
Utrecht	Moerasterreinen langs de Bijleveld	1	1	1	1	1	Linum catharticum	KW-11			
Utrecht	Moerasterreinen langs de Bijleveld		1	1	2	2	Listera ovata	KW-7			
Utrecht	Moerasterreinen langs de Bijleveld			1	1	1	Potamogeton compressus	KW-7			
Utrecht	Moerasterreinen langs de Bijleveld		1	0			Primula vulgaris	BE-9			
Utrecht	Moerasterreinen langs de Bijleveld			1	1	1	Stratiotes aloides	GE-12			
Utrecht	Moerasterreinen langs de Bijleveld		1	0			Succisa pratensis	GE-12			
Utrecht	Moerasterreinen langs de Bijleveld		1	1	2	2	Trisetum flavescens	GE-12	Ca	H6510_A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)
Utrecht	Moerasterreinen langs de Bijleveld			1	1	1	Valeriana dioica	KW-15			
Utrecht	Oeverlanden Gein ca			1	1	1	Bromus racemosus	KW-11	K	H6510_B	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)
Utrecht	Oeverlanden Gein ca			1	6	6	Cynosurus cristatus	GE-12			
Utrecht	Oeverlanden Gein ca	1		1	6	6	Elodea canadensis	GE-12			
Utrecht	Oeverlanden Gein ca			1	2	2	Epilobium palustre	GE-12			
Utrecht	Oeverlanden Gein ca			1	1	1	Fragaria vesca	GE-12			
Utrecht	Oeverlanden Gein ca			1	5	5	Hordeum secalinum	GE-12			
Utrecht	Oeverlanden Gein ca			1	1	1	Leucojum aestivum	KW-5	K	H6430_B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)
Utrecht	Oeverlanden Gein ca			1	1	1	Menyanthes trifoliata	GE-12			
Utrecht	Oeverlanden Gein ca			1	1	1	Myrica gale	GE-12			
Utrecht	Oeverlanden Gein ca			1	1	1	Potamogeton acutifolius	KW-7			

Utrecht	Oeverlanden Gein ca			1	1	Potentilla palustris	GE-12			
Utrecht	Oeverlanden Gein ca	1		1	5	Stratiotes aloides	GE-12	K	H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
Utrecht	Oeverlanden Gein ca			1	2	Valeriana dioica	KW-15	K	H6410	Blauwgraslanden
Utrecht	Oeverlanden Winkel			1	3	Cynosurus cristatus	GE-12			
Utrecht	Oeverlanden Winkel			1	2	Drosera rotundifolia	GE-16	Ca	H7140_B	Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)
Utrecht	Oeverlanden Winkel	1		1	3	Elodea canadensis	GE-12			
Utrecht	Oeverlanden Winkel			1	3	Hierochloe odorata	KW-7			
Utrecht	Oeverlanden Winkel			1	1	Hordeum secalinum	GE-12			
Utrecht	Oeverlanden Winkel			1	1	Leontodon hispidus	KW-7			
Utrecht	Oeverlanden Winkel			1	1	Platanthera bifolia	BE-14			
Utrecht	Oeverlanden Winkel			1	1	Potamogeton acutifolius	KW-7			
Utrecht	Oeverlanden Winkel			1	3	Potentilla palustris	GE-12			
Utrecht	Oeverlanden Winkel			1	4	Stratiotes aloides	GE-12	K	H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
Utrecht	Schoolsteegbosjes			1	1	Blechnum spicant	GE-12			
Utrecht	Schoolsteegbosjes			1	1	Cynosurus cristatus	GE-12			
Utrecht	Schoolsteegbosjes			1	1	Elodea canadensis	GE-12			
Utrecht	Schoolsteegbosjes			1	1	Epilobium palustre	GE-12			
Utrecht	Schoolsteegbosjes			1	1	Gnaphalium sylvaticum	GE-12			
Utrecht	Schoolsteegbosjes			1	1	Potamogeton obtusifolius	KW-7			
Utrecht	Schoolsteegbosjes			1	1	Solidago virgaurea	KW-11			
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West	1		1	3	Briza media	KW-15			
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West	1	1	1	4	Carex hostiana	BE-14	K	H6410	Blauwgraslanden
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West		1	1	3	Carex lasiocarpa	KW-7			
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West			1	1	Carex pulicaris	BE-10	K	H6410	Blauwgraslanden
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West	1	1	1	5	Cirsium dissectum	KW-15	E	H6410	Blauwgraslanden
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West			1	7	Cynosurus cristatus	GE-12			
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West			1	1	Dactylorhiza majalis subsp. majalis	KW-11			
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West		1	1	3	Drosera intermedia	GE-12			
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West		1	1	3	Drosera rotundifolia	GE-16			
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West		1	1	2	Eleogiton fluitans	KW-7	K	H3130	Zwakgebufferde vennen
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West		1	1	5	Elodea canadensis	GE-12			
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West	1		1	6	Epilobium palustre	GE-12			

Utrecht	Schraallanden Utrecht-West			1	1	Euphrasia stricta	GE-16			
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West	1	1	1	4	Gentiana pneumonanthe	GE-16			
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West			1	3	Hierochloe odorata	KW-7			
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West		1	1	3	Menyanthes trifoliata	GE-12			
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West		1	1	2	Nardus stricta	GE-12	K	H6230	Heischrale graslanden
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West	1		1	1	Orchis morio	EB-13			
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West			1	1	Pedicularis palustris	KW-15			
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West		1	1	2	Potamogeton acutifolius	KW-7			
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West			1	2	Potamogeton compressus	KW-7			
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West	1	1	1	11	Potentilla palustris	GE-12			
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West			1	2	Sagina nodosa	KW-11			
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West			1	11	Stratiotes aloides	GE-12	K	H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West	1	1	1	7	Succisa pratensis	GE-12	Ca	H6410	Blauwgraslanden
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West	1		1	3	Valeriana dioica	KW-15	K	H6410	Blauwgraslanden
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West	1	1	1	4	Viola canina	GE-12			
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West		1	1	2	Viola persicifolia	BE-9	E	H6410	Blauwgraslanden
Utrecht	Raaphof			1	2	Agrimonia eupatoria	GE-12			
Utrecht	Raaphof			1	1	Agrimonia procera	KW-6	K	H6430_C	Ruigten en zomen (droge bosranden)
Utrecht	Raaphof			1	1	Alchemilla glabra	KW-11			
Utrecht	Raaphof			1	3	Cynosurus cristatus	GE-12			
Utrecht	Raaphof			1	1	Elodea canadensis	GE-12			
Utrecht	Raaphof			1	2	Fragaria vesca	GE-12			
Utrecht	Raaphof			1	2	Hordeum secalinum	GE-12			
Utrecht	Raaphof			1	1	Listera ovata	KW-7			
Utrecht	Raaphof			1	1	Orobanche reticulata	GE-1			
Utrecht	Raaphof			1	3	Trisetum flavescens	GE-12			
Zeeland	Kruisdijk		1	1	1	Agrimonia eupatoria	GE-12			
Zeeland	Kruisdijk		1	1	1	Althaea officinalis	KW-7	K	H6430_B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)
Zeeland	Kruisdijk		1	1	2	Cynosurus cristatus	GE-12			
Zeeland	Kruisdijk		1	1	2	Hordeum secalinum	GE-12			
Zuid-Holland	Geerpolderplas		1	1	2	Cynosurus cristatus	GE-12			
Zuid-Holland	Geerpolderplas		1	1	1	Drosera rotundifolia	GE-16	Ca	H7140_B	Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)

Zuid-Holland	Geerpolderplas			1	2	Epilobium palustre	GE-12				
Zuid-Holland	Geerpolderplas		1	1	2	Hierochloa odorata	KW-7				
Zuid-Holland	Geerpolderplas			1	2	Hordeum secalinum	GE-12				
Zuid-Holland	Geerpolderplas		1	1	1	Myrica gale	GE-12				
Zuid-Holland	Geerpolderplas			1	0	Oxycoccus palustris	KW-7				
Zuid-Holland	Geerpolderplas			1	1	Succisa pratensis	GE-12	Ca	H6410	Blauwgraslanden	
Zuid-Holland	Geerpolderplas				1	1	Trisetum flavescens	GE-12	Ca	H6510_A	Glanshaver- en vossenstaarthooiden (glanshaver)
Zuid-Holland	Groote Gat				1	1	Althaea officinalis	KW-7	K	H6430_B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)
Zuid-Holland	Groote Gat				1	1	Apium graveolens	KW-7	K	H6430_B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)
Zuid-Holland	Groote Gat			1	1	2	Cynosurus cristatus	GE-12			
Zuid-Holland	Groote Gat				1	1	Hordeum secalinum	GE-12			
Zuid-Holland	Huys ten Donck			1	1	1	Agrimonia eupatoria	GE-12			
Zuid-Holland	Huys ten Donck			1	1	2	Caltha palustris subsp. araneosa	KW-6			
Zuid-Holland	Huys ten Donck				1	1	1	Crepis paludosa	KW-6		
Zuid-Holland	Huys ten Donck			1	1	1	Cynosurus cristatus	GE-12			
Zuid-Holland	Huys ten Donck			1	1	1	Fragaria vesca	GE-12			
Zuid-Holland	Huys ten Donck			1	1	1	Hordeum secalinum	GE-12			
Zuid-Holland	Huys ten Donck				1	1	1	Knautia arvensis	GE-12		
Zuid-Holland	Huys ten Donck			1	1	1	Leucocjum aestivum	KW-5	K	H6430_B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)
Zuid-Holland	Huys ten Donck				1	1	1	Odontites vernus subsp. serotinus	GE-12		
Zuid-Holland	Huys ten Donck				1	1	1	Potamogeton obtusifolius	KW-7		
Zuid-Holland	Huys ten Donck			1	0		Primula veris	KW-6			
Zuid-Holland	Huys ten Donck			1	0		Primula vulgaris	BE-9			
Zuid-Holland	Huys ten Donck			1	1	1	Valeriana dioica	KW-15			
Zuid-Holland	Niemandshoek				1	1	1	Carex appropinquata	KW-6		
Zuid-Holland	Niemandshoek			1	1	3	Cynosurus cristatus	GE-12			
Zuid-Holland	Niemandshoek			1	1	3	Elodea canadensis	GE-12			
Zuid-Holland	Niemandshoek			1	1	1	Epilobium palustre	GE-12			
Zuid-Holland	Niemandshoek				1	1	1	Epipactis palustris	KW-7		
Zuid-Holland	Niemandshoek				1	1	1	Menyanthes trifoliata	GE-12		
Zuid-Holland	Niemandshoek			1	1	2	Pedicularis palustris	KW-15			

Zuid-Holland	Niemandshoek			1	2	Potamogeton compressus	KW-7			
Zuid-Holland	Niemandshoek		1	1	1	Potentilla palustris	GE-12			
Zuid-Holland	Niemandshoek			1	2	Stratiotes aloides	GE-12	K	H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
Zuid-Holland	Niemandshoek			1	1	Succisa pratensis	GE-12	Ca	H6410	Blauwgraslanden
Zuid-Holland	Niemandshoek			1	1	Valeriana dioica	KW-15	K	H6410	Blauwgraslanden
Zuid-Holland	Oeverlanden Braassemermeer			1	1	Clinopodium vulgare	KW-6			
Zuid-Holland	Oeverlanden Braassemermeer		1	1	2	Cynosurus cristatus	GE-12			
Zuid-Holland	Oeverlanden Braassemermeer		1	1	1	Dactylorhiza majalis subsp. majalis	KW-11			
Zuid-Holland	Oeverlanden Braassemermeer			1	1	Elodea canadensis	GE-12			
Zuid-Holland	Oeverlanden Braassemermeer			1	1	Epilobium palustre	GE-12			
Zuid-Holland	Oeverlanden Braassemermeer		1	1	1	Hierochloa odorata	KW-7			
Zuid-Holland	Oeverlanden Braassemermeer		1	1	1	Leucojum aestivum	KW-5	K	H6430_B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)
Zuid-Holland	Oeverlanden Braassemermeer	1	1	1	1	Potentilla palustris	GE-12			
Zuid-Holland	Oeverlanden Braassemermeer	1	1	1	4	Valeriana dioica	KW-15			
Zuid-Holland	Oeverlanden Giessen			1	1	Bromus racemosus	KW-11	K	H6510_B	Glanshaver- en vossenstaarthooiden (grote vossenstaart)
Zuid-Holland	Oeverlanden Giessen		1	1	1	Cynosurus cristatus	GE-12			
Zuid-Holland	Oeverlanden Giessen			1	1	Dactylorhiza majalis subsp. majalis	KW-11			
Zuid-Holland	Oeverlanden Giessen			1	1	Elodea canadensis	GE-12			
Zuid-Holland	Oeverlanden Giessen		1	1	1	Epilobium palustre	GE-12			
Zuid-Holland	Oeverlanden Giessen		1	1	1	Leucojum aestivum	KW-5	K	H6430_B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)
Zuid-Holland	Oeverlanden Giessen			1	1	Menyanthes trifoliata	GE-12			
Zuid-Holland	Oeverlanden Giessen		1	1	1	Pedicularis palustris	KW-15			
Zuid-Holland	Oeverlanden Giessen		1	0	1	Taraxacum palustre	BE-10			
Zuid-Holland	Oeverlanden Giessen		1	1	1	Valeriana dioica	KW-15			
Zuid-Holland	Oude Dee/Breede Gooi		1	1	3	Agrimonia eupatoria	GE-12			
Zuid-Holland	Oude Dee/Breede Gooi			1	1	Allium oleraceum	KW-7			
Zuid-Holland	Oude Dee/Breede Gooi		1	1	2	Alopecurus bulbosus	BE-10	K	H1330_B	Schorren en zilte graslanden (binnendijks)

Zuid-Holland	Oude Dee/Brede Gooi			1	1	4	<i>Apium graveolens</i>	KW-7	K	H6430_B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)
Zuid-Holland	Oude Dee/Brede Gooi			1	1	3	<i>Cynosurus cristatus</i>	GE-12			
Zuid-Holland	Oude Dee/Brede Gooi			1	1	4	<i>Hordeum secalinum</i>	GE-12			
Zuid-Holland	Oude Dee/Brede Gooi			1	1	1	<i>Leontodon hispidus</i>	KW-7			
Zuid-Holland	Oude Dee/Brede Gooi			1	1	1	<i>Linum catharticum</i>	KW-11			
Zuid-Holland	Oude Dee/Brede Gooi			1	1	1	<i>Odontites vernus</i> subsp. <i>serotinus</i>	GE-12			
Zuid-Holland	Oude Dee/Brede Gooi			1	1	3	<i>Ononis repens</i> subsp. <i>spinosa</i>	GE-12			
Zuid-Holland	Oude Dee/Brede Gooi			1	1	1	<i>Plantago maritima</i>	KW-11	K + Ca	H1330_B	Schorren en zilte graslanden (binnendijks)
Zuid-Holland	Oude Dee/Brede Gooi			1	1	1	<i>Torilis nodosa</i>	KW-7			
Zuid-Holland	Oude Dee/Brede Gooi			1	1	3	<i>Trisetum flavescens</i>	GE-12	Ca	H6510_A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)
Zuid-Holland	Smoutjesvlietlanden			1	1	3	<i>Bromus racemosus</i>	KW-11	K	H6510_B	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)
Zuid-Holland	Smoutjesvlietlanden			1	1	1	<i>Carum carvi</i>	GE-12	K	H6510_A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)
Zuid-Holland	Smoutjesvlietlanden			1	1	3	<i>Cirsium dissectum</i>	KW-15	E	H6410	Blauwgraslanden
Zuid-Holland	Smoutjesvlietlanden			1	1	4	<i>Cynosurus cristatus</i>	GE-12			
Zuid-Holland	Smoutjesvlietlanden			1	1	2	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	KW-7			
Zuid-Holland	Smoutjesvlietlanden			1	1	2	<i>Dactylorhiza majalis</i> subsp. <i>majalis</i>	KW-11			
Zuid-Holland	Smoutjesvlietlanden			1	1	4	<i>Elodea canadensis</i>	GE-12			
Zuid-Holland	Smoutjesvlietlanden			1	1	4	<i>Epilobium palustre</i>	GE-12			
Zuid-Holland	Smoutjesvlietlanden			1	1	1	<i>Fritillaria meleagris</i>	BE-10	K	H6510_B	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)
Zuid-Holland	Smoutjesvlietlanden			1	1	1	<i>Leontodon hispidus</i>	KW-7			
Zuid-Holland	Smoutjesvlietlanden			1	1	3	<i>Leucojum aestivum</i>	KW-5	K	H6430_B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)
Zuid-Holland	Smoutjesvlietlanden			1	1	1	<i>Menyanthes trifoliata</i>	GE-12			
Zuid-Holland	Smoutjesvlietlanden			1	1	4	<i>Pedicularis palustris</i>	KW-15			
Zuid-Holland	Smoutjesvlietlanden			1	1	1	<i>Potentilla palustris</i>	GE-12			
Zuid-Holland	Smoutjesvlietlanden			1	1	1	<i>Rhinanthus minor</i>	GE-12			
Zuid-Holland	Smoutjesvlietlanden			1	1	1	<i>Stratiotes aloides</i>	GE-12	K	H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
Zuid-Holland	Smoutjesvlietlanden			1	0		<i>Taraxacum celticum</i>	KW-7			
Zuid-Holland	Smoutjesvlietlanden			1	0		<i>Taraxacum palustre</i>	BE-10			
Zuid-Holland	Smoutjesvlietlanden			1	1	4	<i>Valeriana dioica</i>	KW-15	K	H6410	Blauwgraslanden

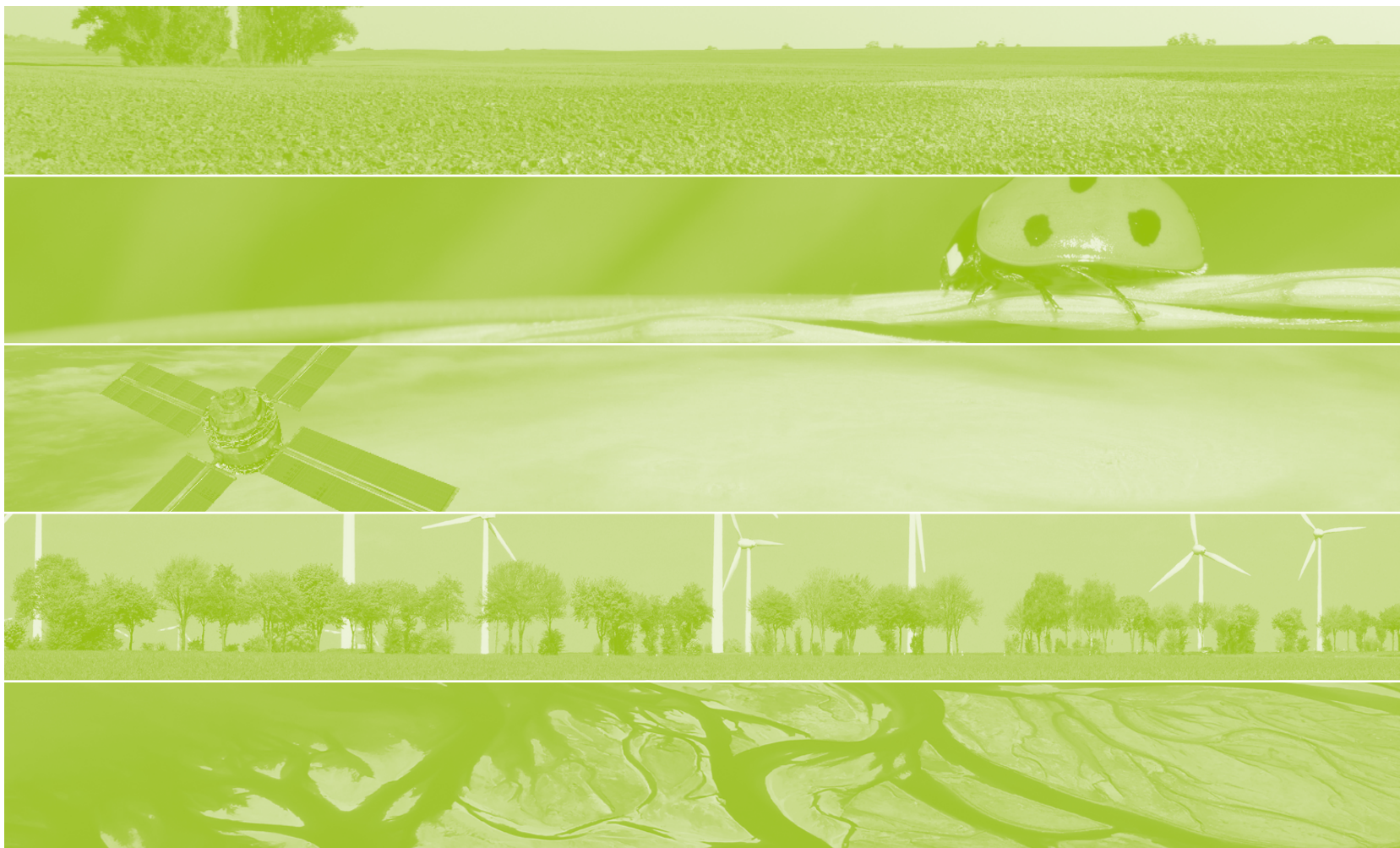
Bijlage 7

Provincie	BNnaam																			
		H91E0_B Vochtige alluviale bossen (essen-epenenbossen)																		
		H9160_A Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)																		
		H7230 Kalkmoerassen																		
		H7140_A Overgangs- en trilvenen (trilvenen)																		
		H7110_B Actieve hoogvenen (heidewentjes)																		
		H6510_B Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaar																		
		H6410 Blauwgraslanden																		
		H6230 Heischrale graslanden																		
		H4030 Droge heiden																		
		H2330 Zandverstuivingen																		
		H2310 Stuitzandheiden met struikhei																		
		H91E0_C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)																		
		H91E0_A Vochtige alluviale bossen (zachthoutoobossen)																		
		H91D0 Hoogveenbossen																		
		H9190 Oude eikenbossen																		
		H9120 Beuken-eikenbossen met huis																		
		H7150 Pioniervegetaties met snavelbezen																		
		H7140_B Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)																		
		H6510_A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)																		
		H6430_C Ruigten en zomen (droge bosranden)																		
		H6430_B Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)																		
		H4010_B Vochtige heiden (laagveengebied)																		
		H4010_A Vochtige heiden (hogere zandgronden)																		
		H3260_A Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)																		
		H3160 Zure venen																		
		H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden																		
		H3130 Zwakgebufferde venen																		
		H2320 Binnenlandse kraalheibegroeiingen																		
		H2190_B Vochtige duinvallen (kalkrijk)																		
		H1330_B Schorren en zilte graslanden (binnendijks)																		
		H6430_A Ruigten en zomen (moerasspiraal)																		
		H1310_B Zilte pionierbegroeiingen (zeewetruur)																		
Drenthe	Elzenbroek																			
Drenthe	Overcingel																			
Flevoland	Staartweg Urk																			
Flevoland	Toppad Urk																			
Friesland	Delleburen																			
Gelderland	Bronnenbos De Refter																			
Gelderland	Buitenplaats Vosbergen																			
Gelderland	Terreinen boswachterij																			

	Groesbeek																														
Gelderland	Wildenborch						2							2					2								2				
Gelderland	Wildenborch/ Bosket						2							2													2				
Gelderland	Zumpe, de		3						3										2												
Gelderland, Utrecht	Meeuwen- kampje																										3	3		2	3
Goningen	Oeverlanden Schildmeer		2																												
Limburg	Grasbroek																														
Limburg	Hoge Fronten																														
Limburg	Rouwkuilen																														
Noord-Brabant	Dommel- beemden		2					1																							
Noord-Brabant	Eendennest																														
Noord-Brabant	Hildsven																														
Noord-Brabant	Kavelen																														
Noord-Brabant	Kooisbosje Terheijden																														
Noord-Brabant	Zwartven																														
Noord-Holland	Bussumer- en Westerheide																														
Noord-Holland	Franse Kampheide																														
Noord-Holland	Gooise noordflank																														
Noord-Holland	Groeve Oostermeent																														
Noord-Holland	Ham en Crommenije																														
Noord-Holland	Heide achter Sportpark																														
Noord-Holland	Heidebloem																														
Noord-Holland	Hilversums Wasmeer																														
Noord-Holland	Horneboegse Heide																														

Noord-Holland	Limitische Heide																	1			1										
Noord-Holland	Nieuw Bussumerheide en Vliegheide																	1		5	5										
Noord-Holland	Oosteinderpoel								3			1			2																
Noord-Holland	Oude dijk van Waal en Burg										1												1								
Noord-Holland	Polder Ceres	1		1	1																										
Noord-Holland	Postiljonheide																	3				1									
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummer- heide													2				1	2	1	5										
Noord-Holland	Tafelberg- en Blaricummerhei de II																			1	3										
Noord-Holland	Waterland Aeën en Dieën								2			2																			
Noord-Holland	Waterland Varkensland								1			3																			
Noord-Holland	Zuiderheide en Laarderwasme er							2	3			3					3	2	3	3			1								
Overijssel	Antjeskolk							1																							
Overijssel	Heideterreinen Twickel						3	2	3	2			3							3	1	3									
Overijssel	Oostermaet								1				1																		
Overijssel	Weldam																2														1
Utrecht	Kamerikse Nessen						1					3											3	1			3				
Utrecht	Moerasterreinen langs de Bijleveld												3																		3
Utrecht	Oeverlanden Gein ca						1				1													1	1						
Utrecht	Oeverlanden Winkel						1						1																		
Utrecht	Raaphof											3																			2

Utrecht	Schoolsteeg- bosjes																	2										
Utrecht	Schraallanden Utrecht-West	2						3	3						2													
Zeeland	Kruisdijk													1														
Zuid-Holland	Geerpolderplas	2																										
Zuid-Holland	Groote Gat													1														
Zuid-Holland	Huys ten Donck													1														
Zuid-Holland	Niemandshoek																											
Zuid-Holland	Oeverlanden Braassemer- meer	2																										
Zuid-Holland	Oeverlanden Giessen													1														
Zuid-Holland	Oude Dee/Brede Gooi																											
Zuid-Holland	Smoutjesvliet- landen	2																										

Alterra is onderdeel van de internationale kennisorganisatie Wageningen UR (University & Research centre). De missie is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen UR bundelen negen gespecialiseerde en meer toegepaste onderzoeksinstituten, Wageningen University en hogeschool Van Hall Larenstein hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 40 vestigingen (in Nederland, Brazilië en China), 6.500 medewerkers en 10.000 studenten behoort Wageningen UR wereldwijd tot de vooraanstaande kennisinstellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen natuurwetenschappelijke, technologische en maatschappijwetenschappelijke disciplines vormen het hart van de Wageningen Aanpak.

Alterra Wageningen UR is het kennisinstituut voor de groene leefomgeving en bundelt een grote hoeveelheid expertise op het gebied van de groene ruimte en het duurzaam maatschappelijk gebruik ervan: kennis van water, natuur, bos, milieu, bodem, landschap, klimaat, landgebruik, recreatie etc.

Meer informatie: www.alterra.wur.nl